

Kommunalismi

Janet Biehl ja Murray Bookchin

2. helmikuuta 2009

Alkuteoksesta *The politics of social ecology: libertarian municipalism*
kääntänyt Jussi Haverinen

Kääntäjä kiittää käännöksessä avustaneita. Tämä teos on lisensoitu
Creative Commons Nimi mainittava-Ei-kaupalliseen käyttöön 1.0 Suomi
lisenssillä. Nähdäksesi lisenssin vieraile

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/1.0/fi/> sivulla tai lähetä
kirje Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco,
California, 94105, USA.

Sisältö

1 Esipuhe

Johdanto

Anarkistinen yhteiskuntateoreetikko Murray Bookchin on kehittänyt useiden vuosikymmenien aikana ajatussuunnan, jota kutsutaan yhteiskuntaekologiaksi ja jonka poliittista puolta kutsutaan kommunalismiksi. Se on hänen elämäntyönsä huipentuma hänen ajattelussaan, siitä kuinka voitaisiin parhaiten saavuttaa inhimillinen ja järkevä radikaali yhteiskuntamuutos.

Bookchin on toiminut osana kansainvälistä kommunistista vasemmistoa nuoruudestaan 30-luvulla lähtien ja omistanut elämänsä etsiäkseen keinoa korvata ihmiskunnan enemmistön elämänkurjistavan sekä luonnonmyrkyttävän nykypäivän kapitalistisen yhteiskunnan valistuneemmalla ja rationaalisemmalla vaihtoehdolla. Bookchin on Eurooppalaisen vallankumouksellisen perinteen tarkka opiskelija ja hänet tunnetaan parhaiten ekologian käsitteen tuomisesta vasemmistolaiseen ajatteluun sekä siitä, että hän oli vuonna 1962 ensimmäinen joka väitti, että vapauttavan yhteiskunnan täytyisi olla myös ekologinen yhteiskunta.

Suurimman osan 1900-lukua Neuvostoliiton olemassaolo on aiheuttanut massiivisia pulmia vasemmistolle, varsinkin koska se näytti liittävän vuosisadan kestäneet vallankumoukselliset pyrkimykset kohti parempaa yhteiskuntaa barbaariseen totalitaarisuuden, gulagien ja joukkoteloitusten järjestelmään. Tämä isku on saanut vasemmiston horjumaan vielä tänäänkin. Samoin kuin muutkin vasemmistolaiset, Bookchin on joutunut kamppailemaan pelastaakseen tämän perinteen sen stalinistiselta häväistykseltä.

Bookchin itse erosi kommunistisesta liikkeestä nuorena 1930-luvun puolivälissä ja on kritisoinut karkeaa marxilaisuutta siitä lähtien sen autoritäärisyydestä, välineellisyydestä ja sen etiikan puutteesta. Hänen henkilökohtainen eronsa kommunistisesta liikkeestä ei kuitenkaan tarkoittanut vallankumouksellisen projektin hylkäämistä; päinvastoin, hän jatkoi muotoillakseen sen uudelleen libertaariseen muotoon ottaen sekä anarkistisen että marxilaisen perinteen parhaimmistosta luoden ainutlaatuisen synteesin, jota hän kutsui yhteiskuntaekologiaksi. Hänen visioimansa yhteiskunta ei lopettaisi ainoastaan kapitalismia vaan myös kansallisvaltion, ei ainoastaan luokkia vaan myös hierarkiat, ei ainoastaan riistoa vaan myös hallitsemisen ja sen lisäksi se tulisi muodostamaan järkevän ja ekologisen vaihtoehdon.

Jos Bookchin otti kapitalismi kritiikin marxilaisuudesta, hän on ottanut kommunalismin, valtion vastustuksen sekä konfederalismin ajatukset anarkistisesta perinteestä. Kuitenkaan anarkismikaan ei ole ollut hänen kritiikkinsä yläpuolella. Toisin kuin monet individualistisesti suuntautuneet anarkistit, Bookchin ei vihaa instituutioita sellaisenaan. Hän väittää, että vapaus, joka käsitetään täysin henkilökohtaisena asiana jolla ei ole institutionaalista ruumiillistumaa, kuihtuu narsistiseksi nautiskeluksi. Yhteiskuntaa, joka

ravitsee sekä yksilöllistä että sosiaalista vapautta, täytyy vapauttavien instituutioiden tukema. Sen täytyy tarjota rakenteelliset keinot, joilla kansalaiset voivat kollektiivisesti hallita yhteisiä asioitaan. Kysymys ei siis ole siitä, onko vapaassa yhteiskunnassa instituutioita, vaan siitä millaisia ne ovat.

Keskeinen osa Bookchinin projektissa on ollut tunnistaa vallankumoukselliset “vapauden muodot”, jotka antavat vapaudelle sisällön järjestelmänä. Vuosikymmenien historiantutkimuksen ja poliittisen työskentelyn jälkeen hän alkoi kirjoittaa kommunalismista vuonna 1972.

Kommunalmismi pyrkii elvyttämään erilaisten olemassaolevien paikallishallintojen piilevät demokraattiset mahdollisuudet ja muuttamaan ne suoriksi demokratioiksi. Se pyrkii hajauttamaan nämä poliittiset yhteisöt niin että, ne ovat inhimillisen kokoisia ja sopivat niitä ympäröivään luontoon. Se pyrkii palauttamaan kansalaisuuteen kuuluvat käytännöt ja luonteenpiirteet niin, että ihmiset voivat ottaa kollektiivisesti vastuun yhteisöidensä hallinnoinnista tämän tapahtuessa jakamisen ja yhteistyön eettisten periaatteiden mukaan sen sijaan että he olisivat riippuvaisia eliiteistä. Kun suorat demokratiat on luotu, demokratisoidut kunnat kudottaisiin yhteen konfederaatioiksi, jotka kykenisivät lopulta muodostamaan haasteen kapitalismille ja kansallisvaltiolle. Näin kyetään saapumaan rationaaliseen ekologiseen yhteiskuntaan.

1970 –luvun lopulla ja 1980 –luvun alkupuolella, kun hän oli täysin kehittänyt nämä ajatukset, ne vaikuttivat lukuisissa ruohonjuuritason liikkeissä Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Nykypäivänä ne voivat olla potentiaalisesti vielä ratkaisevampia, sillä Neuvostoliiton romahdus — huolimatta sen aiheuttamasta vallankumouksellisten ihanteiden likäämisestä — on paradoksaalista kyllä aiheuttanut sekasorron vasemmistossa ja tehnyt välttämättömäksi etsiä uusi suunta ja uusi toimintatapa tuoda valta kansalle vapauttavassa yhteiskunnassa.

Vasemmistolaiset nykyisine ongelmineen eivät kuitenkaan ole ainoita, joita Bookchinin ajatukset puhuttelevat. Suuri joukko ajattelijoita laidasta laitaan amerikkalaisella poliittisella kentällä suree yhteiskuntakudoksen vesittymistä nykypäivän Yhdysvalloissa. Ei ainoastaan vasemmalla vaan myös keskustassa ja jopa oikeistossa surraan yhteisöjen elämän ja kansalaisten osanoton laskua. Myös näihin asioihin Bookchinin kommunalistinen lähestymistapa tarjoaa radikaalivasemmiston näkökulman.

Ympäri maailmaa monikansallinen pääoma luo jättiläismäistä markkinapaikkaa, jossa harvat keräävät käsittämättömät voitot samalla syösten enemmistön köyhyyteen ja epätoivoon, tuhoten perinteiset yhteiskuntamuodot sekä myrkyttäen biosfääriin. Bookchinin kommunalmismi tutkii niitä instituutioita, joilla on potentiaali pysäyttää tämä ahneen hyväksikäytön ja luonnontuhon järjestelmä.

Tähän päivään mennessä, Bookchinin julkaistut kirjoitukset kommunalismista eivät ole, valitettavasti, saaneet sitä julkista huomiota, jonka ne ansaitsevat. Yksi syy tähän voi olla se, että ne eivät ole niin helppolukuisia kuin ne voisivat olla. Monet hänen artikkeleistaan on julkaistu vaikeasti saatavilla olevissa aikakausjulkaisuissa ja hänen oman kirjansa *From Urbanisation to Cities* niinkin rikas kuin se on historiallisessa ja teoreettisessa materiaalissaan on niin massiivinen mittakaavaltaan ja toteutukseltaan, että se on pelottava monille lukijoille.

Jo joidenkin vuosien ajan minusta on tuntunut, että tarvitaan tiivis ja lyhennetty

esittely, että kommunalismin ajatukset ovat yleiselle lukijakunnalle helpommin lähestytävissä. Siksi olen kirjoittanut tämän kirjan, joka on tarkoitettu lyhyeksi, esitteleväksi yleiskatsaukseksi. En ole pyrkinyt tulkitsemaan, analysoimaan tai arvioimaan kommunalismia. Pikemminkin tarkoitukseni on ollut tarjota suoraviivainen synopsis sen perusajatuksista sillä tapaa kuin Bookchin on esittänyt ne, sekä myös luonnos siitä historiallisesta viitekehyksestä, johon hän on asettanut ne. Olen myös koittanut tarjota materiaalia kommunalistisen liikkeen organisointiin liittyvistä käytännön puolista. Haluan korostaa vielä kerran, että tässä kirjassa esiintyvät ajatukset ovat kaikki Bookchinin, vain niiden muotoilu on minun. Haastattelussa, joka on kirjan loppupuolella, olen keskustellut Bookchinin kanssa joistakin niistä kysymyksistä, jotka olen niiden kymmenen vuoden aikana, jona olen ollut yhteydessä häneen kuullut useimmiten kysyttävän keskusteltaessa näistä ajatuksista.

Olen kiitollinen Bookchinille hänen tuestaan tälle projektille sekä haastattelusta. Hän luki luonnoksen ja kommentoi sitä auttaen suunnattomasti sen parantamisessa. Cindy Milstein ja Gary Sisco lukivat myös varhaisen luonnoksen ja tekivät korvaamattoman arvokkaita ehdotuksia, joista heille lämpimät kiitokset. Olen myös syvästi kiitollinen Dimitri Rousso-poulokselle Black Rose Books -kustantamosta hänen loppumattomasta tuestaan tälle projektille.

Olen pyrkinyt esittämään nämä ajatukset mahdollisimman yksinkertaisin termein tukeakseni niitä lukijoita, joille ne ovat täysin uusia. Bookchinin omat kirjoitukset sisältävät filosofisia ja historiallisia vivahteita, jotka puuttuvat täältä. Niiden lukijoiden, jotka ovat kiinnostuneita oppimaan lisää kommunalismista tulisi luonnollisesti kääntyä kirjan lopussa olevan kirjallisuuslistan puoleen. Tätä kirjaa ei tulisi millään tapaa käsittää korvikkeena Bookchinin alkuperäisteoksille, vaan pelkästään niiden tiivistettynä esittelynä.

Toivon, että kommunalismin asettaa perustan vasemmiston elvyttämiselle heikkouden ja hajaannuksen aikakaudella. Uskon, että nämä ajatukset voivat olla hedelmällisiä vasemmistolle maailmanlaajuisesti. Esitykseni heijastaa luultavasti väistämättä sitä kulttuuria jossa elän ja kirjoitan; toivon kuitenkin, että lukijat Yhdysvaltojen ulkopuolella kykenevät tulkitsemaan pääperiaatteet suhteessa omaan kulttuuriinsa.

Janet Biehl
Burlington, Vermont
Marraskuu 27, 1996

2 Poliitikkaa vai valtiotaitoa

Kommunalismi on yksi monista poliittisista teorioista, jotka käsittelevät demokratian periaatteita ja käytäntöä. Toisin kuin suurin osa tuollaisista teorioista se ei kuitenkaan hyväksy sitä tavanomaista käsitystä, että valtio ja länsimaille tyypilliset hallintojärjestelmät olisivat todella demokraattisia. Päinvastoin, se pitää niitä republikaanisina valtioina, jotka teeskentelevät olevansa demokratioita. Republikaaniset, tai tasavaltalaiset, valtiot ovat varmastikin “demokraattisempia” kuin toiset valtiomuodot kuten monarkiat tai diktatuurit, koska niissä on erilaisia edustuksellisia instituutioita.

Ne ovat kuitenkin siitä huolimatta valtioita — kaiken kattavia hallitsemisen rakenteita, joilla harvat käskvät suurta enemmistöä. Valtio on luonteestaan johtuen rakenteellisesti ja ammatillisesti erotettu muusta väestöstä — se on itse asiassa olemassa tavallisten ihmisten yläpuolella. Se käyttää valtaa heihin tehden päätöksiä, jotka vaikuttavat heidän elämiinsä. Tuo valta nojaa viime kädessä väkivaltaan, jonka lailliseen käyttöön valtiolla on monopoli sen armeijoiden ja poliisivoimien muodossa. Rakenteessa, jossa valta on jakaantunut näin epätasaisesti, demokratia on mahdotonta. Sen ollessa kaikkea muuta kuin ruumiillistuma kansan tahdosta, myöskään republikaaninen valtio ei ole yhteensopi- va kansanvallan kanssa.

Kommunalismi sen sijaan kannattaa demokratiaa joka ei ole pelkkä viikunanlehti valtiollalle. Sen kannattama demokratia on suoraa demokratiaa — jossa kansalaiset yhteisössään hoitavat asioitaan kohdaten kasvottain harkinnan ja päätöksenteon prosesseissa sen sijaan, että Valtio tekisi sen heidän puolestaan.

Toisin kuin edustuksellisen “demokratian” teorioissa, kommunalismi tekee jyrkän eron politiikan ja valtiotaidon välille. Tavanomaisessa käytössä näitä käsitteitä käytetään lähes synonyymeina. Poliitikka, kuten tavallisesti käsitämme sen, on keskeinen osa edustuksellisissa hallitusmuodoissa. Se on joukko menetelmiä ja tapoja, joilla “kansa” valitsee joukon yksilöitä — poliitikkoja — puhumaan heidän puolestaan ja edustamaan heitä lakiasäättävässä tai toimeenpaneavassa rakenteessa.

Nämä politiikot, politiikassa–kuten–tuntemme–sen, ovat jäseniä poliittisissa puolueissa, joiden on tarkoitus olla tiettyyn poliittiseen toimintasuunnitelmaan tai filosofiaan sitoutuneiden ihmisten yhteenliittymiä; politiikot, jotka kuuluvat puolueeseen, puhuvat, teoriassa, sen tarkoituksena ja sen filosofian puolesta. Kun vaalit johonkin virkaan lähestyvät, eri puolueet asettavat politiikkonsa ehdokkaiksi ja lukuisten konsulttien avustamina käyvät vaalitaisteluja suostutellakseen kansalaiset äänestämään heitä. Jokainen puolue rehentelee oman ehdokkaansa sopivuudella virkaan ja väheksyy kilpailijoitaan. Kampanjan aikana ehdokkaat ilmaisevat edustamansa kantansa päivän poliittisiin kysymyksiin, mikä selventää sitä, miten he eroavat toisistaan, jotta äänestäjät ymmärtäisivät heillä olevien vaihtoehtojen koko skaalan.

Toivon mukaan huolellisesti harkittuaan aiheita ja selkeästi arvioituaan jokaisen kan-

didaatin edustamaa kantaa, äänestäjät — joista on nyt tullut “äänestäjäkunta” — tekevät päätöksensä. Ne virkaan pyrkijät, joiden kannat ovat kaikkein eniten sopusoinnussa enemmistön kantojen kanssa, palkitaan niillä asemilla, joita he halusivat. Uskotaan, että astuessaan hallituksen käytäviin uudet viranhaltijat työskentelevät väsymättä heitä äänestäneiden puolesta (jotka ovat nyt saaneet uuden nimityksen, “valitsijakunta”). Äärimmäisen tunnollisesti he pitäytyvät niissä sitoumuksissa, joita he julkisesti kannattivat vaalikampanjojensa aikana — tai näin meille kerrotaan. Äänestettäessä lainsäädännötä tai heidän muuten tehdessä päätöksiä heidän ensisijainen uskollisuutensa on niille kannoille, joita heidän “valitsijakuntansa” kannattaa. Tästä seuraa, että kun lakialoite tai toimeenpaneva päätös tai minkä tahansa muunlainen toimintatapa hyväksytään, se kuvastaan kansalaisten enemmistön tahtoa.

Jokaiselle ajattelevalle lukijalle lienee selvää, että tämä hahmotelma on illuusio yhteiskuntaopin tunneilta ja että sen “demokraattinen” luonne on kuviteltu. Edustamalla kaikkea paitsi kansan tahtoa poliitikot ovat itseasiassa ammattilaisia, joiden uran edistyminen riippuu vallan saamisesta nimenomaan vaalivoitolla tai tulemalla nimitetyksi korkeampaan virkaan. Heidän vaalikampanjansa, jotka kuvastavat vain osittain tai pintapuolisesti tavallisille ihmisille tärkeitä asioita, käyttävät usein joukkomedialla taivuttaakseen ja manipuloidakseen äänestäjien huolenaiheita tai jopa luodakseen valheellisia aiheita harhautukseksi. Tämän järjestelmän manipuloiva luonne on saavuttanut uusia huippuja Yhdysvaltojen viime aikaisissa vaaleissa, joissa suurpääoman rahoittamana poliittiset kampanjat keskittyvät yhä enemmän merkityksettömiin, mutta tunnetasolla herkkiin aiheisiin kääntäen “äänestäjäkunnan” huomion ja naamioiden ne syvään juurtuneet ongelmat, joilla on oikea vaikutus heidän elämiinsä. Ne ohjelmat, joita ehdokkaat kannattavat ovat aina vain tyhjempiä, sisältävät aina vain enemmän tyhjänpuhumista — ja niinkuin yleisesti myönnetään, liittyvät aina vain vähemmän ehdokkaan tulevaan käytökseen virassa.

Viran saatuaan poliitikot todellakin pettävät melko usein aikaisemmat kampanjaluopuksensa. Sen sijaan, että he pitäisivät huolen heitä äänestäneiden tarpeista tai edistäisivät aikaisemmin ajamaansa politiikkaa, he huomaavat usein, että on palkitsevampaa palvella rahakkaita eturyhmiä, jotka edistävät mielellään heidän uraansa. Jo alun perin vaaditaan vaalikampanjan pitämiseen suuria rahasummia ja ehdokkaat ovat sen vuoksi riippuvaisia suurlahjoittajista päästäkseen virkaan. Näin ne, jotka valitaan edustamaan kansaa, päätyvät todennäköisesti tukemaan enemmän tai vähemmän sellaista politiikkaa, joka suojelee vakiintuneen rahavallan etuja sen ryhmän etujen sijasta, jota he oletettavasti edustavat.

Poliitikot eivät tee tällaisia päätöksiä koska he ovat “pahoja ihmisiä” — itseasiassa monet heistä tulevat alun perin julkisiin tehtäviin idealistisista syistä. Pikemminkin, he tekevät näitä päätöksiä koska he ovat tulleet osaksi valtasuhteiden järjestelmää, jonka imperatiivit ovat alkaneet hallitsemaan heitä. Avoimesti sanoen tämä valtasuhteiden järjestelmä on itse valtio suurpääoman hallitsemana. Toimimalla tämän järjestelmän sisällä he omaksuvat sen päämäärän turvata ja säilyttää valta ammattimaisella eliitillä ja turvata ja edistää rikkaiden etuja sen sijaan, että he pyrkisivät populaarisempaan vallan ja rikkaiden uudelleenjakoon.

Ne poliittiset puolueet, joihin “poliitikot” kuuluvat eivät ole, vuorostaan, välttämättä

ylevämielisiä poliittisen näkemyksen jakavien kansalaisten joukkoja. Ne ovat ytimeltään hierarkisesti rakentuneita, ylhäältä–alas johdettuja byrokratioita, jotka pyrkivät saamaan valtiovallan itselleen ehdokkaidensa kautta. Niiden pääasialliset huolet liittyvät puoluekuriin, vallan ja mobilisoinnin käytännön ongelmiin, eivätkä viranhaltijoiden “valitsijakunnan” sosiaaliseen hyvinvointiin, paitsi jos vakuuttelu huolesta tavallisten ihmisten hyvinvoinnista kerää ääniä. Tämän kaltaiset poliittiset puolueet eivät kuitenkaan missään mielessä koostu kansasta tai ole sen johdannaisia. Ollessaan kaikkea paitsi kansalaisten tahdon ilmaus puolueet toimivat nimenomaan hillitäkseen kansaa, hallitakseen ja manipuloidakseen sitä — itseasiassa estääkseen sitä kehittämästä itsenäistä tahtoa.

Huolimatta, siitä kuinka paljon poliittiset puolueet ovat kilpailussa keskenään, ja huolimatta, siitä kuinka paljon ne voivat olla aidosti eri mieltä tietyistä asioista, ne kaikki hyväksyvät valtion olemassaolon ja sen määräälevien piirteiden sisällä toimimisen. Jokainen puolue joka ei ole vallassa on itse asiassa “varjo– valtio”, joka odottaa vallan saamista — valtio–jonottamassa.

Tämän järjestelmän kutsuminen politiikaksi on törkeän harhaanjohtavaa; sitä tulisi pikemminkin kutsua valtiotaidoksi. Ammattimaisena, manipuloivana ja moraalittomana tämä eliitteihin ja massoihin jakautunut järjestelmä näyttää demokratiaa tehden pilaa demokraattisista ihanteista, joille se kyynisesti vannoo uskollisuudenvallansa kausittaisissa vetoamuksissa “äänestäjäkunnalle.” Valtiotaito edellyttää kansalaisten luopuvan vallastaan sen sijaan, että se toimisi antaakseen vallan kansalle. Se muuttaa kansalaiset “veronmaksajiksi,” “äänestäjiksi” ja “valitsijakunnaksi” ikään kuin he olisivat liian lapsellisia tai kykenemättömiä hoitamaan julkisia asioita itse. Heiltä odotetaan passiivisuutta ja että he antavat eliittien huolehtia heidän eduistaan. Heidän tulisi ottaa osaa “politiikkaan” periaatteessa vain äänestyspäivinä, kun “äänestysprosentti” legitimoit itse järjestelmän — sekä tietysti veropäivinä, kun he rahoittavat sen. Lopun vuotta valtiotaidon herroille olisi mieluisinta, jos ihmiset pitäytyisivät omissa asioissaan ja jättäisivät “poliitikkojen” toimet huomiotta. Tosiaankin, siinä määrin kun ihmiset heräävät passiivisuudestaan ja alkavat aktiivisesti kiinnittämään huomiota julkiseen elämään, he saattavat luoda ongelmia valtiolle kiinnittämällä huomiota yhteiskunnallisen todellisuuden ja valtion omaksuman retoriikan välisiin ristiriitaisuuksiin.

Politiikka suorana demokratiana

Siitä huolimatta että ne ovat vaihdettavissa tavanomaisessa kielenkäytössä, politiikka ei tarkoita samaa asiaa kuin valtiotaito; eikä valtio ole sille luonnollinen ympäristö. Menneinä vuosisatoina, ennen kansallisvaltion ilmaantumista, politiikan käsitettiin tarkoittavan kansalaisten toimintaa julkisessa kentässä, heidän saadessa valtansa osanotosta yhteisiin instituutioihin. Toisin kuin valtio, politiikka, kuten se on ennen ollut ja kuten voi olla myös tulevaisuudessa, on suoraan demokraattista. Kommunalismin näkökulmasta politiikka tarkoittaa asukkaiden suoraa päätösvaltaa yhteisissä asioissa demokraattisissa instituutioissa, varsinkin kansankokouksissa, joissa he voivat kohdata kasvotusten.

Nykypäivän massayhteiskunnassa sen todennäköisyys, että ihmiset kykenisivät hoitamaan asiansa tuollaisissa avoimissa kokouksissa, voi tuntua valitettavan kaukaiselta. Kui-

tenkin se aika historiassa, kun näin on tehty, on lähempänä meitä kuin uskommekaan. Suora demokratia oli keskeistä sille poliittiselle perinteelle, jota länsimaiset yhteiskunnat väittävät tunnustavansa — itseasiassa se on sen alkulähde. Demokraattinen poliittinen perinne ei ole lähtöisin kansallisvaltiosta, vaan muinaisen Ateenan suorasta demokratias-
ta, 400-luvun puolivälistä ennen ajanlaskun alkua. Poliitiikka, kuten se ensikertaa kuvailtiin Aristoteleen kirjoituksissa, tarkoitti alunperin suoraa demokratiaa — sanan *politiikka* etymologiset juuret ovat sanassa *polis*, muinaisessa kreikkalaisessa sanassa (joka usein käännetään väärin tarkoittamaan “kaupunkivaltiota”), joka tarkoittaa yhteisön julkista, osallistavaa kenttää.

Ateenalaisessa poliksessa suora demokratia saavutti huomattavan toteutumisasteen. 700 ja 400 –lukujen eKr. välillä — yhden hämmästyttävimmän eurooppalaisen, tai jopa maailman, historianjakson aikana — ateenalaiset miehet ja heidän puhemiesensä kuten Solon, Kleisthenes ja Perikles (kaikki kolme olivat, ironista kyllä, kapinallisia aatelisia) purkivat asteittain perinteisen feodaalijärjestelmän, joka oli ollut Homeerisen ajan ominaispiirre ja loivat instituutioita, jotka avasivat julkisen elämän jokaiselle aikuiselle ateenalaiselle miehelle. Valta lakkasi olemasta pienen, aristokraattisen luokan etuoikeus ja muuttui sen sijaan kansalaistoiminnaksi. Huipullaan muinaisen Ateenan poliittinen elämä sisälsi noin neljäkymmentä tuhatta aikuista miespuolista kansalaista. (Naiset, orjat ja ei-syntyperäiset ateenalaiset, mukaanlukien itse Aristoteles, olivat valitettavasti poisuljettuja poliittisesta osanotosta.)

Muinaisilla ateenalaisilla oli täysin toisenlainen käsitys julkisesta elämästä kuin suurimmalla osalla nykypäivän länsimaisissa “demokratioissa” asuvista on. Nykyään käsitämme yksilöt pohjimmiltaan yksityisiksi olennoiksi, jotka joskus pitävät tarpeellisena tai kannattavana ottaa osaa julkiseen elämään, kenties vastoin tahtoaankin, suojellakseen tai edistääkseen yksityisiä huolenaiheitaan. Tavanomainen nykypäivän näkemys on, että poliittinen osanotto on (useimmiten) epämiellyttävä, mutta kuitenkin väistämätön lisätaakka, joka täytyy kestää stoalaisesti ennenkuin voi palata yksityiseen “omaan elämäänsä.”

Muinaiset ateenalaiset ajattelivat sen sijaan, että aikuiset kreikkalaiset miehet ovat luonnostaan poliittisia, ja että heidän luonteeseensa kuuluu kanssakäyminen toisten kanssa organisoidakseen ja hallinnoidakseen heidän yhteistä yhteisöllistä elämäänsä. Huolimatta siitä, että heidän luonteeseensa kuuluu sekä julkisia ja yksityisiä piirteitä, ateenalaiset uskoivat, että heidän selkein inhimillisyytensä piilee julkisessa puolessa. Poliittisina yksilöinä kreikkalaiset miehet eivät voi olla täysin inhimillisiä, jolleivät he ota osaa järjestäytyneeseen yhteisöelämään; ilman heidän osanottoaan sitä ei ole, itseasiassa ei ole järjestäytyntä yhteiskuntaa — eikä siten myöskään vapautta.

Toisin kuin ne urapolitiikot, jotka pyörittävät nykypäivänä valtiollan linnaketta ja punovat valtiotaidon juonia, muinaiset ateenalaiset ylläpitivät itsehallinnon järjestelmää, joka oli tietoisesti suunniteltu amatööreille. Sen instituutiot — varsinkin sen melkein viikottaiset asukkaiden kokoukset ja sen oikeusjärjestelmä, joka perustui suurille valamiesjoukoille — tekivät mahdolliseksi, että poliittinen osanotto oli laajaa, yleistä ja jatkuvaa. Suurin osa julkishallinnon viranomaisista valittiin asukkaista arpomalla ja paikkoja vaihdettiin asukkaiden kesken usein. Tämä oli yhteisö, jonka asukkaat eivät olleet ainoastaan kykeneviä hallitsemaan itseään vaan myös ottamaan julkisen viran kun sattuma vaati

niin.

Ateenan suora demokratia hiipui Peloponnesoksen sodan jälkilöylyissä ja Rooman keisarikunnan aikana ja jälkeinpäin itse demokratian ajatus sai huonon nimen “rahvaan valtana” varsinkin poliittisilta teoreetikoilta ja kirjailijoilta, jotka palvelivat keisarillisia, kuninkaallisia tai kirkollisia herroja. Kuitenkaan ajatusta politiikasta kansan itsehallintona ei koskaan täysin tukahdutettu; päinvastoin, sekä ajatus että sen todellisuus ovat selviytyneet niinä vuosisatoina, jotka ovat tuon ajan ja omamme välillä. Keskiajan Euroopan kaupunkien keskuksissa, siirtomaakauden Uudessa–Englannissa sekä vallankumouksellisessa Pariisissa, monien muiden muassa, kansalaiset kokoontuivat keskustelemaan ja hoitamaan asuinyhteisönsä asioita. Tietysti paavit, prinssit ja kuninkaat ovat tehneet parhaansa alistaakseen kansan valtansa alle, mutta paikallisella tasolla ihmiset ovat pitkälti nykyaikaan saakka onnistuneet säilyttämään hallintansa kylistään, kaupungeistaan ja naapurustoistaan.

Täytyy myöntää saman tien, että historiasta ei löydy meille esimerkkiä ihanteellisesta suorasta demokratiasta. Kaikki huomattavat esimerkit, mukaanlukien antiikin Ateena, kärsivät patriarkaalisista ja muista sortavista piirteistä. Kuitenkin näiden tapausten parhaat puolet voidaan lajitella ja yhdistää muodostaaksemme poliittisen kentän perustan, joka ei ole parlamentaarinen eikä byrokraattinen, ei keskitetty eikä ammatillistettu, vaan demokraattinen ja poliittinen.

Täällä, yhteiskunnan ruohonjuuritasolla, rikkaat poliittiset kulttuurit ovat kukoistaneet. Päivittäin julkiset keskustelut ovat pulpunneet puistoissa ja aukioilla, kadun kulmauksissa, kouluissa, kahviloissa ja kerhoissa, missä tahansa, missä ihmiset ovat kokoontuneet epämuodollisesti. Antiikin, keskiajan ja renessanssin kaupungeissa torit olivat paikkoja, joissa ihmiset spontaanisti kokoontuivat, väittelivät pulmistaan ja päättivät toimista. Nämä elinvoimaiset poliittiset kulttuurit sisälsivät kulttuurisia piirteitä puhtaasti poliittisten lisäksi rituaaleineen, juhlineen, pyhineen ja jaettuine ilon ja surun ilmauksineen. Kylissä, naapurustoissa ja kaupungeissa poliittinen osanotto oli prosessi, jossa yksilöt kypsyivät, jossa asukkaat kyvyllään päättää yhteisönsä päämääristä kehittivät voimakkaan yhteisön yhteenkuuluvuuden tunteen sekä rikkaan yksilöllisen luonteen.

Politiikan uudelleenluonti

Kansallisvaltioiden nousun myötä keskitetty valta alkoi tukahduttamaan tätä julkista osanottoa alistaen jopa syrjäiset paikkakunnat valtiovallalle ja lopettaen sen itsehallinnon mistä ne olivat aikaisemmin voineet nauttia. Aluksi tämä hyökkäys tehtiin jumalallisella oikeutuksella hallitsemaan valittujen kuninkaiden nimessä. Kuitenkin 1800-luvun alussa demokratian käsitteen tultua kansan intohimoisten vaatimusten kohteeksi, tasavaltojen rakentajat anastivat sen itselleen pintasilaukseksi “edustuksellisille” instituutioilleen — parlamenteille ja kongresseille — sekä samanaikaisesti viitaksi naamioidakseen niiden elitistisen, holhoavan ja pakottavan luonteen. Tämän takia länsimaiden kansallisvaltioihin viitataan rutiininomaisesti “demokratioina” ilman edes mumistuja vastalauseita. Hyvinvointivaltion luonnin myötä valtion vallat — sekä sen hyväksyttävyyys varomattomille — laajentuivat vielä enemmän, ja se omaksui monia sosiaalisia tehtäviä, joista yhteisöt

olivat ennen olleet itse vastuussa.

Tästä huolimatta suurimmassa osassa Eurooppaa ja Amerikkaa, poliittinen elämä säilyi jonkin asteisesti elossa paikallisella tasolla, kuten se tekee yhä tänä päivänäkin. Suoraa demokratiaa ei tietenkään ole enää olemassa samanlaisena kuin antiikin Ateenassa. Kuitenkin jopa yhteisöissä, joilta on riistetty niiden entiset uljaat vallat, viralliset ja epäviralliset poliittiset kentät säilyvät vielä — kansalaisjärjestöissä, yhden asian liikkeissä, keskustelutilaisuuksissa, asukasyhdistyksissä ja sen sellaisissa — paikkoina kasvottaisille julkisille prosesseille. Toisin sanoen, vaikka suoraa demokratiaa ei ole enää olemassa, paikalliset julkiset kentät säilyvät yhä.

Aivan varmaa on, että noita jäljelle jääneitä julkisia kenttiä heikennetään tuhoisasti nykyään, kun suuremmat sosiaaliset voimat syövyttävät naapurustojen ja yhteisöjen elämää. Taloudelliset paineet pakottavat ihmisiä käyttämään aina vain enemmän ajastaan elantonsa tienämiseen, mikä jättää heille vähemmän aikaa edes seurustelemiseen tai perhe-elämään, puhumattakaan yhteisöllisistä asioista. Kapitalistiselle yhteiskunnalle luonteenomainen kuluttamisen henki saa miehet ja naiset käyttämään suuren osan jäljelle jääneestä vapaa-ajastaan shoppailuun jopa viihteen muotona tai sitten television katseluun, mikä virittää heidät shoppailemaan lisää. Perhe-elämän tullessa pakostakin “turvapaikaksi julmassa maailmassa” poliittinen elämä vetäytyy yhä kauemmaksi heidän saataviltaan. Tällaisessa tilanteessa ei voi kukoistaa sen enempää poliittinen kuin perhe-elämäkään.

Tällä tavoin itse politiikan merkitys unohtuu asteittain. Ihmiset länsimaissa ovat unohtamassa muistoaan politiikasta aktiivisena, elinvoimaisena itsehallinnon prosessina, samalla kun veltto käsitys kansalaisuudesta — äänestämisenä, veronmaksamisena ja valtion tarjoamien palveluiden passiivisena vastaanottona — sekoitetaan itse kansalaisuuteen. Revittynä juuristaan yhteisössä yksilö on eristetty ja voimaton, yksin massayhteiskunnassa, jolla on vain vähän käyttöä hänelle poliittisena olentona.

Kuitenkin, jos ihmisillä nykypäivänä on vain vähän mielenkiintoa julkista elämää kohtaan kuten monet nykypäivän kommentoijat harmittelevat, se voi olla koska julkiselta elämltä puuttuu merkitystä — toisin sanoen, koska siltä puuttuu todellista valtaa. Sen sijaan, että se olisi paikallisilla poliittisilla kentillä, suurin osa vallasta tehdä päätöksiä sijaitsee valtiolla. Se ei ole joutunut sinne vahingossa, Jumalan tahdon tai luonnonvoimien takia. Ihmisten toiminta on asettanut sen sinne. Valtioiden rakentajat anastivat sen, pakottaen tai houkuttellen kansan luovuttamaan valtansa suurempaan rakenteeseen.

Valta, kerran kansalta pois otettuna, on jotain, jonka he voivat ottaa takaisin. Ei tulisi olla mikään yllätys, että kaikkialla nykypäivän euro-amerikkalaisessa maailmassa miehet ja naiset hylkivät yhä enemmän olemassa olevaa puoluejärjestelmää ja sitä mitätöntä poliittista osaa, jonka valtio jakaa heille. Vieraantumisen siitä, mitä kutsutaan “poliittiseksi” prosesseiksi on laajalle levinnyttä — mistä massiiviset äänestämättä jättämisten määrät todistavat — samalla kun “poliitikoihin” ei luoteta missään. Jopa siellä, missä heihin vedotaan ylenkätisesti, kansalaiset reagoivat vastenmielisyydellä ja jopa vihamielisyydellä vaalien aikaiseen manipulointiin. Tuon kaltainen vastenmielisyyys valtiotaidon prosesseja kohtaan on kunnioitettava taipumus jotain jonka päälle kommunalistinen politiikka voi rakentaa.

Kommunalismin projektina on elvyttää politiikka sen vanhassa merkityksessä — raken-

taa ja laajentaa paikallista suoraa demokratiaa, niin että tavalliset kansalaiset tekevät yhteisöjään ja koko yhteiskuntaa koskevat päätökset. Täytyy ymmärtää, että se ei ole yritys lisätä kansalaisten osanottoa tasavaltojen prosesseissa. Se ei ole vaatimus suuremmalle äänestysprosentille ensi vaaleissa tai kansalaisten mobilisoinnille lainsäädäntöön vaikuttaakseen (“kirjoita kansanedustajille”) tai edes sellaisten tekniikoiden kuin kansalaisaloitteiden, kansanäänestysten tai takaisinkutsun käytön laajentamiselle aikomuksena “demokratisoida” kansallisvaltio. Eikä se ole yritys korvata voittaja–saa–kaiken äänestysjärjestelmät (joita käytetään mm. Yhdysvalloissa, Isossa–Britanniassa ja Kanadassa) suhteellisella edustuksella, jotta pienet tai kolmannet puolueet voisivat saada virkoja suhteessa niiden saamiin ääniin. Lyhyesti sanoen, se ei pyri koristelemaan valtion “demokraattisia” huntuja työskentelemällä “demokraattisten reformien” puolesta. Kaikkein vähiten se pyrkii rohkaisemaan ihmisiä ottamaan osaa rakenteessa, joka kaikista naamioistaan huolimatta on tarkoitettu hallitsemaan heitä. Kommunalismi on, itseasiassa, vastakkainen valtiolle, koska valtiota ei voida sulauttaa yhteisöjen itsehallintoon ja elinvoimaiseen kansalaiskenttään.

Kommunalismin päämääränä on pikemminkin elvyttää julkinen kenttä, joka on nyt syöksymässä kadotukseen ja muuntaa se poliittiseksi kentäksi. Se pyrkii luomaan aktiivisia kansalaisia passiivisesta äänestäjäkunnasta ja antamaan heille poliittisen kontekstin, jossa he voivat päätöksiä jotka merkitsevät jotain. Se pyrkii luomaan tämän kontekstin institutionalisoimalla heidän valtansa naapurustojen ja kuntien yleiskokouksiin. Kommunalismi palaa politiikan juurille herättääkseen suoran demokratian henkiin ja laajentaakseen sitä sekä elvyttääkseen ne järkevät ja eettiset hyveet ja käytännöt, jotka tukevat demokratiaa.

3 Kaupunki historiassa

Ennen kuin käymme läpi kommunalistista poliittisen kentän elvyttämisen projektia, meidän täytyy käyttää muutamia kappaleita tuon kentän luonteen tutkimiseen, selventääksemme, mitä tarkoitamme, kun viittaamme siihen. On ymmärrettävä, että poliittisella kentällä on yhteiskunnallinen viitekehys, jopa antropologinen ja historiallinen kehys, vuosisatojen aikana kehittyneiden erilaisten perinteiden lisäksi.

Ehkä keskeisintä on, että poliittinen kenttä täytyy ymmärtää yhtenä niistä kolmesta kentästä, jotka ovat yleisesti ottaen tyypillisiä ihmisten yhteiskunnille. Nämä ovat poliittinen kenttä, sosiaalinen kenttä sekä valtio.¹

Sosiaalinen kenttä

Sosiaalinen kenttä (joka ei tarkoita samaa kuin koko yhteiskunta) tarkoittaa yksityiselämää, johon sisällytetään myös tuotanto ja talouselämä. Aina muinaisista ajoista lähtien on se ollut myös perhe-elämän, hoivaamisen ja ystävyyden, lisääntymisen ja sukulaissuhteiden kenttä. Perheryhmiä esiintyy kaikissa kulttuureissa; siitä huolimatta, miten erilaisia eri yhteiskuntamuodot ovat, yksilöt seurustelevat keskenään perheryhmissä kaikkein intiimeimmällä tasolla. Sosiaalinen kenttä voidaan kuvata siis poikkikulttuurisena ilmiönä, joka on luonteenomainen kaikille ihmisyyteille.

Sosiaalinen kenttä on myös selvästi kaikkein vanhin kolmesta eri kentästä. Aina esihistoriallisista heimoista, ihmisyyteiden ensimmäisestä ilmaantumisesta lähtien, yhteisöt ovat rakentuneet sosiaalisen kentän ympärille. Se on itseasiassa muodostanut suurimman osan noista yhteiskunnista. Heimon tai ryhmän ytimessä olevan sosiaalisen kentän juuret olivat naisten kotielämässä. Sitä täydensi vielä aluillaan oleva miesten julkinen kenttä tai kansalaiskenttä, mutta koska tämä julkinen alue oli hyvin rajoitettu eikä valtiota ollut vielä olemassa lainkaan, yhteiselämä oli varhaisimmissa yhteiskunnissa käytännössä yhtä kuin sosiaalinen kenttä.

Heimoyhteiskunnat organisoituivat perheenomaisen luonteensa mukaisesti näennäisen ”luonnollisesti” sukulaisuuden biologisen periaatteen mukaan. Veriside, verisukulaisuuden periaate, oli se jaettu side, joka piti heimon yhdessä. Kaikkien saman heimon jäsenien sanottiin olevan verisukulaisia ja periytyvän yhteisestä esi-isästä — tuon yhteisen sukulinjan tehdessä heistä kaikista saman heimon jäseniä. Verisiteen ei tarvinnut olla kirjai-

¹Bookchin tekee kolmijaon, monien muiden yhteiskuntateoreetikkojen esittäessä vain kaksijaon. Esimerkiksi Aristoteles ajatteli sosiaalisen ja poliittisen kentän käsitteillä, mutta ei valtion käsitteellä (koska Ateenassa ei ollut sellaista). Hannah Arendt seurasi periaatteessa Aristotelesta kirjassaan *The Human Condition* ja muissa töissään kirjoittaessaan sosiaalisesta ja poliittisesta kentästä—mutta se mitä hän kutsui poliittiseksi kentäksi onkin itseasiassa valtio. Tämä on väärinkäsitys, joka on aiheuttanut jonkin verran hämmennystä.

mellinen; tarvittaessa heimo saattoi laajentaa sitä todellisen sukulaisuuden ulkopuolelle aina fiktion saakka—esimerkiksi kun muukalaisia hyväksyttiin heimoon tai kun pidettiin heimorajat ylittävät häät. Tuollaiset liitot legitimoitiin ilmaisemalla ne sukulaisuuden käsitteillä. Siitä huolimatta, että sitä täytyi usein venyttää, sukulaisuus oli perinteinen periaate, joka määritteli ja antoi ideologista tukea yhtenäiselle heimolle.

Sukulaisuus ei myöskään ollut ainoa “luontainen” biologinen periaate, jonka ympärille heimoyhteiskunta järjestäytyi. Sukupuoli määritteli heimoelämän eri vastuut joko miehille tai naisille kuuluvina tuottaen sukupuolitettuja työnjakoja ja jopa kulttuurijakoja. Ikä oli myös yksi biologinen standardi sosiaaliselle järjestäytymiselle: varsinkin kirjoitustaitoa edeltävissä kulttuureissa niitä jäseniä, jotka olivat eläneet kauemmin, kunnioitettiin heimon perinteiden ja viisauden säilyttäjinä. Tämän status teki mahdolliseksi sen että jotkin vanhemmat jäsenet saattoivat väittää että heillä oli, shamaaneina, yliluonnollisia voimia. Kaikissa näissä “luonnollisissa” periaatteissa oli suuria fiktiivisiä osia ja niitä rikottiin usein silmän välttääks; tästä huolimatta, koska ne koostuivat näennäisesti biologisista faktoista, joita ei voinut muuttaa, ne muodostivat yhdyssiteen kyseisissä yhteisöissä.

Varhaisimmissa yhteisöissä nämä biologiaan pohjautuvat jaottelut eivät hyvin todennäköisesti johtaneet status- ja arvoeroihin, puhumattakaan käskysuhteista. Kuitenkin tämän jälkeen miesten kulttuuria alettiin pitää ei ainoastaan erilaisena kuin naisten kulttuuria, vaan myös parempana ja tämän takia oikeutettuna käskemään sitä. Vanhuksien tietämys heimoviisaudesta tuli oikeutukseksi gerontokratialle ja sukulaisuus tuli syyksi uskalle yhden heimon ylemmyydelle verrattuna muihin heimoihin johtaen etnisiin ennakkoluuloihin ja rasismiin.

Eri heimojen välisen vastenmielisyyden on itseasiassa täytynyt olla heimoyhteiskunnan pysyvä piirre melkein jo sen alusta alkaen. Heimot nimittivät usein itseään “ihmisiksi” ja pitivät toisten heimojen jäseniä toiseen taksonomiseen ryhmään kuuluvina, periaatteessa epäihmisinä. Tämän kaltainen käsitys heimosta käytännössä omana lajinaan loi vahvan solidaarisuuden hengen sen omien jäsenien kesken—mutta se johti myös hyvin usein voimakkaaseen vihamielisyyteen toisten heimojen jäseniä kohtaan, jotka oletettavasti muodostivat uhan.

Tämän takia heimot suhtautuivat varovaisesti ja usein vihamielisesti ulkopuolisiin. He saattoivat pitää muukalaisia, jotka tunkeutuivat heidän seuraansa kuolleenä esi-isänään ja suhtautua heihin rauhanomaisesti sen mukaisesti; tai he saattoivat pitää heitä henkiojentoina, kuolleiden henkinä, tai pahantahtoisina olentoina, joilla oli pahat aiheet heimoa kohtaan—ja sen mukaisesti tappa heidät. Heimo saattoi varmastikin kohdella muukalaisia myös vieraanvaraisesti, mutta tuo suojeus riippui usein heimon hyväntahtoisuudesta yksittäisessä tapauksessa tai sen perinteisistä käytöstavoista—tai sen tarpeesta rakentaa heimoa tukevia verkostoja häälitöiden kautta tai sen tarpeesta saada aikuisia miehiä sotureikseen.

Kaupungin ilmaantuminen

Heimoyhteiskuntien pääasiallinen elinkeino oli keräilytalous—toisin sanoen, he metsästivät eläimiä ja keräsivät kasvillisuutta saadakseen ruokaa, vaatteita ja suojaa, joita he tarvitsivat elääkseen. Joskus he harrastivat väliaikaisempia viljelyn muotoja polttaen metsiä luodakseen väliaikaisia viljelyalueita kasvimailleen, kunnes maan satoisuus oli käytetty loppuun. Kuitenkin neoliittisen kauden alussa, luultavasti Lähi-Idässä vuosien 10 000 ja 7 000 EAA. välillä, tapahtui suunnaton muutos: heimoyhteiskunnat siirtyivät asteittain pois keräilytaloudesta ja satunnaisesta puutarhanhoidosta viljalajikkeiden kasvatukseen. Toisin sanoen, sen sijaan, että he olisivat liikkuneet ympäriinsä saadakseen ruokaa suhteellisen väliaikaisista lähteistä, heimokansat asettuivat vakituisiin, jopa pysyviin kyliin ja jalostivat systemaattisesti viljaa ja kesyttivät eläimiä.

Tämä siirtyminen neoliittiseen kulttuuriin — maatalouteen ja karjanhoitoon — levisi nopeasti ja laajalti Euraasiaan. Sillä oli seurauksensa sosiaaliselle elämälle ja se siirsi heimoyhteiskunnan täysin uuteen maailmanjärjestykseen. Viljan ollessa paremmin säilyvää kuin liha tai kasvit, ruokaa kyettiin säilömään nyt varastoon, mikä teki mahdolliseksi joillekin heimon jäsenille säädellä ruuan jakelua. Osa heimolaisista sai tällä tavoin yksityisomaisuutta ja lopulta rikkauksia, mikä muodosti alun luokkaeroille. Luokat vuorostaan pahensivat jo olemassa olevia hierarkkisia jakaumia: kun laaja-alainen maatalous, varsinkin karjanhoidon kanssa, ilmaantui, se oli pääosin miesten työtä ja sen tulokset olivat heidän omaisuuttaan. Tämä loi patriarkaalistisia yhteiskuntia, jotka asettivat miehet ja miesten arvot ylempään asemaan. Papisto, joka syrjäytti shamaanit, vaati vuorostaan viljaa kunnianosoituksena jumalille ja lisäsi institutionaalista voimaa heidän edeltäjiensä vähemmän muodollisille ja lyhytaikaisemmille hengellisille vaatimuksille.

Meidän tarkastelullemme kaikkein tärkein seuraus siirtymästä maatalouteen oli se, mitä V. Gordon Childe kutsui *urbaaniksi vallankumoukseksi*. Jotkut neoliittisten maanviljelijöiden perustamista kyläasutuksista kasvoivat kunniksi ja osa näistä kunnista kasvoi edelleen kaupungeiksi—suuriksi pysyviksi asutuksiksi, joissa asukkaat eivät tuottaneet omaa ruokaansa vaan olivat riippuvaisia maaseudulta tuodusta viljasta. Näiden kaupunkien asukkaille elämä ei rakentunut niin pitkälti sukulaisuuden ympärille vaan pikemminkin lähekkäin asumiselle ja jaetuille ammatillisille toimille. Ihmiset asuivat vierekkäin olematta välttämättä samaa sukua—lopulta ilman, että edes tunsivat toisiaan. Ajan mittaan ulkopuolinen tai muukalainen saattoi liittyä yhteisöön kaupungissa yksinkertaisesti asumalla siellä ja tuomalla työpanoksensa sinne ilman, vihkimistä siihen tai värväytymistä soturiksi. Itseasiassa heimojen näkökulmasta kaupunki oli paikka, jossa lähes jokainen, jonka tapasit, saattoi olla muukalainen.

Varmasti varhaisissa kaupungeissa, kuten nykyajan kaupungeissakin, monet ihmiset, jotka olivat samaa sukua heimositeen kautta, päättivät asua samassa naapurustossa kuin sukulaisensakin tai vaihtoehtoisesti etnisen syrjinnän takia joutuivat tekemään niin vastoin tahtoaan. Olennaista on kuitenkin, että kaupungeissa elämisen tultua elämäntavaksi sukulaissiteet menettivät hitaasti merkitystään yhteiskunnallisen järjestäytymisen muotona ja väistyivät uusien muotojen tieltä. Vailla jaettua etnistä perimää vierekkäin asuvat ihmiset alkoivat asteittain näkemään toisensa heimoperimän sijaan asuinpaikan ja ammatin, statuksen ja omaisuuden mukaan: käsityöläisinä tai rikkaina kauppiaina, aatelisina

tai pappeina.

Kategoriasta riippumatta rajatut siteet, jotka olivat lukinneet ihmisten esi-isät yhden heimon nurkkakuntaisuuteen tai heimojen välisiin vihanpitoihin, olivat nyt löystyneet. Enää ei saman sukutaustan omaavien ihmisten tarvinnut ajatella itseään “ihmisinä” ja muita vihamielisinä tai mahdollisesti vihamielisinä muukalaisina. Etniset ennakkoluulot toki säilyivät, mutta laimeammassa muodossa kuin heimojen aikakautena, kun etninen erilaisuus saattoi olla lupa jopa muukalaisen murhaamiselle. Uusi yhteiskuntajärjestys muutti ihmiset heimokansasta heterogeenisiksi ja potentiaalisesti kosmopoliittisiksi kaupunkilaisiksi. Kaupunki työnsi käytännössä syrjään sukujuuret suosien ekumeenisempaa *humanitasta*, tai jaettava ihmisyyttä, yhteiskunnan järjestäytymisen periaatteena ja käynnisti tärkeän prosessin universaalin ihmisyyden luomiseksi. Kaupunkielämään siirtyminen oli sellaisenaan yhtä vallankumouksellinen muutos kuin maataloudellinen vallankumous oli ollut tai teollinen vallankumous tuli olemaan vuosituhansia myöhemmin.

Poliittisen kentän ilmaantuminen

Nämä erilaisista aineksista koostuneet kaupungit eivät suinkaan olleet tasa-arvoon perustuvia paratiiseja. Päinvastoin, ne sosiaaliset suhteet, jotka ensimmäisinä korvasivat sukulaisuuden, perustuivat statusryhmiin, luokkiin ja sotilaallisiin ja kirkollisiin hierarkioihin sekä sukupuolijakaumiin. Valtaeliitit hallitsivat tavallisia ihmisiä, jotka työskentelivät tuottaakseen heille tarvikkeita sekä suorittivat pakollisen asepalveluksen. Papiisto sai suuren vallan, koska aikakausi ei tuntenut luonnonilmiöitä; varhaiset kaupungit olivat usein temppelikaupunkeja. Kaupungit eivät olleet myöskään—sen enempää kuin heimotkaan—immuuneja raa’an sodankäynnin kausille.

Tästä hirmuvallasta huolimatta urbaani vallankumous avasi tulevaisuudelle vapaiden ja tasa-arvoisten yhteisöjen hätkähdyttävän mahdollisuuden ja mahdollisti sen, että ihmiset, tunnistettuaan yhteinen ihmisyytensä, voisivat järjestää itsensä rationaalisten ja eettisten periaatteiden mukaisesti. Kaupungin ilmaantuminen aloitti käytännössä poliittisen kentän kehityksen.

Yhteiset huolenaiheet ja eri etnisten ryhmien jakamat julkiset tilat mahdollistivat tämän kehityksen. Heidän astuttuaan yksityisen kotinsa seinien ulkopuolelle — toisin sanoen, heidän jätettyään sosiaalisen kenttensä — kaupunkien muukalais-asukkaat saapuivat kaduille, aukioille, yhteismaille ja julkisille asuinpaikoille—jotka kaikki olivat, tiloja joissa he saattoivat olla kanssakäymisissä keskenään. Noissa tiloissa he saattoivat myydä ja ostaa asioita — ja siellä sekä miehet ja naiset saattoivat olla sosiaalisessa kanssakäymisessä. He saattoivat vaihtaa uutisia tai keskustella yhteisistä asioista. Seinille saatettiin laittaa julkisia ilmoituksia ja uutisia. Juhlakulkueet ja uskonnolliset juhlat kulkivat pitkin katuja. Näin julkiset tilat ilmaantuivat kaupungin myötä — näitä tiloja voitiin potentiaalisesti käyttää julkisiin tarkoituksiin tai poliittiseen toimintaan.

Ateenalainen polis oli ensimmäinen, joka muutti tuon kaltaiset julkiset tilat poliittisiksi kentiksi. Huolimatta etnisten kuvitelmiin, orjuuden ja sukupuolisen sarron olemassaolosta, polis määritteli ja konkretisoi poliittisen kentän suoraan demokraattisena itsehallintona. Tämä myös avasi historiallisesti poliittisen vapauden mahdollisuuden—toisin sanoen

positiivisen vapauden koko yhteisölle, mihin myös yksilönvapaus oli tiukasti sidottu.

Käsitlemme polista enemmän myöhemmin; nyt riittää kun toteamme, että sen tapion jälkeen suora demokratia uppoutui alexandrialaisen ja Rooman imperiumien alle. Keisarillinen propaganda otti käyttöönsä joitakin sen piirteistä, mutta sen sisältö itsensä tiedostavana ohjelmana tuhoutui lähes täysin. Kuitenkin vuosisatoja Rooman tuhon jälkeen, kansan vapauden ihanne herätettiin henkiin kun joukko kaupunkia Po-joen laaksossa ja Flanderissa alkoi pyrkiä paikalliseen itsehallintoon kirkollisten ja maallisten herrojen vallan alta. Nämä keskiaikaiset kommuunit vaativat pian kansalaisvapauksia, mukaanlukien vapautta tehdä omia lakejaan ja luoda oman maallinen oikeusjärjestelmän ja julkishallintonsa.

Samoin kuin ateenalaisessa poliksessa näiden kommuunien asukkaat päätyivät hallinnoimaan asioitaan omien maallisten kriteeriensä mukaan, eikä niiden eliittien mukaan, jotka halusivat käskä heitä. Näin tehdessään he elvyttivät helleenisen perinteen kaupungista itsehallinnon ja vapauden keskipisteenä. Ei ole ihme että yksi keskiaikainen saksalainen sanonta keskellä autoritaarista feodaaliyhteiskuntaa kuului “kaupungin ilma tekee vapaaksi” (*Stadtluft macht frei*).

Missään nimessä ei pidä luulla, että sosiaalinen epätasa-arvoisuus tai etniset vihamielisyydet olisivat kadonneet poliittisen kentän nousun myötä sen enempää kuin ne olivat kadonneet kaupungin nousun mukana. Antiikin ajoista nykyaikaan poliittiset eliitit ovat käyttäneet valtaansa poliittiseen elämäänsä jopa legitimoiden valtansa tekemällä lähes heimoyhteiskunnan kaltaisia väitteitä yhteydestään muinaisiin aatelisiin esi-isiin. Kuten olemme jo todenneet, antiikin Ateenassa orjuus, patriarkalisuus, luokkajaot ja imperialismi myrkyttivät polista. Mitä taas tulee keskiajan kommuuneihin, jopa kaikkein demokraattisimmat niistä olivat osittain harvainvaltaisia perustuessaan patriisikauppiaiden ja korkea-arvoisten käsityöläisten valtaan; ne olivat pikemminkin kvasi-tasavaltoja kuin demokratioita. Uuden-Englannin kunnat—jälleen yksi tärkeä osa suoran demokratian historiaa—sulkivat alun perin kunnankokoustensa ulkopuolelle kirkkoon kuulumattomat, naisista puhumattakaan; tämän lisäksi ne vapaat valkoiset miehet, jotka kansoittivat noita demokraattisia kokouksia vangitsivat intiaaneja ja myivät heitä orjiksi. Jopa Ranskan vallankumouksen kaikkein radikaalimpien ja demokraattisimpien kausien aikana Pariisin kansankokoukset olivat täynnä muukalaisvihamielisiä pelkoja ulkomaisista salaliitoista.

Kuitenkaan monet näistä virheistä eivät olleet luonteenomaisia ainoastaan tietylle demokraattiselle hetkelle historiassa, vaan koko sille aikakaudelle johon ne kuuluivat. 2400 vuoden välimatkan päästä katsoen voimme pitää patriarkaattia ja orjuutta vastenmielisinä ja epäinhimillisinä, mutta voidaan tuskin olettaa että Ateena olisi kyennyt nousta noiden koko Välimeren antiikin aikaisen yhteiskunnan peruspiirteiden yläpuolelle. Ihmeellistä on se, että se kykeni nousemaan monarkioiden auktoriteetin ja tukahduttavien perinteiden yläpuolelle molempien ollessa myös tyypillisiä tuolloin Välimeren alueella ja kehittämään uuden poliittisen kentän. Vaikka kunnalliset demokratiat ovat olleet kautta historian kahlittuja aikansa hierarkkisiin piirteisiin, niiden vapauttavat hetket tukivat ja edistivät suoran demokratian perinnettä aina vain suurempaa ylivoimaa vastaan. Käymme nyt käsittelemään juuri näitä vapauttavia hetkiä.

4 Kunnallinen demokratia *Antiikissa ja keskiaikana*

Siirrymme nyt tarkastelemaan joitakin käänteentekeviä hetkiä suoran demokratian perinteen historiassa.¹

Ateenalainen Polis

Seitsemännellä vuosisadalla ennen ajanlaskun alkua, Attica—Ateenan kaupunki ja sen lähiympäristö—näki katkeria luokkaristiriitoja ja vihaa. Mitättömän kokoinen aristokraattisten perheiden joukko hallitsi aluetta, samalla kun suuri joukko pienmaaviljelijöitä eli käytännössä maaorjuudessa. Nämä sorretut maalaiset olivat velvoitettuja maksamaan herroilleen suuren osan vuosittaisesta sadostaan, velvoite joka usein syöksi heidät velkaan ja ankaraan aineelliseen kurjuuteen. Kuten Plutarch asian kertoo meille, “tavallinen kansa nääntyi niiden velkojen alle, joita heillä oli muutamalle rikkaalle miehelle.” Velan maksamatta jättämisestä oli usein ankarat seuraukset. “Useiden vanhempien oli jopa pakko myydä lapsensa tai lähteä maanpakoon heidän velkojiensa ankaruuden takia.” Tässä sietämättömässä tilanteessa *demos*—sana jota käytetään vaihtelevasti tarkoittamaan “tavallista kansaa” tai “koko kansaa”—häilyi vallankumouksen rajalla. Epätoivo ajoi heidät etsimään jonkun, joka “päästäisi kaikki velalliset vapaiksi, uudelleenjakaisi maan ja täysin uudistaisi perustuslain.”²

Attica lähes räjähti veriseen sisällissotaan, mutta lopulta, vuonna 594 eaa., kaikki kilpailevat klaanit suostuivat äänestämään Solonin heidän *archonikseen*, tai korkeimmaksi viranomaisekseen, tuodakseen rauhan politikseen. Solon perui kaikki seisovat velat ja teki velkaorjuudesta laitonta. Hänen valintansa jälkeen hänelle itseasiassa annettiin poikkeuksellinen lupa muuttaa ateenalaista perustuslakia ja estää uusien kriisien synty, mutta hänen julistamansa lait muuttivat kaupungin poliittisen rakenteen niin radikaalisti, että hän käytännössä teki täysin uuden perustuslain.

Suurimmat seuraamukset oli Solonin *ekklesian* elvyttämisellä. Tämä oli kansankokous, jonka juuret ulottuivat heimojen aikakaudelle, mutta joka oli kuihtunut merkityksettömäksi kuluneiden vuosisatojen aikana. Hänen hallintonsa aikana ekklesiaa ei ainoastaan elvytetty vaan sen toimivaltaa laajennettiin—se sai oikeuden säätää yhteisön lait, valita sen viranhaltijat ja kokoontua vakituisesti oman valintansa mukaisesti. Uusi *archon* antoi vielä tämän lisäksi luvan tavalliselle kansalle ei vain käydä ekklesian kokouksis-

¹Tässä ja seuraavassa kappaleessa olevat demokraattisten hetkien kuvaukset ovat välttämättömyyden takia tiiviitä kirjan koosta ja mittakaavasta johtuen.

²Plutarch, “Solon,” *The Rise and Fall of Athens* (Harmondsworth: Penguin, 1960), s. 54.

sa, mutta myös äänestää siellä keskustelluista aiheista. Tämä oli tärkeä askel *demoksen* valtuuttamiseksi.

Ekklesian lisäksi Solon loi uuden neljänsadan neuvoston—jota kutsuttiin bouleksi—hoitamaan Ateenalaisen itsehallinnon hallinnolliset tehtävät. Solon ei toki ollut puhdasverinen demokraatti: hän jätti bouleen tietyn asteisen elitismien sallimalla vain omaisuutta omistavien miesten ottaa osaa siihen. Tämä eliitti valmisti ekklesian esityslistan ja ohjasi sen neuvotteluita. Kuitenkin Solonin boule toimi ainakin aristokraattisen Areopaguksen neuvoston vastapainona. Rikkaat perheet olivat ennen hallinneet tuon neuvoston kautta Atticaa haluamallaan tavalla.

Toiset Solonin reformeista laajensivat yksilön oikeuksia ja perustivat julkisen oikeuden, jossa kuultiin vetoamuksia. Lisäiskuna harvainvallalle rikkaiden perheiden täytyi luopua perinteisestä oikeudestaan nimittää Ateenan archonit. Tämä avasi toimeenpanovallan mahdollisuuden demokselle. Tästä huolimatta ehkä kaikkein huomattavin Solonin periaatteista oli hänen uskomuksensa, että jokaiselta kansalaiselta, joka Plutarchin sanoin “ei ottanut puolta mikäli tapahtui vallankumous”, tulisi riistää hänen kansalaisoikeutensa. Tämä loukkasi helleenistä käsitystä kansalaisuudesta, jossa yksilön kannatti itsekkäästi odottaa kumpi puoli voittaisi konfliktin. Ateenalaisten odotettiin olevan poliittisesti aktiivisia ja valitsevan puolensa kansalaiskiistojen aikana.

Hänen tehtyä nämä perustuslailliset muutokset, Solon lähti vapaaehtoiseen maanpakoon kymmeneksi vuodeksi. Huolimatta toistuvista huomattavan laajoista kansalaislevottomuuksista Ateenan kansalaiset omaksuivat lopulta hänen muutoksensa ja tottuivat hänen laajentamaansa ja valtuuttamaansa ekklesiaan. He valoivat siihen poliittisen elinvoiman ja kehittivät poliittisen etiketin, joka vaali kansalaisten yhteisyydentuntoa. Vähittäin ekklesia hyväksyttiin useimmissa paikoissa poliiksen ylimpänä päätöksentekopaikkana ja mikä valmisti tietä yleiselle demokratialle.

Vuotta 561 seuranneiden viidenkymmenen vuoden aikana Peisistratuksen ja hänen poikansa Hippiuksen “tyranniat” (tämä ei ollut kielteinen sana tuona aikana) jatkoivat Attikan alueen aateliston vallan supistamista. Itseasiassa useat ateenalaisen demokratian muodoista tulee nähdä institutionalisoituna pyrkimyksinä estää aristokratian elpymisen. Vaikka aatelisto toistuvasti pyrki palauttamaan vanhan klaaneihin pohjautuneen oligarkiansa, se epäonnistui tuhoamaan Solonin ja Peisistradeksen uudistukset; vastustelevat aateliset itseasiassa joutuivat maanpakoon ja heidän maansa jaettiin maattomien köyhien kesken.

Samanaikaisesti Ateenan kansalaisten poliittinen taso nousi suunnattomasti nimenomaan koska he ottivat osaa Solonin perustuslaissa säädettyihin rakenteisiin. Heistä tuli näin aina vain varmempia itsestään sekä kyvystään päättää omista asioistaan.

Tämä poliittisen elämän poikkeuksellinen avautuminen, joka loi tuon itsevarmuuden, saavutti huippunsa Kleistheneksen archonkauden (joka alkoi vuonna 506) sekä vuonna 431 syttyneen Peloponnesolaissodan välillä. Kleisthenes itseasiassa käynnisti vakavasti suoritettun Ateenan demokratisoinnin. Vaikka hän säilytti Areopaguksen neuvoston entisellään, hän iski aristokraattien vallan yhteiskunnallisiin juuriin—attikalaisten aatelisten perinteisiin sukulaisverkostoihin—riistämällä klaaneilta niiden voimat ja tuhoamalla perinteisen joonialaisen neljän muinaisaikaisen heimon järjestelmän. Vanhan järjestelmän sijaan hän loi noin 170 *demestä*. Tämä oli yksikkö joka ei perustunut sukulaisuuteen vaan

asuinpaikkaan. Tehdessään näin hän tietenkin toisti urbaanin vallankumouksen sellaiseenaan, korvaten heimojärjestelmän asuinpaikalla jäsenyyden kriteerinä ja tehden kansalaisuudesta alueeseen kuuluvan erottamattoman osan.

Tämä uusi institutionaalinen rakenne (joka koostui demeistä ja niistä muodostuneista muutamista laajemmista yksiköistä, joita kutsuttiin *trittyeiksi*, sekä lähes heimojärjestelmään pohjautuvasta yksiköstä, jonka Kleisthenes säilytti siirtymän helpottamiseksi) aiheutti kumouksen Attikan poliittisessa elämässä. Ekklesia—kansalaisten julkinen kokous—oli nyt kaiken poliittisen vallan kiistämätön haltija. Ateenan kaikki mieskansalaiset olivat valtuutettuja ja saattoivat ottaa osaa ja äänestää vailla omaisuusrajoituksia, riippumatta luokka- ja statusrajoituksista. Heidän poliittiset oikeutensa olivat täysin tasavertaisia niin rikkailla kuin köyhilläkin niin, että Perikles saattoi julistaa: “Köyhyys ei ole este, vaan mies voi hyödyttää polistaan huolimatta hänen tilansa epämääräisyydestä.”³

Uudet perustuslailliset muutokset, jotka tehtiin vuonna 462, poistivat etuoikeuksien viimeiset jäänteet ateenalaisesta demokratiasta. Areopaguksen neuvosto menetti paljon entisestä painoarvostaan kun monet sen tehtävistä jaettiin boulen, ekklesian sekä vastaperustettujen julkisten demokraattisten oikeussalien kesken. Noissa oikeussaleissa kansalaiset istuivat suurissa valamiehistöissä, ikäänkuin pienoiskansankokouksissa, lähes kaikissa siviili- ja rikosoikeustapauksissa.

Huipullaan ekklesia oli ulkoilmassa pidetty useiden tuhansien ateenalaisten mieskansalaisten joukkokokous, joka kokoontui vähintään 40 kertaa vuodessa, kokouksien yleensä kestäessä yhden päivän. Kaikki saattoivat ottaa osaa avoimiin, mutta rauhallisesti sujuviin väittelyihin *isegonian*, tai universaalien oikeuden puhua julkisissa kokouksissa, periaatteen mukaisesti; kaikki saattoivat myös äänestää ja päätökset tehtiin enemmistöäänestyksellä. Ekklesian päätökset vaikuttivat kaikkiin julkisesti hallittuihin asioihin, jotka sisälsivät myös sodan ja rauhan, diplomaattiset sopimukset, talouden ja julkiset rakennustyöt.

Siinä määrin kuin poliksella oli johtajia, kuten *strategos* Perikles, heidän kautensa olivat lyhyitä—useimmiten vuoden—ja heidän toimintansa oli jatkuvasti julkisten kokousten valvonnan ja arvioinnin alla, mikä asetti heidät kovaan julkiseen vastuuseen, ja joka esti itseään jatkavien eliittien syntymisen. Suurin osa viroista valittiin kuitenkin arpomalla. Itseasiassa arpomisesta, nimeämisen tai edes äänestämisen sijaan, tulikin kaikkein laajalle levinnein tapa valita viranomaisia lähes kaikissa poliittisissa instituutioissa. Ekklesian puheenjohtaja ei ainoastaan ollut arvottu vaan myös sai pysyä virassa vain yhden päivän. Boulen jäsenet arvottiin vuoden tai kahden vuoden kausiksi, arkonttien ollessa arvottuja (boulen jäsenistä), samoin kuin myös valamiehistöjen jäsenet ja muut toimihenkilöt. Se, että arvonta saattoi olla näin laajalti käytettyä, edellytti korkeaa poliittista kyvykkyyttä tavallisilta kansalaisilta.

Tällainen oletus oli itseasiassa täysin oikeutettu, koska tässä järjestelmässä suuri osa Ateenan miespuolisista kansalaisista sai suoraa kokemusta demokraattisesta itsehallinnosta. Tässä järjestelmässä kaupungin kulttuurinen elämä kukoisti tuottaen hyvin tunnetun filosofian, draaman, taiteen, historiankirjoituksen, fysiikan ja biologian kukkimisen, joka

³Periklestä lainaus on Thukydiden *Peloponnesoksen sodasta*, 2.37.1

muodosti “loiston joka oli Kreikka.”

Keskiaikainen kommuuni

Vuosituhat myöhemmin, kauan Ateenalaisen poliiksen kukistumisen jälkeen, Rooman keisarikunta oli tuhoutunut ja feodaalijärjestelmä roikkui riippakivenä Euroopan suurimman osan yllä. Vaikka Roomalaiset olivat perustaneet useita kaupunkeja Eurooppaan, ne eivät olleet enää poliittisesti aktiivisia paikkoja. Kirkko säilytti useita kaupunkeja fyysisesti, mutta ne olivat pääasiassa kirkollisen vallan keskuksia. Kuitenkin vuoden 1000 jkr. jälkeen Pohjois-Italiassa, Rhonen laaksossa, Reininmaassa ja Flaamissa, uusi kauppiasluokka alkoi ilmaantua feodalismien aukoista ja nämä uudistajat alkoivat luoda uutta elämää keskiaikaisiin kaupunkeihin. 900-luvun loppupuolen ja 1200-luvun ensimmäisen puoliskon välillä niistä kaupungeista—tai kommuuneista—jotka he elvyttivät tuli menestyksekkäitä kaupan ja käsityötuotannon keskuksia.

Alunperin nuo kauppa- ja käsityökaupungit jäivät sen vanhemman auktoriteetin päättävällän alle, jonka alueella ne sijaitsivat—yleensä kirkon tai herttuan—ja säilyivät ulkopuolisen hallinnon alla. Asteittain kuitenkin kirkolliset ja aateliset auktoriteetit kykenivät aina vain huonommin vastaamaan kommuunin asukkaiden tarpeisiin. Varsinkin kirkolliset lait olivat samantekeviä kaupankäynnille silloin kun ne eivät rajoittaneet sitä. Aina vain vastahakoisempaan alistumaan ulkopuoliseen hallintaan kommuunit löysivät omat tapansa hoitaa verotus, naimisiinmenot ja perinnöt sekä monet muut asiat, ja kehittivät omat oikeusjärjestelmänsä taaten asukkaidensa henkilökohtaiset vapaudet ja rajoittaen heidän prinssiensä oikeuksia taloudellisissa, lainopillisissa ja muissa asioissa, kunnes he lopulta hallitsivat omia asioitaan tosiasiallisesti, vaikka niin ei lukuutkaan laissa.

Väistämättä kommuunit vaativat, että heidän itsevaltiansa tunnustaisivat heidän paikalliset vapautensa—kirkolliset- tai aatelisherrat tavallisesti kieltäytyivät näistä vaatimuksista. 1100-luvun aikana monet kommuunit alkoivat vapauttamaan itseään valtiaistiaan. Pohjois-Italiassa joukko kaupunkeja, joka kutsui itseään Lombardian liigaksi, kapinoi Pyhää saksalais-roomalaista keisarikuntaa vastaan saadakseen vapautensa. Konstanzin rauhassa, joka allekirjoitettiin 1183, keisarikunta tunnusti useita liigaan kuuluneista kaupungeista tehden niille luvalliseksi äänestää omat viranomaisensa, tehdä itse paikalliset lakinsa sekä pääasiallisesti hallita itseään.

Mitä kommuunit olivat? Ne olivat pohjimmiltaan porvareiden — kauppiaiden, ammattilaisten ja käsityöläisten — seuroja, jotka vannoiivat valan, tai *conjuratio*, kunnioittaa toistensa yksilönvapauksia ja puolustaa ja edistää yhteisiä etujaan. *Conjuratio* oli käytännössä ilmaisu kansalaisuudesta selkeässä kansalaisyhteisössä.

Italialaisten kaupunkien ensimmäinen kunnallinen instituutio oli itseasiassa “kaikkien kommuunin jäsenten” yleiskokous. Tämä kokous hyväksyi järjestyssääntöjä ja valitsi korkeimmat toimeenpanevat ja lainopilliset viranomaiset, jotka vuoden mittaisen kauden aikana olivat vastuussa kaupungin asioiden hoitamisesta.

Kommuunien väkiluvun ja koon kasvaessa tarvittiin yhä enemmän käsityöläisiä tekemään paikalliseen käyttöön sekä alueelliseen kaupankäyntiin tarvittavia esineitä, kuten

tynnyreitä ja kulkuneuvoja, sekä työläisiä palveluihin tarjoamaan ruokaa ja majoitusta. Maaseudulta tullut väki, joka siirtyi kohti kaupunkeja löytääkseen helpotuksen feodaalivelvoitteista ja parantaakseen elinolojaan, päätyi näihin töihin, mutta ennen 1200-lukua he eivät yleensä saaneet ottaa osaa kommuunin poliittisiin vapauksiin. Enimmäkseen kommuunit eivät olleet täysiä demokratioita; jäsenyys oli rajattu vain perustajina olleille perheille ja heidän jälkeläisilleen. Vaikka kaikki aikuiset asukkaat olivat kommuunin käskyvallan alaisia—heidän kuului maksaa veroja ja palvella miliisissä—kaikki eivät kuitenkaan saaneet olla poliittisesti aktiivisia kansalaisia. Aktiivinen kansalaisuus riippui omaisuusvaatimuksista, asukkaana eletystä ajasta ja sosiaalisista yhteyksistä. Myös oikeus olla julkinen viranhaltija riippui näistä, näiden oikeuksien kuuluessa vain pienelle miespuolisten asukkaiden vähemmistölle.

1100-luvulla poliittinen valta kehittyikin itseasiassa patriisien etujen mukaisesti niin, että vuoteen 1160 mennessä useimmissa kommuuneissa tietyt perheet olivat ylivoimaisia julkisissa kysymyksissä. Jopa samalla kun koko kommuuni kamppaili autonomiansa puolesta feodaalierroja ja piispoja vastaan nämä patriisit hallitsivat virkamiehiä, manipuloivat julkisia kokouksia ja yleisesti ottaen hallitsivat kaupunkia; sillä seurauksella, että kansankokous surkastui tasaiseen tahtiin.

Tämä tilanne ei kuitenkaan kestänyt kauaa. Vuoden 1200 paikkeilla demokraattiset näkemykset alkoivat heräämään useissa kommuuneissa; esimerkiksi Nimeksessä vuonna 1198 koko kansa äänesti virkamiehensä. Italialaisissa kommuuneissa *popolo*—mestarikäsityöläiset, kaupanpitäjät, oppineet, notaarit, liikkeenharjoittajat, finanssimiehet kaupallinen porvaristo (mutta eivät kutojat tai työmiehet)—kohtasivat aristokratian vaatimuksilla siitä, että kunnallista poliittista elämää tulisi laajentaa, jotta hekin voisivat ottaa osaa siihen.

Eri kommuuneissa *popolo* muodosti ammatillisten kiltojen naapurustoliikkeitä, jotka yhdistivät miehiä samasta ammatista. Näitä kiltoja täydensivät pian aseistautuneet kansalaisjärjestöt, jotka olivat myös järjestäytyneet naapurustojen mukaisesti. Mobilisoitunut *popolo* iski seuraavaksi yhteen aateliston kanssa eri kaupungeissa, kuten Bresciassa, Milanossa, Piacenzassa, Cremonassa, Assisissa ja Luccassa sekä monissa muissa. Hämmästyttävissä määrin heidän kapinansa onnistui radikaalisti demokratisoimaan kunnallista poliittista elämää. Vuosien 1200 ja 1260 välillä lukuisissa kommuuneissa, joihin kuului myös suuria kaupunkeja kuten Bologna ja Firenze, *popolo* itseasiassa otti vallan haltuunsa. Pavian valtuustoa laajennettiin sadastaviidestäkymmenestä tuhanteen jäseneseen noina vuosina ja Milanon valtuusto kasvoi neljästäsadasta yhdeksäänsataan, kun taas Montpelierissa kiltajärjestelmä itseasiassa yhdistyi kunnalliseen hallintoon. Tämä dramaattinen demokratisoitumisen prosessi heijastui aristoteleläisen filosofin Marsilio Padovalaisen kirjoituksista hänen kirjoittaessaan “laintekijä, tai lain ensisijainen ja oikea toimeenpaneva syy, on kansa tai kansalaisten koko joukko tai sen painavampi puoli valintansa tai tahtonsa kautta, joka on suullisesti ilmaistu kansalaisten julkisessa kokouksessa.”⁴

Pohjoisemmissa kaupungeissa kunnallisen elämän demokratisointi tapahtui sen sijaan hitaammin kuin Italiassa. Freiburgissa kansannousun jälkeen kommuuni muutti oligar-

⁴Marsilio Padovalainen, *Defensor Pacis* (1324), dictio 1., kappale 23., sektio 3.; John H. Mundy ja Peter Riesenbergin, *The Medieval Town* (New York: Van Nostrand Reinhold, 1958), s. 125

kiansa kahdenkymmenen neljän virkamiehen lautakunnaksi, joka valittiin vuosittain, samalla kun Liegessä luotiin kiltamainen kaupunkitasavalta ja vuoden 1313 jälkeen uusien lakien julkaiseminen tehtiin riippuvaiseksi kaikista kansalaisista, statuksesta riippumatta, koostuvan kansankokouksen hyväksynnästä. Flaamissa, kangasta valmistavissa Ghentissä ja Ypresissä, julkisen itsehallinnon muotoilivat kuitenkin kutojat ja vanuttajat. Niin sanottuihin “vähäisempiin kiltoihin” järjestäytyneenä nämä työtä tekevät ihmiset—käytännössä proletarit—kävivät todellista luokkasotaa heitä riistäviä patriiseja vastaan ja lopulta voittivat heidät perustaen kunnallisen rakenteen, joka antoi huomattavasti valtaa sekä heille itselleen että “alemmen asteisille” kiltojen jäsenille—sekä sulkien pois suurimman osan patriiseista.

Kuitenkin demokraattisimmillaankaan Flaamin, Rhonenlaakson ja Italian kansankommuunit eivät antaneet yhtäläisiä poliittisia oikeuksia kaikille miespuolisille asukkailleen. Ne sulkivat pois ammattitaidottomat, köyhät, peltotyöläiset ja suurimman osan siirtolaisista, joiden he katsoivat olevan riippuvaisia ja tämän takia helposti rikkaiden kauppioiden ja aristokraattien ohjailtavissa. Demokratisoiva prosessi ei ollut myöskään pitkäikäinen: ajallaan nämä varhaiset demokratiat väistyivät tasavaltalaisten hallitusmuotojen tieltä ja poliittinen valta palautui vaikutusvaltaisille perheille sillä seurauksella, että kommuunit päättyivät myöhemmin harvainvaltaisten neuvostojen tai eliittien kuten Firenzen Medicien hallitsemiksi.

Riippumatta siitä, kuinka epätäydellinen keskiaikaisten kommuunien demokratisointi oli ollut, se herätti nukkuneen poliittisen kentän horroksestaan ja asetti sen liikkeeseen piazzailla ja muissa julkisissa tiloissa useiden vuosisatojen ajaksi. Nämä kommuunit, näin käsitettynä, muodostavat tärkeän hetken suoran demokratian kehittyvässä perinteessä.

5 Kunnallinen demokratia

Siirtomaakaudella ja vallankumouksessa

Uuden Englannin kunnalliset kokoukset

Puritaanit, jotka asuttivat Uuden Englannin siirtomaakaudella, eivät olleet halukkaita tai tietoisia suoran demokratian perinteen kannattajia. Se sukupolvi, joka alunperin perusti Massachusettsin lahden siirtokunnan vuonna 1629, piti itseasiassa demokratiaa suoraan sanoen moraalittomana. John Winthrop, siirtokunnan ensimmäinen kuvernööri, sekä hänen seurakuntakumppaninsa suosivat sen sijaan vallan antamista valituille, ”näkömätömille pyhimyksille” kuten heitä kutsuttiin, jotka oletettavasti nauttivat jumalaisista ilmestyksistä. Pyhät kirjoitukset määräsivät heidän nähdäkseen, että valitut hallitsisivat aristokratian tai monarkian kautta.

Tästä huolimatta Uuden Englannin puritaanit harjoittivat uskontoa, jota kutsutaan kongregationalismiksi, ja joka oli huomattavan demokraattinen. Se oli englantilaisen protestanttiuden muoto, joka ajoi yksittäisten seurakuntien autonomiaa kaikkien pappien ja piispojen valtaa vastaan. Kongregationalismi perustui siihen ajatukseen, että jokainen uskovaisten seurakunta oli autonominen liitto itsessään, eikä alistainen yhdellekään kuolevaiselle, vain pyhien kirjoitusten tulisi ohjata seurakuntaa. Näin kongregationalistinen puritaanisuus hylkäsi kaikki liturgiset ja kirkolliset puolet kristinuskosta — toisin sanoen se ei hylännyt ainoastaan Rooman kirkkoa, vaan myös anglikaanisen, jolla oli monia katolilaisuuden hierarkisista puolista. Kongregationalistit luottivat sen sijaan pyhiin kirjoituksiin, omaan henkilökohtaiseen suhteeseensa Jumalan kanssa ja toisiinsa vailla kirkonmiesten toimimista välikätenä sielujensa pelastamiseksi. Sitoen itsensä liittoutuneisiin yhteisöihin Uudessa Maailmassa, he lupautuivat tottelemaan Jumalaa ja varjelemaan toinen toisensa sieluja keskinäisen kumppanuuden hengessä.

Perustaessaan Massachusettsinlahden siirtokunnan 1630-luvulla kongregationalistiset puritaanit muodostivat suhteellisen autonomisia kaupunkeja, jotka rakentuivat heidän omien itsenäisesti kokoontuneiden kirkkojensa ympärille. Jokainen seurakunta hallitsi itseään sopimuksella, jonka sen jäsenet kirjoittivat yhdessä yhteisönä. Alkeellinen demokraattinen ihanne vaikutti näin jokaisen seurakunnan henkeen. Siihen, että koko seurakunta otti osaa joukolla tehtäviin päätöksiin, sisältyi samalla demokraattinen päätöksenteko, ja samalla tapaa kuin jokainen seurakunta muodosti oman henkisen sopimuksensa, jokainen kaupunki teki myös oman kaupunkinsa sopimuksen, jolla se hoiti maalliset asiansa.

Heidän kaupunkien suunnittelukäytännöt heijastivat taipumusta demokraattiseen yhteisöön. Se alkuperäinen ryhmä, joka perusti kaupungin, sai kollektiivisesti oikeuden maahan siirtokunnalta, jonka he jakoivat tasan keskenään. Jokainen miespuolinen asukas sai

täysin omakseen yhdestä kymmeneen eekkerin kokoisen maatilkun, jolla hän kykeni elättämään itsensä ja perheensä. Maanomistus pidettiin näin karkeasti egalitaristisena ja rikkauden tai köyhyyden ääripäät vältettiin huomattavan pitkän aikaa. Kaupungin mielisit, joihin yhteisön kaikki terveet miehet kuuluivat, olivat saman egalitaarisen hengen tuotteita, kokoontuessaan harjoituksiin kaupungin viheriöillä.

Mitä taas tulee kaupungin hallintoon, Uuden Englannin asukkaat perustivat kaupunginkokouksia — yleiskokouksia — jotka tapasivat vakituisesti hoitaakseen kaupungin asioita. Kaupunginkokous oli periaatteessa uskonnollinen seurakunta — ja sisälsi sen periaatteen itsetehdystä, autonomisesta sopimuksesta —, joka muotoili itsensä uudestaan hoitaakseen julkisia asioita. Vaikkakaan kaupunkikokouksilla ei ollut minkäänlaista pohjaa demokraattisesta teoriasta, se oli käytännössä hämmästyttävän demokraattinen.

Teoriassa vain aikuiset, miespuoliset seurakunnan jäsenet — ne jotka olivat saaneet “armon” Jumalalta ja tulleet “näkyviksi pyhimyksiksi” — olivat kelvollisia äänestämään kaupungin kokouksissa. Kirkkoon kuulumattomat saattoivat ottaa osaa kokouksiin ja niissä käytyihin keskusteluihin, mutta he eivät saaneet ottaa osaa itse päätöksentekoon. Kuitenkin kaupungit huomasivat varsin pian että ei yksinkertaisesti ollut käytännöllistä, että vain vähemmistö sai ottaa osaa poliittisella kentällä ja äänestämiseen vaadittu uskonnollinen vaatimus muuttui kuolleeksi säädökseksi. Äänestys-oikeutta laajennettiin sisältämään kaikki aikuiset miesasukkaat joilla oli jonkin verran omaisuutta tai vakituisia tuloja (20 puntaa, suhteellisen pienen summan verran), ja loppujen lopuksi jokaisen miehen, joka yksinkertaisesti vannoni valan, että hän omisti tarvittavan määrän omaisuutta. Uuden Englannin poliittinen kenttä avautui näin miehille, jotka olisivat jääneet lähes jokaisen englantilaisen kunnan tai kaupungin ulkopuolelle — toisin sanoen, suurimmalle osalle miespuolisista perheenpäistä. Tämän lisäksi jokainen, joka kykeni äänestämään, oli myös kelvollinen viranhaltijaksi. Toisin kuin Englannissa sen harvainvallan asettamien edellytyksien takia viranhallinnassa Massachusettsinlahdella oli pitkälti kyse äänestämisestä pikemmin kuin suppeasta nimeämisestä.

Ensimmäinen kaupunginkokous, joka pidettiin Cambridgessä vuonna 1632, oli kuu-kausittainen kokous, joka kutsuttiin koolle tekemään päätöksiä paikallisista ongelmista. Pian muissa kaupungeissa pidettiin samanlaisia kokouksia ja ne tekivät niin usein kuin he näkivät sen tarpeelliseksi. Vuonna 1635 siirtokunnan hallitus tunnusti asetuksessaan kaupunginkokousten olevan ylin hallintoelin kussakin kaupungissa.

Aluksi itse kaupunkilaiset olivat suhteellisen passiivisia vuoden 1635 asetuksessa ja olemassaolevasta tilanteesta saamiensa laajojen valtuuksien käyttämisessä. Heidän kaupunginkokouksensa kokoontuivat satunnaisesti, vain muutaman kerran vuodessa, ja hoitivat silloin vain rutiiniasioita. Kaupunkilaiset suosivat valtansa delegointia valitsijamiehille — kouralliselle virkamiehille, jotka muodostivat valitsijalautakunnan, kaupunginkokousten hallinnollisen puolen.

Mikään osa siirtokunnan laista ei antanut valitsijamiehille kaupunginkokousta suurempaa valtaa — heidän vain oletettiin toteuttavan kaupunginkokousten päätökset kokousten välillä. Kuitenkin asutuksen ensimmäisen sukupolven aikana valitsijamiehet olivat hengellisesti vanhimpia tai maallisesti vastaavia — muodostaen näin “näkyvien pyhimysten” de facto aristokratian. Seitsemästä yhdeksään jäsenen pienenä ryhmänä he saattoivat tavata useammin ja epämuodollisemmin kuin laajemmat ja tämän takia vaivalloisem-

mat kaupunginkokoukset, he saattoivat tehdä päätöksiä tehokkaamin ilman, että heidän täytyi käydä läpi useita henkilökohtaisia näkökantoja. Kaupunkilaiset olisivat voineet äänestää heidät pois virastaan helposti — heidän virkakautensa kesti vain vuoden, mutta alkuajoina ihmiset suhtautuivat vielä pelonsekaisella kunnioituksella niihin vanhoihin miehiin, jotka olivat ohjanneet heidät uuteen maailmaan ja muodostaneet heidän uskonnollisen liittonsa. Pitäen valitsijamiehiä kunnioituksessa he uudelleen valitsivat heidät loputtomiin vuosi vuoden jälkeen samalla kun kaupunginkokoukset toimivat vain kumileimasimina nöyryydestä heidän suuremman viisautensa ja kokemuksensa edessä.

Vuosien 1680 ja 1720 välillä kaupunginkokoukset saivat kuitenkin ylläseman suhteessa valitsijamiesten lautakuntiin muuttaen kaupunkien poliittisen koostumuksen de facto harvainvallasta de facto demokratioiksi. Ensimmäisten valitsijamiesten sukupolven kuoltua heitä seurannut sukupolvi ei enää nauttinut samanlaisesta palvonnasta kuin heidän edeltäjänsä; pelkästään suhteellisen nuoren ikänsä ansiosta uudet valitsijamiehet olivat vähemmän kokeneita eivätkä niin kunnioitusta herättäviä. Siitä lähtien kaupunkilaiset ottivat päätöksenteon aloitteen takaisin valitsijamiesten lautakunnilta. Sen sijaan, että he olisivat kokoontuneet vain muutaman kerran vuodessa hyväksyäkseen valitsijamiesten päätökset, kaupunginkokoukset kokoontuivat useammin — niin usein kuin näkivät tarpeelliseksi ja käyttivät vapaasti veto-oikeuttaan valitsijamiesten ehdotuksiin sen sijaan, että he olisivat hyväksyneet ne lammasmaisesti. He vaativat nyt käytännössä sitä valtaa mikä heillä oli jo laillisesti.

Lopulta kaupunginkokoukset tulivat täysin omilleen päätöksentekueliminä. Ne asettivat veroja, käyttivät rahaa, valtuuttivat maanjakoja, ratkaisivat anomuksia tai kiistoja maankäytöstä, hyväksyivät maahanmuuttajia, antoivat taloudellisia avustuksia ja antoivat oikeuden erilaisten taloudellisten yritysten perustamiseen toimien kaupungin taloudellisina suunnittelulautakuntina. Näiden laajentuvien voimien käytön myötä väittelyiden ja eri haastavien mielipiteiden kirjo laajeni ja uusi toiminnan ja ylpeyden henki läpäisi kokoukset.

Mitä taas tulee koko Massachusettsinlahden siirtokunnan laajuiseen hallintoon, jokainen kaupunki lähetti valtuutettunsa yleiskokoukseen Bostoniin. Siirtokunnan historian alussa valtuutetut, samoin kuin valitsijamiehetkin, olivat olleet vanhimpia ja heidän toimintansa pääkaupungissa oli ollut julkisen tarkastelun ulkopuolella. Kuitenkin myöhempien sukupolvien aikana kaupunkien kokoukset valvoivat tarkasti, että heidän valtuutettunsa äänestivät samalla tapaa Bostonissa kuin väki kotona oli neuvonut heidän tekevän: äänestetty komitea kaupungissa kirjoitti ylös joukon ohjeita valtuutetulle, sitten väitteli ja äänesti niistä kaupunginkokouksissa, minkä jälkeen kokoukset sitoivat valtuutetut äänestämään päätösten mukaisesti. Tällaisten mandaattien alaisina valtuutetusta tuli vain toimihenkilö kaupunkinsa asukkaille.

Vuoden 1700 tienoilla olleen julkisen paineen takia Bostonin kokouksen valtuutetut veloitettiin viemään takaisin kotikaupunkiansa kokouksille selonteko jokaisesta kokouksesta. Ainakin yksi kaupunki itseasiassa lähetti jopa valvojan valtuutetun mukaan varmistamaan, että hän käyttäytyi julkisen mandaattinsa mukaisesti sekä yleiskokousten pöytäkirjat painettiin julkistamaan nimenomaan se kuinka valtuutetut olivat äänestäneet. Lopulta valtuutettujen äänestys oli vuotuinen — tämän ollessa vielä yksi voimakas rajoitus heidän vallalleen. (Tai kuten John Adams julisti vuonna 1776, "Siellä missä vuotuiset

äänestykset lakkaavat, orjuus alkaa.”) Kaupunkien vahvan Bostonin kokouksen kontrollin ansiosta se oli enemmän konfederaalinen neuvosto tai kongressi kuin lakiasäättävä elin.

Massachusettsin kaupungit nauttivat merkittävästä vapaudesta suuren osan 1700-lukua. Ne olivat riippumattomia siinä määrin, että se on huomattavaa omalle ajalle tai mille tahansa muullekin, minkä tahansa mittapuun mukaan. Vaikka Bostonin “konfederaalinen kongressi” hyväksyi lakeja, jotka vaikuttivat kaupunkeihin, suurin osa kaupungeista totteli niitä enimmäkseen oman arvostelukykyensä mukaisesti. Itseasiassa tottelemattomuus oli räikeää: 1700-luvun Massachusettsissa kaupungit olivat ylin voima, eivätkä ainoastaan paperilla vaan myös käytännössä.

Tämä kokemus paikallisesta vallasta antoi kaupunkilaisille täysin uuden tavan suhtautua auktoriteetteihin. Kauan ennen Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistusta Massachusettsin kaupungit toimivat sillä periaatteella, että ainoa laillinen hallitus on sellainen, joka toimii hallittujen hyväksymänä — tai että itseasiassa ainoa laillinen hallinto oli itsehallinto. Massachusettsin kaupunkien itsehallinto, yhdessä heidän omaksumiensa radikaalien poliittisten näkemystensä kanssa, oli Britannian kuningashuoneelle kaikkein sietämättömintä ja Bostonin teekutsujen jälkeen yksi Lontoon ensimmäisistä teoista oli asettaa laki, joka sulki kaikki kaupunginkokoukset. Tämä oli “sietämätön teko”, joka kaupunkien riippumattomuudesta johtuen ei kyennyt tukahduttamaan niiden poliittisia käytäntöjä. Kaupunkien avoimesta uhmasta tulikin kipinä kapinalle kaikissa Amerikan siirtokunnissa Britannian valtaa vastaan.

Yksi historian mustista piloista on, että kaupunkien kokoukset eivät selvinneet täysissä voimissa siitä vallankumouksesta, jota ne olivat ruokkineet. Niiden valtaa heikennettiin aluksi osavaltion perustuslaissa, joka tehtiin sodan aikana sekä tämän jälkeen liittovaltion perustuslaissa. Vaikkakin kaupunginkokoukset ovat olemassa vielä tänään, pääosin Uudessa Englannissa ajat, jolloin ne olivat ylimmät päätöksentekuelimet, ovat jo kauan sitten kadonneet historiaan.

Pariisin sektiot

Pariisin sektioiden yleiskokoukset vuonna 1793 olivat kaikkein demokraattisimmat ja radikaaleimmat poliittiset instituutiot, jotka ilmaantuivat suuren vallankumouksen aikana Ranskassa.

Valmistautuakseen käänteentekevään Estates Generalin tapaamiseen Versaillesissa vuonna 1789 Ranskan monarkia joutui perustamaan kautta Ranskan äänestysalueita, joissa tavallinen kansa saattoi kokoontua suuriin kokouksiin valitakseen edustajansa kolmanteen säätyyn — tai pikemminkin, valitakseen välitason äänestäjien joukon, joka vuorostaan valitsisi edustajat, sillä monarkia oli haluton antamaan edes omaisuutta omistavan tavallisen kansan äänestää suoraan. Pariisiin perustettiin kuusikymmentä yleiskokousta, joissa kansalaiset velvollisuudentuntoisesti tekivät tehtävänsä. Kuitenkin valittuaan valtuutettunsa Pariisin yleiskokoukset jatkoivat kokoontumista — vaikka ne olivatkin menettäneet laillisen oikeutuksensa olemassaoloonsa. Näin vaikka Estates General — joka pian nimettiin kansalliseksi yleiskokoukseksi — kokoontuikin Versaillesissa, pariisin äänipiirin kokoukset jatkoivat kokoontumista puolilaillisina eliminä. Ne toimivat vartijoina

kansalaisten rajatuille vapauksille nopeasti muuttuvassa poliittisessa tilanteessa.

Joulukuun 1789 jälkeen tuon kaltaiset yleiskokoukset tulivat kunnallisen hallinnon lailliseksi perustaksi kaikissa Ranskan suurissa kaupungeissa. Kansallinen kokous, ja sitä seurannut perustuslakia säätävä kokous, uudelleenmuotoili Pariisin kuusikymmentä piriä neljäksikymmeneksihdeksäksi sektioiksi; kaikki muut Ranskan suuret kaupungit — Lyons ja Marseille, Bordeaux ja Toulouse — jaettiin myös sektioihin, joissa oli yleiskokouksia, jotka valvoivat yhteisön asioita. Kollektiivisesti kaupungin eri sektioiden yleiskokoukset kontrolloivat kaupungin kunnallista keskushallintoa eli kommuunia.

Vallankumouksen edistyessä noin 44 000 itsenäistä paikallista kommuunia — joista suurempia hallitsivat sektioiden yleiskokoukset — hallitsivat suurta osaa Ranskan poliittisesta kentästä ja ottivat asiakseen paikallisten asioiden lisäksi myös kansalliset asiat. Ne saivat vallan värvätä omat osastonsa kansalliskaartista ja tulivat niin rakenteessaan kuin poliittiselta sisällöltään yhä demokraattisemmiksi ja radikaaleimmiksi. Pariisissa sektioiden yleiskokoukset jopa avautuivat kaikille aikuisille miehille — ja joissain tapauksissa naisillekin — omaisuus- tai statusvaatimuksista riippumatta. Pariisin sektiot itseasiassa muodostivat perustan äärimmäisen radikaalille suoralle demokratialle.

Tämä sektioiden liike, joka kypsyi Pariisissa vuosina 1792 ja 1793, oli ilmiö tiedostavasta suorasta demokratiasta. Riippumatta siitä, olivatko sen jäsenet poliittisesti radikaaleja, jokainen kansankokous muodosti perustavan harkinnan ja päätöksentekuelimen sektiossaan. Ideologisesti *sectionnaires* pitivät kansan itsehallintoa kiistämättömänä perusoikeutena, joka kuului kaikille kansalaisille, ja oli jotain, jota kansallisten kokousten edustajat eivät voineet kiistää. Kansankokoukset kokoontuivat usein pakkolunastetuissa kappeleissa ja kirkoissa, ja jokaisen sektorin kansankokous äänesti kuusi valtuutettua Pariisin kommuuniin, jonka eräs keskeisistä tehtävistä oli kaupungin eri sektioiden koordinointi.

Jokaisella sektiolla oli myös joukko komiteoita, jotka huolehtivat sellaisista tehtävistä kuin poliisitoimet, muonitus, talous ja naapuruston valvonta. Mitä tärkein seikka oli, että jokaisella sektiolla oli myös sen oma kansalliskaartin pataljoona, johon kuului myös tykistöyksikkö, joka oli sen täydessä hallinnassa ja jonka liikkeet vain se saattoi hyväksyä. *Sectionnaires* olivat intohimoisen kiinnostuneita näistä sotilasyksiköistä: kansankokoukset, joissa kansalliskaartin upseerit äänestettiin saivat suurimmat osanottajaluvut, jopa suuremmat kuin ne, joissa siviilivirkamiehet valittiin.

Vuonna 1793, pariisilaisen radikaalidemokratian kukoistuksen aikana, elämä sektioissa oli elinvoimaista, väittelynhaluista ja maanläheistä. Kriisikaudet saattoivat houkutella tuhat tai enemmän asukasta yleiskokoukseen, usein täyttäen hallin halkeamispisteeseen, ja väittelyiden olivat hyvin usein voimakkaita eri suuntauksien kiistellessä kiivaasti toistensa kanssa. Joidenkin sektioiden yleiskokoukset olivat todellisia poliittisiä taistelulenttiä. Yksittäisen sektorin sisällä asukkaiden mielenkiinnon aiheet saattoivat vaihdella laajalti riippuen taloudellisesta asemasta, ideologiasta ja sosiaalisesta taustasta — jopa vallankumouksen kaikkein militantimpien kausien aikana rojalistit ja maltilliset tulivat vieläkin kokouksiin, samoin kuin äärimmäiset radikaalit. Kiivaat yhteenotot räjähtivät usein uhkauksiin, huutoihin ja molemminpuolisiin vastasytöksiin, puhumattakaan nyrkkitappelusta.

Ne radikaalit *sectionnaires*, jotka ottivat osaa tähän poliittiseen kenttään olivat samoja

ihmisiä, jotka valtasivat Tuileriet'n elokuussa 1792 ja syöksivät kuninkaan valtaistuimeltaan, mikä johti hänen teloitukseensa. He olivat myös radikaalin kansannousun partaalla Konventiota vastaan kesäkuussa vuonna 1793. (Mikäli se olisi onnistunut, kansannousu olisi saattanut siirtää kaiken vallan kansalliselle sektioiden yleiskokousten konfederalioksi.) Tämän viimeisen käymiskauden aikana radikaali demokraatti Jean Varlet, jonka poliittinen koti oli sektiössä nimeltään Droits de l'Homme, koitti organisoida jokaisen sektion valtuutetut vastavallaksi, joka muodostaisi "kommuunien kommuunin," koko Ranskan kaupunkien ja kuntien (kommuunien) konfederalioksi, joka korvaisi kansallisen kokouksen. Käytännössä radikaalit *sectionnaires* olivat Ranskan vallankumouksellisen liikkeen eturintamassa. Epäilemättä tämän takia jakobiinien hallinto, pidätti sen johtajat ensimmäisenä tullessaan valtaan kesäkuussa 1793.

Spektioiden yleiskokoukset yleiskokoukset syntyivät piirien yleiskokouksista, mutta jatkoivat olemassaoloaan räikeän välinpitämättömästi siitä kansallisvaltiosta, joka oli luonut ne. Ne muodostivat institutionaalisen rakenteen poikkeukselliselle suoralle demokratialle ja muodostavat jälleen yhden tärkeän hetken suoran demokratian perinteessä. Kommunaleille ne ovat poikkeuksellisen tärkeitä, koska sen lisäksi, että ne sijoittuivat Manner-Euroopan suurimpaan kaupunkiin, ne olivat keskeisessä roolissa erään historian merkittävimmän vallankumouksen radikalisoinnissa.

6 Valtio ja urbanisaatio

Huolimatta siitä kuinka läheinen valtio on modernille elämälle sen toiminnan ollessa tuttua jokaiselle koululaisellekin sekä sen roolin ollessa niin selkeä herruuttamisen väline, valtio on silti ilmiö, jonka koko poliittinen kenttä ymmärtää väärin. Niin liberaalit kuin konservatiivitkin ylistävät valtion yksinoikeutta valtaan järkeistäen, että se on välttämättömän järjestäytyneille yhteiskuntasuhteille, koska ihmisluonto on heidän mielestään selvästi viallinen. Jotkut menevät vielä pitemmälle ja keuhuvat valtiota hyväntekijäksi, sivistäväksi voimaksi, ja optimistisina hetkinä jopa huipentumaksi “historian loppuna.”

Vasemmistolaisilla sen sijaan ei ole illuusioita valtiosta muuna kuin herruuttamiseen käytettynä työkaluna. He kuitenkin erehtyvät kun he tulkitsevat sen yksittäisiä ominaisuuksia. Marxilaiset useimmiten ajattelevat, että valtio on vain luokkavallan seuraus ja samalla, että se on työkalu, jonka voi haltuunottaa ja jota voi käyttää työväenluokan hyväksi—joka on vaihto joka vain jatkaisi herruutta. Libertaariset vasemmistolaiset puolestaan oikeutetusti hylkäävät valtion kokonaan, mutta he usein käsittävät valtion epähistoriallisesti, ikäänkuin se olisi materialisoitunut maan päälle valmiiksi muotoutuneena monoliittina vailla edeltäjiä.

Kuitenkin kuten kaupungilla ja itse poliittisilla ja sosiaalisilla kentilläkin, valtiolla on historiallinen kehityksensä. Se on muodostunut vähitellen historian alkuaikojen hierarkisten suhteiden verkostosta, se on saanut monia muotoja ja käynyt läpi monia kehitysvaiheita yhteiskunnallisen evoluution aikana. “Valtio” on monoliitin sijaan pikemminkin kudos, joka kattaa valtion idut, osittain muodostuneet ja epävakaat kvasivaltiot, keisarikunnat, monarkiat, feodaalivaltiot, teokratiat, tasavallat, hyvinvointivaltiot, itsevaltiaat, diktatuurit ja totalitaariset valtiot. Kuten kaikilla muillakin hierarkian ja luokkaherruuden rakenteilla, valtioilla on monia muotoja, ja niiden kehitys on ollut vaihtelevaa ja oikukasta, monimuotoista ja monimutkaista.

Monet nykyajan valtioista ovat yhtenäisiä rakenteeltaan—toisin sanoen niiden käyttämä valta kulkee yksisuuntaisesti pääkaupungista alaspäin. Paikallisilla alueilla on vain vähän tai ei lainkaan omaa valtaa niiden toimiessa enimmäkseen keskuksen määräysten mukaisesti. Esimerkiksi Ranskan järjestelmä on poikkeuksellinen sen äärimmäisen keskitämisen ansiosta, jossa paikallishallinto pidetään tiukasti keskushallinnon nuorassa. Suora hallinnollinen yhteys kulkee Pariisista kaikkien osien ja *arrondissementien* halki jopa kaikkein pienimpiin maalaiskuntiin. Paikalliset viranomaiset ovat vastuullisia keskukselle ja heidän täytyy toteuttaa sen antamat määräykset. Jopa uuden koulun rakentaminen pienessä kunnassa vaatii hyväksynnän ministeriöltä Pariisissa. Tämä keskitetty järjestelmä asetettiin Ranskaan vuoden 1791 perustuslaissa; useimmat Eurooppalaiset valtiot, jotka Napoleon valtasi omaksuivat sen jossain muodossa, mistä se on levinnyt muihin maailman kolkkiin.

Englantilainen paikallishallinnon muoto on sen sijaan ollut perinteisesti paljon hajau-

tetumpi huolimatta Henry II ja Henry VII:n aloittamasta vallan haalimisen prosessista. Kunnalliset yhteenliittymät normannien valtausta edeltävältä ajalta olivat itsenäisiä Lontoosta jo antiikin ajoista lähtien, ne käyttivät valtaa, joka oli määritelty perustuskirjoissa ja muissa valtakirjoissa. Maakunnat, sekä maalais- että kaupunkialueet (*district*), maaseudun ja kaupunkien seurakunnat (*parish*), kauppalat (*borough*), sekä maakunnan kauppalat — kaikki nämä paikalliset hallintoalueet olivat perinteisesti vapaita tiukasta keskushallinnosta. Kuitenkin aina 1800-luvun puolivälistä lähtien tämä paikallisen autonomian perinne on ollut hyökkäyksen kohteena, ja se on nyt nopeasti katoamassa.

Kansallisvaltion nousu

Riippumatta siitä kuinka yhtenäinen tai hajautettu valtio on, sen rinnakkaiselo paikallisen itsehallinnon — minkäänlaisista merkittävistä vapauksista nauttivien kaupunkien tai kuntien — kanssa tulee luultavasti olemaan vastentahtoista. Jopa Rooman valtakunnan aikoihin keisari Augustus ja hänen perijänsä tekivät kunnallisen itsehallinnon tukahduttamisesta keskeisen osan keisarikunnan hallitsemisesta. He sallivat kaupungeille juuri sen verran vapauksia, että ne kykenivät suorittamaan omat poliisitoimensa ja keräämään veroja väestöltään, mutta eivät sen enempää. Vuosisatoja myöhemmin eurooppalaiset prinssit ja monarkit omaksuivat pitkälti saman lähestymistavan rajoittaen kunnallisia vapauksia, millä kykenivät vahvistaakseen omaa valtaansa.

Kansallisvaltioiden nousulle oli itseasiassa välttämätöntä, että paikallista valtaa heikkennettiin, ja että varsinkin suhteellisen autonomiset kaupungit alistettiin valtion byrokralle sekä sen poliisi- ja sotilasvoimille. Keskushallinnon ensimmäinen tunkeutuminen paikallisalueille tapahtui perustamalla yhtenäinen laillinen järjestelmä alueille, jotka toimivat sitä ennen vaihtelevin tavoin. Esimerkiksi 1100-luvulla Englannissa “kuninkaan tuomarit”, jotka kulkivat kierroksilla pitkin maaseutua, levittivät yhteisen lain sirpaleille feodaalisille oikeusalueille. Henry II:n kaudella tämä järjestelmä laajennettiin sisältämään sekä siviili- että rikosoikeus, yhtenäistetyt oikeudenkäyntien, rangaistusten ja valamiesten järjestelmät sekä kuninkaan tuomarien vakinaiset virat. Mantereella kuninkaat ja prinssit alistivat laajoja alueita roomalaiselle laille pyrkimyksensä raivata paikallisten laillisten käytäntöjen ryteikköjä, ja heikentää tällä tapaa paikallisten alueiden itsehallintoa.

Laillista yhtenäistämistä tuettiin väkivallalla, kun monarkiat valtasivat paikallisia alueita ja sulauttivat ne itseensä alistaen ne keskushallinnolle. Jopa kaikkein mitättömimmätkin hallitsijat varhaisella modernilla kaudella käyttivät sotilasvoimia laajentaakseen komentoaluettaan. Englannin ja Ranskan absoluuttiset yksinvaltiaat keräsivät suunnatoman vallan omiin käsiinsä muodostaen suurimittaisia valtioita vapaista kaupungeista, paikallisalueiden konfederaatioista sekä moninaisista feodaalialueista.

Keskusvallan yrittäessä rajoittaa paikallisten feodaaliherrojen valtaa he myös rajoittivat elinvoimaisten kuntien vapauksia, mikäli ne vaikeuttivat itsevaltiaan tahdon toteutumista. 1500-luvun Italiassa Machiavelli neuvoi kyynisesti valtiota rakentavaa “ruhtinasta”, herruuttamiseen pyrkivää hallitsijaa tai monarkkia, että on vaikeampaa vallata kaupunkeja, joilla on vapaa itsehallinnollinen historia kuin niitä, jotka ovat jo tottuneita

herruuteen.

Totta puhuen ei ole muuta varmaa keinoa heidän hallitsemisekseen, kuin heidän tuhoamisensa. Kuka tahansa, joka tulee vapaan kaupungin hallitsijaksi eikä tuhoa sitä, voi odottaa, että se tulee tuhoamaan hänet. Kaupunki voi aina löytää syyn kapinointiin vapauden nimissä, ja sen muinaisten käytäntöjensä takia, joita ei unohdeta ajan kuluessa tai etuja saadessa.

Ranskan kuninkaat ja heidän ministerinsä jakoivat Machiavellin asenteen Ranskan valtion kasvaessa kunnallisen vapauden kustannuksella. Vuonna 1463 Louis XI vaati itselleen oikeuden muuttaa halutessaan mitä tahansa perustuslakia kaupungissa “ilman että kukaan tekee muuta kuin katsoo”, samalla kun Louis XIII ja Richelieuulla oli pysyvänä toimintatapana “repiä kaupunkien muurit maan tasalle.” Ranskan vallankumouksen aikana Jakobiinien hallinto ei tehnyt muutosta keskittämiseen pyrkimisessä: vuoden 1791 perustuslaki muodosti departementit, korvaten monet arvokkaat paikalliset poliittiset muodot. Vuosina 1793-1794 puolestaan Robespierren julkisen turvallisuuden komitea murskasi vallankumouksellisen Pariisin, sekä yleisesti koko Ranskan kunnalliset instituutiot.

Kasvatavat kuningaskunnat sekä myöhemmin tasavallat asettivat yhä enemmän paineita ja vaatimuksia eri kaupungeille, jotka olivat niiden hallintoalueen sisällä puuttuen niiden vapauksiin sekä riistäen niiden vallan. Valtioiden rakentaessa aina vain suurempia ja tehokkaampia hallintomuotoja ne omaksuivat itselleen toimintoja, jotka olivat olleet perinteisesti kaupunkien etuoikeuksia, tällaisia olivat laillisen tuomiovallan lisäksi myös taloudellinen säännöstely, raha, verotus, ja jopa diplomaattiset suhteet. Samanaikaisesti keskeytymättömiltä vaikuttavat sodat, joita kuninkaat kävivät toistensa kanssa täytyi kustantaa ja kaupungit, niiden taloudellisen rikkauksien ansiosta, tulivat rahankeruun ensisijaisiksi kohteiksi. Samalla kun monarkit puristivat rahaa kaupungeista he myös laajensivat valtaansa niihin prosessissa, joka asteittain tukahdutti julkisen vapauden. 1600-lukuun mennessä aiemmin vapaat kaupungit olivat lähestulkoon täysin monarkisten valtioiden nielemiä ja sulautettuja niiden keskitettyyn rakenteeseen.

Vastustus valtion laajentumiselle

Euroopan ulkopuolelta voimme löytää vain harvoja poliittisia käsitteitä, jotka yhdistävät kaupungin vapauteen vastakohtana valtion herruudelle, tai jotka mieltävät kaupungeille oman poliittisen elämänsä, valtiosta erilliset perinteet tai tottumukset. Esimerkiksi aasialaiset kaupungit olivat pääosin teokraattisten monarkioiden hallinnollisia keskuksia, joissa valtio ja kaupunki muodostivat jatkumon ja joista vain harvat kapinalliset yhteiskunnalliset halut kykenivät löytämään kodin. Sen sijaan Euroopan kaupunkien vapautta rakastavat keskustat loivat ainutlaatuisen käsitteen kaupungista yhteiskunnallisen vapauden keskipisteenä. Itseasiassa aina antiikin ajoista nykypäivään kaupunki on muodostanut merkittävän vastustajan valtion kasvulle ja vallan keskittämiseksi.

Kuten olemme jo lukeneet, 1100-luvulla, pohjoisen Italian kommuunien konfederaatio, joka tunnetaan Ensimmäisenä Lombardian liigana, kapinoi Frederick I Barbarossan pyrkimyksiä vastaan, saada takaisin keisarilliset “oikeutensa” Po laakson kommuuneilta.

Koska konfederalituneet kommuunit voittivat hänet taistelussa Milanossa, he saivat vuoden 1183 rauhansopimuksen, joka muodosti perustan heidän kunnallisille vapauksilleen. Samanaikaisesti Ranskassa Nimes, Avignon ja Marseille, niiden saatua vapautensa varhaisella 1200-luvulla, konfederalituivat ja rajoittivat prinssiensä valtaa. Etienne Marcel, suosittu kolmannen säädyn johtaja 1300-luvun Pariisissa, pyrki rakentamaan kaupunkien liittouman joka tulisi maalaisten tuella rajoittamaan tai mahdollisesti lopettamaan Ranskan monarkian vallan kokonaan.

Pohjois-Euroopassa lukuisat kaupungit ja kunnat konfederalituivat, eivät pelkästään edistääkseen kauppaa ja yhteistä hyvinvointiaan, vaan myös suojellakseen vapauksiaan. Kuudestakymmenestä kahdeksaankymmeneen pohjois-saksalaista kaupunkia, joista osa oli merkittäviä Itämeren satamia, liittoutui muodostaakseen Hansa-liigan, joka kontrolloi pohjoista merikaupankäyntiä useiden vuosisatojen ajan. Kaksi Rheniläistä liigaa 1200-luvulla, alueella joka on nykyään osa Saksaa, olivat samalla tapaa sekä kaupallisia että puolustuksellisia. Vuoteen 1300 mennessä useimmat kunnat Saksan eteläosassa olevalla Swabian alueella olivat saavuttaneet vapaiden keisarillisten kaupunkien aseman. Toisin sanoen, ne olivat lähestulkoon vapaita Pyhän Rooman Keisarikunnan hallitsijan, Charles IV, tai muiden alueellisten herrojen vallasta, jotka tästä huolimatta väittivät hallitsevansa niitä. Swabian kunnat muodostivat uhmakkaasti vuonna 1384 ensimmäisen Swabian liigan (Schwäbische Städtebund), ilman keisarillista hyväksyntää. Alankomaissa 1300-luvulla Flaamilaiset kunnat yhdistivät voimansa kapinaan herrojaan vastaan. Kaksi vuosisataa myöhemmin Hollantilaiset kaupungit ja niiden Stadtholderit (kuvernööri) yhdistyivät kumotakseen Espanjalaisten vallan ja muodostaakseen perustan Alankomaiden konfederaliitolle.

Itseasiassa 1800-luvulla oli vielä epäselvää tulisiko kansallisvaltio vai konfederalio määrittämään vallan muodon Euroopassa. Keski- ja eteläeuroopassa oli vielä lukuisia liittorakenteita. Viive Italian ja Saksan kansallisvaltioiden luomisessa johtui pitkälti kaupunkien ja niiden liittoumien asettamista esteistä ja vaikka paikallinen nurkkakuntaisuus muodosti osan esteistä, niin tekivät myös kunnallisen itsehallinnon ja vallan keskittämisen vastustamisen vahvat perinteet.

Tähän päivään saakka, vastustus valtiovaltaa kohtaan saa ravintonsa kylien, naapurustojen ja kaupunkien yhteisöverkostoista. 1960-luvulla Madridin Asukasliike, joka rakentui pitkälti naapurustoryhmille ja rakenteille, oli merkittävässä osassa Francon hallinnon heikentämisessä. 1980-luvun lopulla osa Neuvostoliiton romahduttaneista väriyksistä muodostui liikkeistä, jotka pyrkivät alueelliseen ja paikalliseen autonomiaan. Kunnallisten liikkeiden noustessa kansallisvaltion epävakaus tulee näkyväksi.

Urbanisaatio

Nykyään kuntaa uhkaavat voimat, joiden valtaa menneiden vuosisatojen kapinalliset ja itsehallintoon pyrkinneet eivät olisi voineet kuvitellakaan. Kapitalismin suunnaton ja muodon vitsaus, urbanisaatio nielee määriteltävissä olleet inhimillisen kokoiset yksiköt, jotka olivat ennen kaupunkeja. Pienet yhteisöt sulautetaan suurempiin, kaupungit metropoleihin ja metropolit suunnattomiin miljoonakaupunkien ketjuihin, megalopoleihin. Lä-

hiöt, maantiet, kasvottomat ostoskeskukset, parkkipaikat sekä teollisuusalueet leviävät aina vain syvemmälle maaseudulle. Tällainen urbanisaatio asettaa varjon kaupunkien vapauttavan potentiaalin ylle, puhumattakaan niiden säilymisestä suoran demokratian juuristona. Itseasiassa urbanisaatio on tullut lopettamaan sen työn jonka Rooman keisarit, absoluuttiset monarkit sekä “porvarilliset” tasavallat aloittivat kauan sitten: poliittisen kentän tuhoamisen.

Kuten olemme lukeneet, ihmiset nykypäivän Pohjois–Amerikassa sekä Euroopassa ovat jo unohtamassa kansalaisuuden merkitystä sekä politiikan demokraattisena kunnallisena itsehallintona; tämän lisäksi he saattavat olla unohtamassa itse kaupungin merkitystä. Itseasiassa kaupunkien hallinnointi on alkanut muistuttaa aina vain enemmän liikeyrityksen hallinnointia. Kaupunkia pidetään nykyään onnistuneena, mikäli se onnistuu tuottamaan taloudellista voittoa, sekä tarjoamaan sen fyysisen infrastruktuurin, jota tarvitaan suuryritysten kasvun edistämiseksi. Sitä pidetään epäonnistuneena, mikäli sillä on kassava-jauksia tai se muuten toimii tehottomasti kaupallisilla tai teollisilla asteikoilla mitattuna. Kannustaakseen ja edistääkseen “kasvua” kaupunkielämän *ettinen* sisältö korvautuu yrittäjyyden arvoilla, jotka korostavat “lopputulosta”. Toisin sanoen, pyrkii kiihdyttämään pääoman sisäänvirtaamista, näin laajentamaan paikallista veropohjaa ja yleisesti ottaen lisäten mielettöntä urbaania kasvua. Tästä seuraa että kansalaisdemokratian perusteet joutuvat mitä suurimman uhan kohteiksi.

Julkinen vastaisku

Yhdysvalloissa kommentaattorit kautta koko poliittisen skaalan vääntelevät tuskastuneena käsiään julkisen kentän rappeutumisesta. Niin liberaalit kuin konservatiivitkin luovat sen takia lämpimän, katuvan katseen aikaan kun Amerikkalaiset keskittyivät enemmän yhteisöihinsä, olivat poliittisesti aktiivisempi ja valistuneempia sekä kiinnostuneempia yhteisistä asioista. He katuvat että Tocquevillen vuonna 1832 kommentoima amerikkalaisten taipumus muodostaa asukas- ja naapurustoyhdistyksiä — toisin sanoen, luoda kansalaisryhmiä, naapurustojärjestöjä, kerhoja ja muita sellaisia — on kadonnut. Siinä missä liberaalit syyttävät suuryritysten rajoittamatonta valtaa tästä menetyksestä, konservatiivit syyttävät siitä keskitettyä valtiota.

Myös kommunalismi harmittelee että julkinen kenttä — paikallisesti poliittinen kenttä — on rappeutunut. Se ei kuitenkaan pidä yksistään kapitalismia tai kansallisvaltioita syyllisenä tähän; pikemminkin ne molemmat ovat vastuullisia, sillä ne ovat saman järjestelmän osasia. Valtio, kuten olemme lukeneet, on ollut heikentämässä kunnallisia vapauksia kauan ennen kuin kapitalismi nousi asemaansa ja se jatkaa sitä heikentämällä yhteisöjen elämää suosimalla byrokratiaa. Kuitenkin kapitalismi, syövyttäessään julkista toimintaa suosiakseen markkinoita ja luodessaan suunnattomia taloudellisia paineita tavallisille ihmisille, on kiihdyttänyt kunnallisten vapauksien tuhoamisen siihen pisteeseen saakka, että ne saattavat kadota kokonaan Euroopasta ja Pohjois–Amerikasta. Niiden synergistinen yhdistelmä on tuhonnut niin yhteisöjen elämän kuin yksilötkin, ja samalla on pakottanut ihmiset keskittymään selviytymiseensä laajempien yhteisön itsehallintoon liittyvien kysymysten sijasta.

Kommunalismi ei myöskään ole samaa mieltä niiden parannuskeinojen kanssa, joilla liberaalit tai konservatiivit uskovat elvyttävänsä julkisen kentän. Konservatiivit kannattavat “liittovaltion” — toisin sanoen kansallisvaltion — vallan supistamista “paikalliselle” — toisin sanoen liittovaltion tai provinssin — tasolle lopettaen tällä tavoin keskushallinnon byrokratian. He uskovat, että tällainen vallan siirto tulisi poistamaan keskushallinnon kuolleen käden painon niin, että “vapaa markkinatalous” kykenisi liikuttamaan näkymätöntä kättään vapaasti ja palauttamaan yksilöiden luottamuksen itseensä sekä yrittäjyyden hengen. Tämä ratkaisu on selvästi riittämätön, koska kapitalistisen laajentumisen kehittäminen vain kiihdyttää poliittisen kentän tuhoutumista.

Liberaalit haluaisivat puolestaan palauttaa julkisen kentän rohkaisemalla kansalaisten osanottoa valtion prosesseihin. He haluaisivat että kansalaiset äänestäisivät, kirjoittaisivat laintekijöille käsiteltävistä aiheista, ottaisivat osaa elektronisiin “kaupungin kokouksiin”, ja että kansalaisaloitteiden ja kansanäänestyksen käyttöä laajennettaisiin ja otettaisiin käyttöön suhteellinen edustus. Tällainen toiminta tulisi heidän mukaansa antamaan enemmän valtiovaltaa niille, jotka haluavat käyttää sitä kapitalismin hillitsemiseen. Kuitenkin myös liberaalien ratkaisu on ongelmallinen, koska se jättää sekä kapitalismin että kansallisvaltion sellaisekseen. Se on pelkästään sopeutuva tapa toimia kansallisvaltion rajojen sisällä ja jättää kapitalismin suhteellisen rauhaan, antaen sille mahdollisesti “inhimilliset kasvot.”

Toisin kuin edellä mainitut, kommunalismi on vallankumouksellinen poliittinen filosofia, joka pyrkii häätämään sekä kapitalismin että kansallisvaltiot ja korvaamaan ne inhimillisemmällä ja yhteistyölle perustuvilla yhteiskunnallisilla suhteilla. Se aloittaa paikallisen poliittisen kentän raunioilta, työskentelee elvyttääkseen sen ja rakentaakseen siitä vahvan voiman itsessään. Se työskentelee valtuuttaakseen kansan niin, että he kykenevät poistamaan nämä tuhoisat yhteiskunnalliset prosessit yhteiskunnastamme.

Onneksi kaupunki vastarinnan paikkana ei ole vielä täysin tuhoutunut. Huolimatta siitä, miten uppoutunut se on urbanisoituneeseen, kapitalismille alistaiseen kansallisvaltioon, on kaupunki vieläkin olemassa historiallisena muistona sen toimiessa perinteiden, arvojen ja halujen säilönä. Se säilyttää muistoja muinaisista vapauksista, menneestä itsehallinnosta ja kauan sitten kadonneista kansanvapauksista, joiden puolesta sorretut ovat kamppailleet vuosisatojen yhteiskunnallisen kehityksen aikana.

Se, että tällaisia perinteitä ja muistoja on vielä olemassa muodostaa haasteen kansallisvaltiolle. Itseasiassa kunta tukahduttamattomana poliittisen itsehallinnon paikkana kummittelee valtiota. Riippumatta siitä, kuinka paljon valtio, urbanisaatio ja kapitalismi ovat syövyttäneet vapaita yhteisöjä ja suoraa demokratiaa, säilyy tiedostava kunnallinen poliittinen elämä piilevänä toiveena, hellittynä mahdollisuutena ja vielä täyttymättömänä päämääränä ihmiskunnan vapautumiselle.

Valitettavasti nykypäivänä oikeisto herättää useammin tällaisia muistoja kuin vasemmisto. 1980-luvun lopulla kiihkoisänmaallinen Lombardian liiga nousi pohjoisessa Italiassa kannattamalla ovelia vaatimuksia Italian valtion hajottamisesta ja paikallisen itsehallinnon suosimisesta. Liiga pyrki myös lopettamaan valtion ohjaaman rahan virtaamisen italian selvästi rikkaimmalla pohjoisella alueella. Liike muisteli keskiaikaista Pon laakson kaupunkien konfederaatiot, joka voitti keisari Barbarossan, vaikkakaan tällä kertaa oletettu vihollinen ei sijainnut alppien toisella puolella vaan Italian muissa osissa. (Tämä

saattaa olla syy miksi Liiga päätti nopeasti vaihtaa nimensä Lombardian Liigasta Pohjoiseksi Liigaksi). On kuitenkin surullinen todistus libertaarisen vasemmiston tilasta, että oikeisto on kaapannut ja vääristänyt sen muinoin juhlitut kunnallisen kommunalismin ja konfederalismin käsitteet palvelemaan taantumuksellisia päämääriä.

Kommunalismi ei ole veronmaksajien kapina. Se ei ole keino, jolla rikkaat kaupungit ja kunnat voivat olla maksamatta köyhempiä kuntia ja kaupunkeja tukevia veroja. Päinvastoin, se pyrkii lopettamaan köyhien ja rikkaiden alueiden väliset erot.

Nykyään vihamielisyys keskushallintoa kohtaan muhii monissa länsimaisissa valtioissa. Tämä vihamielisyys saa monia eri muotoja pelkämästä skeptisyydestä valtion tehokkuuteen ja vastustukseen sen kansalaisten vallan kaappamiseen, aina suoranaiseen vihaan sen tunkeutumiseen paikalliselle tasolle. Ennen kuin tuollaiset asenteet joutuvat jälleen oikeiston hyväksikäyttämiksi, ne tulee ohjata valistuneisiin päämääriin.

Mikäli emme hyväksy tämän hetkistä kilpailevaa, ahnehtivaa markkinayhteiskuntaa luonnollisena "historian loppuna", meidän tulee elvyttää ja laajentaa poliittinen kenttä tietoiseksi liikkeeksi, joka pyrkii kunnalliseen suoraan demokratiaan. Kolmijako sosiaalisen ja poliittisen kentän sekä valtion välillä tulee nyt kiireelliseksi ohjelman muodossa. Meidän tulee elvyttää poliittinen kenttä, tai luoda se siellä, missä sitä ei enää ole. Meidän tulee laajentaa poliittisen kentän demokraattista sisältöä ylittääksemme menneisyyden rajoitukset, niin että siitä tulee elävä muutoksen, valistuksen ja valtuuttamisen kenttä sekä paikka yhteenotolle valtion ja kapitalismin kanssa. Poliittisellä kentällä, sen ollessa keskipiste kansalaisten itsehallinnolle ja suoralle julkiselle asukasdemokratialle, on potentiaali vastustaa kansallisvaltiota, urbanisaatiota sekä kapitalistista yhteiskuntaa ja niitä vitsauksia, joita ne aiheuttavat koko yhteiskunnalle.

7 Kunta

Kommunalismilla tarkoitetaan demokraattisen poliittisen kentän, käsitettynä yhteisön itsehallinnon kenttänä, uudelleenluomisen ja laajentamisen prosessia. Tästä seuraa, että tämän prosessin lähtökohtana täytyy olla yhteisö.

Yhteisö muodostuu yksilöistä, joiden asumukset sijaitsevat selkeän julkisen tilan läheisyydessä muodostaen erotettavan yhteisöllisen kokonaisuuden. Tämä julkinen tila, riippumatta siitä onko se aukio, puisto tai jopa katu, on tila, jossa yksityiselämä muuttuu julkiseksi ja jossa yksityinen muuttuu enemmän tai vähemmän yhteiseksi. Ihmiset nauttivat yksityisten oviensa takana yksityiselämän iloista sekä kestävät sen vaatimukset; kuitenkin heidän astuessa ovensa ulkopuolelle saavutaan tilaan, jossa on muiden tavoitettavissa, vaikka tietty yksityiselämälle tyypillinen läheisyys säilyykin. Siellä ihmiset tapaavat toisiaan suoraan ilman että puhelimet tai kirjoitetut viestit ovat välissä, vakituisesti tai satunnaisesti, ja toistuvien kohtaamisten jälkeen he saattavat tutustua.

Julkisen tilan siteitä ei mahdollista jaettu sukulaisuus tai etninen tausta (vaikkakin joissakin kaupunginosissa saman etnisen ryhmän jäsenet voivat päättää asua samassa naapurustossa). Se ei liioin perustu yhteiselle työpaikalle, josta ihmiset palaavat ansaittuaan päivittäisen leipänsä. Pikemminkin se pohjaa asumusten läheisyydelle ja kyseisessä yhteisössä nouseville jaetuille ongelmille ja ihmisiä kiinnostaville asioille, tällaisia voivat olla esimerkiksi ympäristöön, kasvatukseen ja talouteen liittyvät asiat, jotka muodostavat jaetun julkisen elämän perustan. Yhteisön jäsenten väliset kohtaamiset ovat siis poliittisen kentän siemeniä. Ne ongelmat, jotka ovat yhteisiä yhteisön jäsenille verrattuna heidän yksityiselämiinsä kuuluviin asioihin, muodostavat poliittiselle kentälle tärkeät ongelmat.

Ihmiset toki kohtaavat toisiaan kasvokkain muuallakin yhteiskunnassa, esimerkiksi työpaikoilla ja yliopistossa, ja näilläkin alueilla on potentiaali tulla demokratisoiduiksi, itse asiassa ne täytyy demokratisoida. Kuitenkin vain yhteisöt ovat avoimia aikuisille ihmisille, asukkaille, ei ainoastaan työntekijöille tai opiskelijoille, ja ne voivat tämän takia tulla avoimeksi tilaksi koko yhteisön kattavien asioiden hoitamiseksi.

Kommunalismi pyrkii luomaan ja uudistamaan poliittisen kentän tästä muodottomasta yhteisöjen poliittisesta tasosta ja sen jälkeen laajentamaan sitä. Ihmisillä on potentiaali muuttua yhteisöissä eristyneistä monadeista yhteisön jäseniksi, jotka tunnistavat toisensa, tukeutuvat toisiinsa, ja ovat sellaisenaan kiinnostuneita yhteisestä hyvinvoinnistaan. Tänne he voivat luoda ne poliittiset instituutiot, jotka mahdollistavat laajan osanoton ja jatkaa niiden päivittäistä ylläpitoa. Täällä yhteisön jäsenyys voi saada merkityksensä asukkaiden saadessa takaisin valtion heiltä kaappaamaa valtaa ja heidän laajentaessa sitä.

Kommunalismi viittaa tuollaisiin potentiaaliin poliittisiin yhteisöihin *kuntina*. On selvää että nykyisissä kunnissa on paljon vaihtelua koossa ja laillisessa asemassa; Ne ulottuvat pienistä kylistä tai kaupungeista maaseudulla pieniin kaupunkeihin, ja aina

naapurustoihin suurissa metropoleissa kuten New Yorkissa. Kuitenkin niillä on riittävästi yhteisiä piirteitä ja perinteitä, että voimme käyttää niistä samaa sanaa. Tärkein niiden yhteisistä piirteistä on niiden kaikkien potentiaali alustavaksi poliittiseksi kentäksi, jossa suoran demokratian perinne, josta olemme lukeneet, voidaan elvyttää ja laajentaa. Jotta yhdenkään kunnan heräilevä poliittinen kenttä saataisiin täyttymykseensä yhteisöllisenä vapautena, täytyy kaupungin hallitseminen asettaa sen asukkaiden, aikuisten yhteisön jäsenten, käsiin. Toisin sanoen, kunta täytyy hajottaa osiin ja demokratisoida.

Hajauttaminen

Mikäli kuntien poliittinen potentiaali aiotaan täyttää, täytyy yhteisöllinen elämä saada demokraattiselle poliittiselle kentälle sopivan kokoiseksi. Toisin sanoen, olemassa olevat, kohtuullisen kokoisetkin kaupungit täytyy hajauttaa pienempiin ihmisen mittaisiin kuntiin.

Hajauttaminen saa monia eri muotoja, mutta aluksi näistä tärkein on institutionaalinen hajautus. Institutionaalinen hajautus tarkoittaa kaupungin hallinnollisen rakenteen hajauttamista luomalla poliittisia instituutioita pienempiin kuntiin siinä, missä nyt on vain yksi suuri kunta. Suuressa kaupungissa tämä saattaa tarkoittaa kaupunginhallinnon paloittelemista ja vallan keskipisteen siirtämistä kaupungintalolta eri naapurustoihin. Pienemmässä kaupungissa se saattaisi saada saman muodon sillä erotuksella, että paikallisia yksiköitä olisi vähemmän ja ne olisivat suurempia suhteessa olemassa olevaan kaupunkiin. Maaseudulla olevassa kylässä olemassaolevan yksikön koko on luultavasti tarpeeksi pieni niin, että hajauttaminen ei ole tarpeellista.

Lopulta hajautettu kaupunki tulisi näkemään useiden naapurustokeskusten perustamisen siinä, missä ennen oli vain yksi kaupungintalo. Sekä myös uusien julkisten tilojen perustamisen ja uuden infrastruktuurin perustamisen, joka olisi pienempien keskusten hallinnassa. Se tulisi näkemään paikallisen taloudellisen tuotannon kehityksen. Tultaisiin luomaan vihertiloja, missä asukkaat voisivat kasvattaa ruokaa paikallisissa puutarhoissa. Ihmiset, jotka nyt käyttävät tunteja työmatkoihin järjestöihin paperinpyöritys töihin saattaisivat mieluummin käyttää aikansa kehittämällä taitojaan puuseppinä, keramiikan, kudonnan tai arkkitehtuurin parissa—ja muuttaen sen täysipäiväiseksi toimekseen. He saattaisivat huomata parantavan tai hoivaavan ammatin tai historian, kirjallisuuden tai matematiikan opettamisen yhteisön nuorille olevan tärkeämpää, kuin esimerkiksi henkivakuutusten tai kiinteistöjen myynti. Toiset saattaisivat viettää suurimman osan ajastaan hoitaen hyvin nuoria lapsia sellaisissa lastenhoitojärjestelyssä, joista yhteisö olisi päättänyt.

Hajauttaminen ei suinkaan vaatisi sitä, että kaikki kaupungille yhteiset instituutiot toistettaisiin pienemmässä mittakaavassa jokaisessa naapurustossa. Esimerkiksi yliopistot voitaisiin säilyttää oppimisen keskuksina; olisi varmasti epäkäytännöllistä perustaa uutta yliopistoa jokaiseen naapurustoon kaupungissa. Suuria sairaaloita ei myöskään tarvitsisi lopettaa pienempien klinikoiden tieltä. Eikä myöskään kulttuuri-instituutioita, kuten teattereita tai museoita, tarvitsisi välttämättä paloitella ja korvata pienillä teattereilla ja museoilla jokaisessa naapurustossa. Ne täytyisi kuitenkin poistaa yksityisestä

omistuksesta ja palauttaa sen yhteisön hallintaan, jossa ne sijaitsevat. Tämän lisäksi yhteisöjen poliittisen elämän elvyttäminen ja paluu pienempään mittakaavaan saattaisi hyvinkin tuoda kulttuurisen heräämisen naapurustoihin. Se saattaisi saada asukkaat haluumaan ja tarvitsemaan koulujen, parantoloiden, teattereiden ja museoiden perustamista kuntiinsa huolimatta heidän mahdollisuudestaan käydä suuremmissa, jo olemassaolevissa vastineissa.

Samalla kun institutionaalinen hajauttaminen tapahtuisi, voisi myös *fyysinen hajauttaminen* alkaa. Fyysinen hajauttaminen tarkoittaa suuren kaupungin rakennetun ympäristön ja infrastruktuurin paloittamista. Pienemmät kunnat tulisivat tarvitsemaan suhteessa kaupungintaloa pienempiä kunnallisia keskuksia, sekä pienempää infrastruktuuria, julkisia tiloja ja niin edelleen. Uusia vihertiloja voitaisiin luoda jokaisen uuden kunnan keskustan lähelle, niin että uudella yhteisöelämällä olisi keskipiste. Samalla hajauttaminen auttaisi tasapainottamaan kaupungin ja maaseudun suhteen—yhteiskunnallisen elämän ja biosfäärin välisen suhteen. Itseasiassa fyysinen hajauttaminen olisi välttämätöntä ekologisesti kestäväen yhteisön rakentamiselle.

Demokratisointi

Molempien kaltaisen hajauttamisen tapahtuessa uudet ja pienemmät kunnat kävisivät myös demokratisoimisprosessia. Tämä demokratisointi on itseasiassa erottamaton osa hajauttamista: uudet pienet kunnat tulisivat suoriksi demokratioiksi.

Suorien demokratioiden institutionaalinen rakenne olisi kansankokous: suuret yleiskokoukset, joissa kaikki alueen asukkaat voisivat tavata, harkita ja tehdä päätöksiä yhteisistä asioista. Näissä yleiskokouksissa käytettäisiin kaikkein valistuneimpia käytäntöjä ja periaatteita, joita niiden edeltäjät suoran demokratian historiassa—antiikin Ateenan ekklesia, *conjuratio* ja keskiaikaisten kommuunien yleiskokoukset, Uuden Englannin kyläkokoukset ja Pariisin sektioiden kokoukset— olivat keksineet. Myös mistä tahansa muista suoran demokratian esimerkeistä voitaisiin löytää inspiraatiota, mistä tahansa maailmassa, riippumatta siitä ovatko ne peräisin kyseiseltä alueelta tai kuuluvatko ne sen alueen perinteisiin.

Luonnollisestikaan ne asukkaat, jotka loisivat nuo yleiskokoukset eivät käyttäisi ekklesiää, kyläkokouksia tai muita suoranaisina malleina tai pohjapiirrustuksina. Suora kopiointi tarkoittaisi sukupuoleen, etniseen taustaan, rotuun tai muuhun sellaiseen perustuvien hierarkioiden, sekä niiden mukaisten ennakkoluulojen omaksumista, sen sijaan, että niiden annettaisiin jäädä menneisyyden kirouksiksi. Pikemminkin nuo asukkaat tutkisivat enimmäkseen niitä muotoja joita heidän edeltäjiensä demokraattiset poliittiset institutiot saivat, ja he tulisivat kehittämään niitä avaamalla ne kaikkien aikuisten osanotolle.

Yleiskokoukset tulisivat tapaamaan säännöllisesti, kenties aluksi kerran kuussa, ja myöhemmin viikottain, kokoontuen myös useammin, mikäli se nähtäisiin tarpeelliseksi. He saattaisivat tavata auditorioissa, teattereissa, pihilla, saleissa, puistoissa tai jopa kirkoissa—itseasiassa missä tahansa paikallisessa tilassa, joka olisi tarpeeksi laaja mahdolluttamaan kaikki kunnan kiinnostuneet asukkaat. Kokoukset toimisivat kaikille reilujen hyvien poliittisten käytöstopojen mukaisesti ja mahdollisimman laajan osanoton mahdol-

listamiseksi, pitäen samalla kokousten pituuden sovitun ja kohtuullisen aikarajan sisällä.

Yksi kokousten ensimmäisistä teoista olisi perustuskokous—toisin sanoen kokouksen suorittama itsensä määrittely ja niiden sääntöjen muodostaminen, joilla se tulisi toimimaan. Nämä säännöt muodostaisivat päätöksentekotavat ja virat, sekä ne tavat joilla valittaisiin yksilöt noihin virkoihin sekä ne tavat, joilla heidät pidettäisiin vastuullisina koko kokoukselle. Säännöissä voitaisiin myös perustaa neuvoa-antavia ja hallinnollisia naapurustokomiteoita, neuvostoja ja lautakuntia tutkimaan ja tekemään suosituksia eri aiheista sekä toteuttamaan kokouksien päätöksiä. Ne ja niiden työ tulisi olemaan yleiskokouksen jatkuvan valvonnan alla ja niiden jäsenet voitaisiin välittömästi poistaa virastaan. Toisin sanoen, mikäli tuollaisen instituution jäsenet rikkoisivat yhteisön asettamaa neuvoston tai lautakunnan valtaa koskevaa sääntöä, asukkailla olisi oikeus vetää heidät pois virkastaan sekä valita heille korvaajat.

Ennen jokaista kokousta tehtäisiin agenda, joka koostuisi aiheista ja asioista joita asukkaat olisivat pyytäneet yleiskokousta käsittelemään. Agenda ilmoitettaisiin hyvissä ajoin ennen kokousta, vähintään useita päiviä ennen, jotta asukkailla olisi aikaa valmistella mahdollinen pohjatyönsä puheenvuorojaan varten kustakin aiheesta. Kussakin kokouksessa kokoontuneet asukkaat keskustelisivat jokaisesta agendalla olevasta aiheesta. Kaikki asian eri osapuolet, väitteineen ja vastaväitteineen, saisivat ilmaista kantansa niin kattavasti kuin mahdollista. Itseasiassa vapauden lupauksen täyttävä suoraan demokraattinen yhteiskunta ei ainoastaan sallisi väittelyä, vaan rohkaisisi sitä. Sen poliittiset instituutiot tulisivat olemaan jatkuvan keskustelun paikkoja ja sen yleiskokoukset ja media tulisi olemaan avoimia kaikkien näkökantojen täydelle ilmaisulle.

Jotta varmistettaisiin, että eri näkökannat kuultaisiin, kaikilla olisi täysi oikeus puhua yleiskokouksessa. Todennäköisesti ne, jotka eivät kokisi itseään riittävän hyväpuheiseksi tyytyisivät aluksi siihen, että joku muu jolla on sama mielipide ilmaisisi heidän kantansa tyydyttävästi; kuitenkin ajan mittaan heidän nähtyä ja osallistuttua keskustelu- ja päätöksentekoprosessiin, saisivat hekin toivottavasti—itseasiassa, mitä todennäköisimmin—riittävästi itseluottamusta puhuakseen omasta puolestaan. Asukkaiden saadessa kokemusta mielipiteiden julkisesta esittämisestä he oppisivat puhetaitoa ja tulisivat kykenevämmiksi ilmaisemaan argumenttejä, joita he pitäisivät keskeisinä, sekä silti tiedostaviksi, mikäli he eivät sitä vielä olleet, käytöstapojen ja hillinnän tarpeesta. Väittelyn päätyttyä asukkaat äänestäisivät parhaan ymmärtämyksensä mukaisesti sen seuramuksista itselleen, yhteisölleen, sekä yhteiselle hyvälle. Äänestämässä noudatettaisiin enemmistöpäätöksiä—toisin sanoen, mikäli niinkin vähän kuin 51 prosenttia asukkaista kannattaisi päätöstä, se hyväksyttäisiin.

Päätöksentekoprosessi

Monet vaihtoehtoisuudet, varsinkin vapaudesta kiinnostuneet, eivät hyväksy enemmistö-päätöksiä päätöksentekoperiaatteena, koska äänestämisen jälkeen, enemmistön näkökannasta tulee hyväksytty toimintatapa koko yhteisölle ja se vastaa sen takia jossain määrin lakia. He väittävät, että niin pitkälti kuin koko yhteisön täytyy sopeutua päätökseen, riippumatta yksilöllisistä suuntaumuksista, enemmistöpäätökset ovat sortavia ja tämän

takia ne eivät sovi yhteen yksilönvapauden kanssa. Tämän näkökannan mukaisesti, kuten historioitsija Peter Marshall on todennut, “enemmistöllä ei ole sen enempää oikeutta määrätä vähemmistöä, edes yhden ihmisen vähemmistöä, kuin vähemmistöllä on oikeus määrätä enemmistöä.”

Se vaihtoehto, jota useimmiten esitetään päätöksentekomuodoksi on konsensusprosessi, joka toisin kuin enemmistöpäätökset säilyttää oletettavasti henkilökohtaisen autonomian. Konsensusprosessissa yksikään päätös ei ole lopullinen ennen kuin jokainen yhteisön jäsen on sen kanssa samaa mieltä. Jopa vain yksi eriävä mielipide voi estää sen. Nämä libertaarit uskovat että tämän kaltainen estäminen on vain hyvästä, mikäli tuon henkilön mielipide on erilainen kuin enemmistön—tuolla henkilöllä on ehdoton oikeus estää päätöksen läpimeno.¹

Konsensuspäätöksenteolla on vahvat puolensa ja se voi hyvinkin olla sopiva pienille ihmisryhmille, jotka tuntevat toisensa hyvin. Kuitenkin kun suuremmat, heterogeeniset ryhmät koettavat tehdä päätöksiä konsensuksella, nousee usein vakavia ongelmia. Asettamalla yksilön tahdon etusijalle, prosessi sallii pienten vähemmistöjen, jopa yhden ihmisen vähemmistön, pilata päätökset, joita yhteisön enemmistö kannattaa. Ja yksilöt tulevat olemaan eri mieltä, sillä jokainen yhteisön jäsen ei tule olemaan samaa mieltä jokaisesta päätöksestä, eikä heidän tulisikaan olla. Konflikti kuuluu luontaisesti politiikkaan, se on edellytys sille ja itseasiassa olotila joka seuraa sen olemassaolosta, ja tämän lisäksi eri mieltä olevia ihmisiä on (onneksi) aina olemassa. Jotkut yksilöt tulevat aina olemaan sitä mieltä, että tietty päätös ei johda hyvään joko omien etuja tai yhteisen hyvän kannalta.

Yhteisöt, jotka hallitsevat itseään konsensusprosessilla saavuttavat usein konsensuksen manipuloimalla eri mieltä olevia hyväksymään enemmistön mielipiteen tai jopa pakottaen heitä salassa käyttäen psykologista painostusta tai tehden piilotettuja uhkauksia. Tämän kaltainen pakotus ei välttämättä tapahdu julkisesti, vaan se saattaisi, ja usein niin käykin, tapahtua yleiskokousten tutkinnan ulkopuolella. Se ei kuitenkaan olisi yhtään sen vähemmän pakottavaa sen takia vaan sitäkin pahanlaatuisempaa juuri sen salamyhkäisyyden takia.

Äänestettäessä pakotetut tai manipuloidut eri mieltä olevat ovat usein julkisesti samaa mieltä päätöksestä mahdollisesti, jotta eivät loukkaisi enemmistöä, huolimatta heidän voimakkaasta eriävästä mielipiteestään. Kun näin tapahtuu, heidän hyvin todellinen erimielisyytensä ei ole enää julkisesti tapahtuva asia, ja kunnioitettava vaikkakin epäonnistunut pyrkimys. Itseasiassa heidän vastalauseensa pyyhittää pois ikäänkuin sitä ei olisi koskaan ollutkaan, hiljentämisen haitatessa suuresti koko ryhmän poliittista kehitystä.

Vaihtoehtoisesti, mikäli eri mieltä olevia ei saada painostettua äänestämään mielipiteensä vastaisesti, heidät saatetaan onnistuneesti painostaa olemaan äänestämättä. Toisin sanoen, he “päättävät” vetäytyä päätöksenteosta tuossa asiassa. Tämä päätös käytännössä lopettaa eri mieltä olevan poliittisen olemassaolon. Se ratkaisee erimielisyyden aiheuttaman ongelman periaatteessa poistamalla eri mieltä olevan poliittiselta kentältä

¹Jotkin konsensusprosessit eivät vaadi yksimielisyyttä—kenties 80 prosentista hyväksyntää—tehdäkseen päätöksen. Kuitenkin monet tässä esitetyt ongelmat säilyvät. On silti epäilyttävää, että esimerkiksi 21 prosentin äänestäjäjoukko kykenisi rutiininomaisesti estämään enemmistön kannan. Monissa tapauksissa tämä on tarkoittanut, että mitään päätöstä ei ole tehty koska ei ole kyetty saavuttamaan täyttä konsensusta.

ja poistamalla vähemmistön mielipiteen ajatusten kirjosta.

Pitämällä ehdottomasti kiinni yksimielisyydestä, konsensus joko kärjistää konfliktin yhteisön hajoamiseen asti tai hiljentää eriävät mielipiteet täysin. Sen sijaan että konsensus arvostaisi vähemmistöjä, se vaientaa ne. Paljon kunniallisempi ja eettisesti terveempi tapa suhtautua eriäviin mielipiteisiin on sallia eri mielipiteiden äänestää avoimesti sekä näkyvästi periaatteidensa mukaisesti, tehden mahdollisuudeksi sen että he voivat muuttaa päätöksen tulevaisuudessa, sekä edistää potentiaalisesti yhteisön poliittista kehitystä.

Yhteisössä jossa päätökset tehdään enemmistöpäätöksillä vähemmistön todellakin täytyy sopeutua enemmistön päätökseen, jottei sosiaalinen elämä hajoaisi riitelevien yksilöiden kakofoniaksi. Kuitenkin vähemmistölle jää keskeinen vapaus koettaa muuttaa päätöstä tulevaisuudessa. Se olisi vapaa esittämään avoimesti ja toistuvasti perusteltuja vastaväitteitään muille yhteisön jäsenille, koittaen suostutella heitä harkitsemaan uudestaan päätöstä. Olemalla eri mieltä, jopa voimakkaasti, vähemmistö pitäisi aiheen elossa ja loisi pohjan huonon päätöksen muuttamiseksi ja tullakseen itse enemmistöksi, samalla nostoen toivottavasti yhteisön poliittisen tietoisuuden tasoa.

Eriäviä mielipiteitä tulee olemaan ja niitä tulee olla vapaassa yhteiskunnassa, mikäli se ei aio jämähtää henkisesti; tässä on kyse siitä onko heillä oikeus esittää eriäviä mielipiteitä vapaasti. Demokraattinen päätöksenteko enemmistöpäätöksillä varmistaa eri mieltä oleville tuon vapauden, ja kirjoittaa heidän eriävän mielipiteensä yhteisön pöytäkirjoihin julkiseksi todistukseksi heidän näkökulmastaan.

8 Liikkeen rakentaminen

Mikäli kuntien poliittinen kenttä aiotaan vallata takaisin ihmisille, ja aikomuksena on julkisia, asukkaiden hallitsevia kansankokouksia, tulee näiden päämäärien puolesta taistella tietoisesti. Niitä ei tulla saavuttamaan sopeutumalla vallitsevaan järjestelmään, eivätkä muutokset tule tapahtumaan itsestään. Päinvastoin, nykypäivän sosiaaliset liikevoimat voivat hyvinkin kulkea kohti autoritäärisyyttä ja vallan keskittämistä hajauttamisen ja demokratisoimisen sijaan. Kansankokousten luominen edellyttää johdonmukaista kansansivistys- ja mobilisointityötä, jonka järjestämiseen tarvitaan hyvin organisoitu kommunalistinen liike.

Tuollainen liike ei tule ilmaantumaan spontaanisti: sekin täytyy rakentaa tietoisesti, ja jokaisessa yhteisössä sitä muodostamassa täytyy olla ainakin muutamia ihmisiä, jotka ovat täysin omistautuneet sen rakentamiselle. Entä kuinka näiden ihmisten tulisi edetä?

Aivan ensimmäiseksi heidän tulee löytää toisensa ja tunnistaa näkemystensä yhteneväisyys. Seuraava askel voi olla opintopiirin perustaminen, jossa he tutustuvat mahdollisimman perusteellisesti kommunalistisiin ajatuksiin lukemalla perusteet kattavaa kirjallisuutta (ks. Lisälukemistoa) ja tapaavat säännöllisesti keskustellakseen lukemastaan etsien parhaansa mukaan vastauksia kaikkiin esiin nouseviin kysymyksiin. Sivistämällä itseään he valmentautuvat edistämään liikettä levittämällä sen ajatuksia eteenpäin, sekä vastaamaan kaikkeen mahdollisesti kohtaamaansa vastarintaan.

Kommunistisen teorian opiskelun lisäksi he voisivat lukea teoksia siihen läheisesti liittyvistä aiheista kuten anarkismista, yhteiskuntaekologiasta (jonka poliittista ulottuvuutta kommunalismi edustaa) ja radikaaliliikkeiden historiasta, sekä tutustua omalla alueellaan tai muualla maailmassa esiintyneisiin demokratian perinteisiin. Myös erilaisen yhteiskuntakriittisten teorioiden tuntemus saattaisi olla hyödyksi. Veisi luonnollisesti eliniän hallita kaikki tässä mainittu, eikä se ole tarkoituskaan: monipuolisen teoriapohjan tehtävänä on antaa ryhmälle virikkeitä opiskeluun ja käytännön toimintaan. Opintopiiri-toiminta tulee joka tapauksessa olemaan jatkuva ja rakentava osa liikettä.

Saavutettuaan teoreettisen perusymmärryksen kommunalismista ryhmän tulisi ryhtyä opettamaan muita. He voisivat etsiä ystäviä ja tuttuja jotka saattaisivat olla kiinnostuneita projektista, ja pyytää heitä mukaan opintopiiriin. Vaihtoehtoisesti he voisivat auttaa sisarryhmien perustamisessa, joihin he voisivat kytkeytyä muodostaakseen tulevan liikkeen perustan. Auttamalla muita ihmisiä ymmärtämään liikkeen ajatuksia he kehittäisivät myös omaa ymmärtämystään ja oppisivat paremmin vastaamaan kysymyksiin, kritiikkiin ja vastalauseisiin.

Kansansivistystyö

Kun opintopiirin jäsenet luottavat siihen, että he ovat sisäistäneet keskeiset ajatukset ja kykenevät ilmaisemaan ne, heidän tulisi pyrkiä vaikuttamaan yhteisössä, jossa he asuvat. Sitä ennen heidän tulee antaa ryhmälleen selkeä ja tunnistettava nimi, jotta se voi kehittää yhteisössä selkeän poliittisen identiteetin.

Heidän ensisijainen tehtävänsä nyt ja tulevaisuudessa on valistustyö. Tämä on hyvä aloittaa paikallisista poliittisista ja ympäristöaiheista, jotka koskettavat koko yhteisöä. Heidän tulisi tutkia näitä aiheita ja ottaa niihin kantaa ja jos mahdollista kehittää niistä yhteiskuntaekologinen analyysi sekä tuottaa kirjallista materiaalia, jossa paikalliset kysymykset liitettäisiin selkeästi kommunalistisiin näkemyksiin. He voisivat kirjoittaa esimerkiksi kannanottoja tai yleisen raportin kuntaansa vaivaavista ympäristöongelmista, tai ehdotetun rakennussuunnitelman yhteisölle ja ympäristölle aiheuttamista todennäköisistä haitoista. Oman paikallisen lehden perustaminen olisi korvaamattoman arvokasta. Taiteellisesti suuntautuneet voisivat tehdä julisteita ja lentolehtisiä, kun yhteisenä pyrkimyksenä on jonkin aiheen nostaminen huomion kohteeksi. Ryhmän tulisi pyrkiä julkaisemaan ja levittämään materiaalinsa yhteisön sisällä: kirjoittamaan paikallislehtiin ja levittämään kampanjamateriaalia paikallisissa kirjakaupoissa, naapurustokeskuksissa ja kahviloissa. Jokaisessa julkaistussa asiakirjassa tulisi olla ryhmän nimi ja yhteystiedot, jotta toimintaan olisi kaikkien kiinnostuneiden mahdollisimman helppo osallistua.

Eniten painoa tulisi panna pyrkimykselle kansankokousten muodostamiseksi heidän kunnassaan ja laillisen statuksen vaatimiseksi kokousten tekemille päätöksille. Kokouksia voidaan nimittää paikallisiin perinteisiin sopivalla nimellä, mutta olennaista on vaatimus suoran demokratian instituutioiden luomiseksi, instituutioiden jotka edistävät demokraattisia käytäntöjä ja päätöksentekomenettelyjä.

Ryhmän tulisi vaatia paikalliselta kaupunginvaltuustolta näille kokouksille laillista asemaa niin, että kunnan rakenne muutettaisiin tunnustamaan kansankokoukset ja sekä samalla määritettäisiin niiden valta.

Osana kansansivistystyötä ryhmä voisi pitää luentosarjan julkisissa tiloissa tai esimerkiksi paikallisessa kahvilassa. He voisivat joko luennoida itse tai kutsua ulkopuolisia puhujia puhumaan esimerkiksi suorasta demokratiasta teoriassa ja käytännössä, radikaalin toiminnan historiasta tai yhteisölle ajankohtaisista aiheista. Jos kutsuttu luennoitsija ei ota puheessaan esille kommunalistista näkökulmaa aiheeseen, tulisi ryhmän moderoinnin tehdä se, tai ryhmän jäsenten nostaa kommunalismi esille jälkepäin käytävässä yleisökeskustelussa. Heidän tulisi aina painottaa julkisten kokousten luomisen tarvetta.

Järjestäessään ajankohtaisiin kysymyksiin liittyvää toimintaa heidän tulisi aina sitoa ne vaatimukseen kansankokouksista, jotta kansalaiset voisivat itse päättää asiasta. He voisivat järjestää mielenosoituksen protestoidakseen yhteisön torjumaa rakennussuunnitelmaa tai aiottua ostoskeskusta vastaan, ja nostaa esille suunnitelmien takana vaikuttavat valtarakenteet ja hyötyjät. Kun kysymykset tulevat kunnanvaltuuston tai lautakunnan käsiteltäviksi, heidän tulisi käyttää puheenvuoro jokaisessa aiheesta käytävässä keskustelussa ja vaatia suoraa demokratiaa pitkän tähtäimen ratkaisuna. Tämä antaisi heille kokemusta osallistumisesta ja levittäisi samalla tietoisuutta kommunalistisista ajatuksista.

Ryhmän jäsenet tulevat hyvin todennäköisesti tutustumaan tai ovat jo osallisina paikallisissa yhteistyölle perustuvissa projekteissa; osuuskuntana toimivissa ruokakaupoissa ja kahviloissa, kommuuneissa ja tuotantokollektiiveissa ym. Nämä projektit ovat arvokkaita, sillä ne kehittävät yhteistyön henkeä, jota tarvitaan yhteisöllisen solidaarisuuden kehittämiseksi, jolle suora demokratia perustuu. Ne eivät kuitenkaan sellaisinaan ole kommunalistisia instituutioita, koska ne ovat osa sosiaalista (ks. kappale 2), eivätkä poliittista kenttää. Niiden yhteistyölle perustuvaan henkeen ei myöskään voi luottaa, ottaen huomioon kapitalistisen järjestelmän, johon ne kiinteästi kuuluvat (kappale 12). Kommunistien, jotka ovat osallisina näissä yrityksissä, tulisi olla tietoisia yhteisöllisten projektien voimasta ja heikkouksista, ja samalla kun antavat osuuskunnille niiden tarvitseman panostuksen, keskittäisivät he kuitenkin enimmänsä osan voimistaan kansankokousten vaatimiseen ja elävän poliittisen kulttuurin edistämiseen. Ennenkaikkea kommunalistisen ryhmän jäsenten tulee puhua mahdollisimman monien ihmisten kanssa ja, selittää kärsivällisesti, miksi kansankokoukset ovat tarpeellisia, toistaen samat selitykset aina tarpeen vaatiessa ja vastaten kysymyksiin ja kritiikkiin kykyjensä mukaan.

Ryhmän saadessa huomiota näkemyksilleen ja tullessa vaikuttajaksi yhteisössä sen tulee alkaa kerätä uusia jäseniä. Ennen kuin kyselyitä on liikaa, tulisi ryhmän määrittellä toiminnalleen säännöt. Nämä säännöt tulisivat määrittelemään ryhmän rakenteen, sen päätöksentekotavat, jäsenmaksujen keräämisen yms. Heidän tulisi myös sopia jäsenyyden reunaehdoista — esimerkiksi 1/2 vuoden koeaika voisi olla toivottava, jotta uudet jäsenet voivat totuttautua ryhmään ja varmistua näkemystensä vastaavan kommunalistien päämääriä. Alkuperäinen ryhmä saattaa haluta pitää uusien jäsenten opettamiseen erillisiä kokouksia. Sen tulisi kuitenkin ehdottomasti varata osa jokaisesta ryhmän tapamisesta opinnoille ja keskustelulle mm. ryhmän tavoitteille ja toiminnalle merkittävistä kirjoituksista.

Esikaupungit

Esikaupunkialueella toimiva ryhmä tulee kohtaamaan haasteita, joita kaupungissa asuvat eivät joudu pohtimaan. Esikaupungeissa esimerkiksi julkisia tiloja ei juuri ole ¹: toisin kuin kaupungeissa, esikaupungissa asuva ei välttämättä astu julkiseen tilaan lainkaan jättäessään kotinsa. Sen sijaan he nousevat yksityisautoonsa ja ajelevat sillä seuraavaan yksityiseen tilaan — kauppaan, bensa-asehalle, ostoskeskukseen tai työpaikalle. He saattavat viettää päiviä tai viikkoja saapumatta muihin kuin yksityisiin tiloihin. Jalkakäytäviä tai muita julkisia paikkoja tuskin onkaan esikaupungeissa, samalla kun yhteisöelämä on joutunut väistymään lähes kokonaan eristyneiden kotien tieltä, tehden sattumanvaraisen kohtaamisen toisen ihmisen kanssa hyvin epätodennäköiseksi.

Ihmisyhteisön sisäiseen kanssakäymiseen pohjautuvana kommunalistista politiikkaa on helpompi rakentaa paikassa, jossa ihmiset tapaavat toisiaan säännöllisesti. Siitä huolimatta että yhteisöllisyys on paljon vähäisempää esikaupungissa kuin kaupungissa, on myös esikaupunkilaisilla naapureidensa kanssa yhteisiä huolenaiheita, jotka vaativat yhteisiä ponnistuksia. Tällaisia ovat muun muassa ympäristö, lastenhoito, liikenne ja paikallinen

¹suom.huom. ongelmaa ei oikeastaan ole Suomessa

talous. Esikaupunkilaiset elävätkin tällä hetkellä keskellä ongelmia, joita saastuminen, riittämättömät julkiset palvelut ja suuryritysten joukkoirtisanomiset aiheuttavat. Käytännön ongelmat niin esikaupungissa kuin kaupungissakin vaativat asukkaiden kohtaamista. Sattumaan luottamisen sijaan heidän täytyy kuitenkin alkaa järjestää tapaamisia tietoisesti.

Näillä alueilla kommunalistinen liike voi pyrkiä järjestämään julkisia tapaamisia ilmoittamalla ruokakaupoissa, julkisilla ilmoitustauluilla, paikallisissa lehdissä, jne. He voivat myös auttaa kokousten järjestämisessä ja ohjaamisessa, mikäli yhteisö niin haluaa.

Suurkaupungit

Suuret metropolit asettavat suoran demokratian luomiselle toisenlaisia ongelmia. Laajentuvat kaupunkivyöhykkeet, kuten New York tai Los Angeles, ovat keskitetysti hallintoalueita, joiden miljoonat asukkaat pysyvät täysin vieraina jopa naapureilleen. Tämän kaltaiset asukasmäärät saattavat vaikuttaa mahdottomalta esteeltä julkisten kokousten järjestämiselle: jopa yksittäisessä naapurustossa asukkaiden määrä olisi liian suuri kokoontumaan yhdessä kokoustilassa. Mikäli kaikki Lontoon tai New Yorkin asukkaat yrittäisivät kokoontua yhteen ekklesiaan, logistiset ongelmat olisivat ylitsepääsemättömät. Aristoteleen mukaan poliiksen tulisikin olla tarpeeksi pieni, että asukkaat olisivat suhteellisen tuttuja toisilleen.

Suurkaupunkien ainoana ongelmana ei ole niiden koko, vaan myös niiden hallinnon voi päätellä olevan niin etäistä ja persoonatonta, että ne ovat ennemminkin valtioita valtion sisällä kuin kaupunkeja. Niiden kaupungintaloja kansoittavat eliitit - pienemmät eliitit, mutta eliitit joka tapauksessa - joiden rakennetta ja toimintaa on tavallisen kansalaisen mahdotonta hahmottaa. Kunnallispolitiikan eliittien vaalikampanjat ovat yhtä kyynisiä, korruptoituneita ja manipuloivia, kuin mikä tahansa kansallinen vaalikampanja. Tultuaan kerran valituiksi virkaan pormestarit ja valtuuston jäsenet hallinnoivat suunnattomia byrokratioita, joiden hajauttaminenkaan ei tuottaisi tarkoituksenmukaista järjestelmää. Liikenne, puhtaanapito ja kaupallinen toiminta vaativat nykymuodossaan päivittäistä, pitkälle vietyä koordinaointia.

Epäilemättä näiden urbanisoituneiden alueiden laajuus nostaa esiin useita kysymyksiä. Urbanisoituneen megalopoliksen eteneminen ei kuitenkaan vielä ole kyennyt täysin tukahduttamaan kansalaisaktiivisuuden perinteitä.

Ensinnäkin suuret kaupunkiyksiköt eroavat valtiosta olennaisilta osin: kaupunkien ja valtioiden historialliset taustat eivät ole ainoastaan radikaalisti erilaiset, vaan kaupunkien hallintojärjestelmät sisältävät joitakin orastavia poliittisen elämän muotoja, jotka puuttuvat kansallisvaltioista. Hyvin usein kaupungin asukkaat jopa New Yorkin kaltaisessa megalopolissa voivat puuttua yhteisiin asioihin tavalla, jolla he eivät voi osallistua kansallisesti päätettäviin asioihin. Kunnalliset kaupungintalot ovat jopa suurkaupungeissa usein huomattavasti helpommin tavallisten kansalaisten lähestyttävissä kuin valtiolliset tai liittovaltiolliset lainsäädäntöelimet. Naapurustokeskukset ovat helposti luotavissa laajoissa kaupungeissa, koulujen vanhempainlautakuntien ja -iltojen sekä muiden alueen yhteisten aktiviteettien mahdollistaessa saman naapuruston asukkaiden tapaamisen ja

yhteisistä ongelmista keskustelemisen.

Toiseksi hajauttaminen voi tuntua vaikealta vain, jos ryhmän jäsenet ajattelevat sitä yksinomaan fyysiseltä eli alueen ja logistiikan kannalta. Tällainen fyysinen hajauttaminen saattaa vaatia paljonkin aikaa tullakseen saatetuksi täydellisesti päätökseensä. Se saattaa kuitenkin tapahtua nopeammin kuin kykenemme ennakoimaan. Tätä puoltavat saksalaisten ja japanilaisten kaupunkien nopea uudelleenrakentaminen toisen maailmansodan jälkeen. Institutionaalinen hajauttaminen voidaan kuitenkin aloittaa milloin vain, missä kaupungissa tahansa kokoon katsomatta, ja se voisi saavuttaa tuloksia melko nopeasti. Kansankokouksia voidaan järjestää missä tahansa, vaikkapa korttelitasolla riippumatta kaupungin koosta.

Kun kokoukset on saatu perustettua yhdessä tai useammassa suurkaupungin naapurustossa, ne voivat toimia esimerkkeinä toisille naapurustoille näiden muodostaessa naapurustokokouksiaan. Demokratisoidut naapurustot voivat lopulta liittoutua keskenään ja muodostaa konfедераatioita, jotka pyrkivät koordinoimaan liikennettä, puhtaanapitoa ja muita palveluita. Institutionaalisen hajauttamisen vaiheessa olevat naapurustot voisivat toimia poliittisina suunnannäyttäjinä koko kaupungissa, ja johtaa lopulta laajalle ulottuviin muutoksiin myös logistiikassa ja rakenteessa.

Institutionaalisen ja fyysisen hajaannuttamisen yhdistäminen voi ensialkuun saada tehtävän näyttämään liian vaikealta. Kuitenkin jopa suurimmat urbanisoituneet vyöhykkeet pitävät sisällään erilaisia kulttuurisia perinteitä ja eroavaisuuksia. Suurin osa suurkaupungeista sisältää pienempiä kaupunkeja ja kaupankäynnin keskuksia itsessään; tästä lienee Lontoo tunnetuin esimerkki. Viiden pienemmän kaupungin muodostama New York oli vielä vuonna 1874 pelkkä Manhattanin pikkukaupunki. Vain hiukan yli satavuotias ei vielä ole varmaankaan muuttunut ikuiseksi, toisin kuin jotkut kommunalismin kriitikot haluaisivat meidän uskovan.

Jotkut suuret amerikkalaiset kaupungit ovat jo käyneet läpi jonkinlaista institutionaalista hajauttamista. Vuonna 1975 New York muutti perustussäännöstään tavalla, joka vahvisti sen 59 osa-alueen ja näiden omien lautakuntien päätösvaltaa; Los Angelesilla on ollut haarakaupungintaloja jo jonkin aikaa; Detroit, Pittsburgh ja Honolulu säätivät jonkinasteisen naapurustohallinnon 1970-luvulla; Anchorage Alaskassa omaksui yhteisöneuvostojen rakenteen, Daytonin Ohiossa perustettiin kuusi osallistumiselle perustuvaa avointa suunnittelualuetta.

1980-luvulla Ranska silloinen pääministeri François Mitterrand koetti saada aikaan Pariisiin hajauttamisen perustamalla paikallisia kaupungintaloja. Kenties dramaattisin esimerkki hajauttamisesta ovat Pariisin kaupunginosat (sectionnaires) suuren vallankumouksen aikana. Pariisin väkiluku oli tuohon aikaan suuri, noin puoli miljoonaa, mikä teki siitä megalopolin 1700-luvun mittapuulla. Lisäksi kaupungin logistiset ongelmat olivat suunnattomat aikana, jona mikään ei liikkunut hevosta nopeammin. Kuitenkin sektiot toimivat huomattavan menestyksekkäästi osaksi Kommuunille lähettämiensä delegaattien koordinoimina, osaksi konfederaloitumalla oma-aloitteisesti. Suoran demokratian järjestelmässään sektiot eivät ainoastaan hoitaneet omia poliittisia toimintojaan, vaan myös huomattavan osan kaupungin muonittamisesta ja estivät yksityisiä henkilöitä varastoimasta ruokaa tukahduttamalla keinottelun, valvomalla hintoja ja hoitamalla monia muita monimutkaisia hallinnollisia tehtäviä, lisäksi sektiot ylläpitivät miliisiä, joka oli merkittävin

asevoima Ranskan pääkaupungissa.

Jos oli mahdollista toteuttaa institutionaalinen hajauttaminen Pariisissa vuonna 1973, ei voi olla mahdotonta aloittaa sitä nykyaikaisissa kaupungeissa. Meillä ei ole ainoastaan kehittyneen liikenteen ja viestinnän luomaa etua, vaan myös kehittynyt ymmärtämys demokratian prosesseista, joita 1700-luvun pariisilaisilla ei ollut.

Useat nykyajan suurkaupungit kärsivät jo merkittävistä rakenteellisista ongelmista, joita väestönkasvu ja keskittäminen jatkuvasti pahentavat. Mieliopidetutkimusten mukaan enemmistö amerikkalaisista asuisi mieluummin pienemmässä kaupungissa kuin laajenevassa megalopolissa. Suurkaupunkien yhä ilmeisemmiksi käyvät ongelmat tulevat muokkaamaan ilmapiiriä vastaanottavaiseksi kommunalistisen liikkeen tarjoamalle vaihtoehdolle.

9 Vaalit

On hyvin epätodennäköistä, että olemassa oleva kunnallishallinto suostuisi kommunalistien vaatimukseen valtansa luovuttamisesta kansankokouksille. Kommunistien tulee pyrkiä tämän takia itse paikallisiin äänestettyihin virkoihin niin, että lopulta he voivat muuttaa kunnan virallista rakennetta luodakseen täysin valtuutettuja kansankokouksia vieden valtiolta valtaa.

Ei myöskään ole kovin todennäköistä, että kommunalistiset ehdokkaat, jotka pyrkivät virkaan tällaisilla vaatimuksilla tulevat saavuttamaan välittömiä voittoja. Heidän vaalikampanjansa pyrkisivät aluksi valistamaan ja opettamaan asukkaille kommunalismin perusajatuksia. Kaikki ryhmän tuottama kirjallisuus voitaisiin tuoda mukaan tuollaiseen kampanjaan. Kuitenkin itse kampanjalle tarvitaan oma itsenäinen asiakirjansa: poliittinen ohjelma, joka esittelee tiiviissä muodossa ryhmän ajatukset.

Vaaliohjelman tulisi koostua joukosta vaatimuksia, jotka edustavat niitä päämääriä, joiden puolesta ryhmä kamppailee. Näistä tärkein on kunnallisen hallinnon radikaali demokratisointi kansankokousten luomisen kautta. Ei kuitenkaan riitä, että vaaditaan vain suoraa demokratiaa; ohjelman tulisi tarjota asteittaisia vaatimuksia, joiden kautta tuo päämäärä voidaan saavuttaa. Itseasiassa ohjelman tulisi tehdä joukko selkeästi määriteltäviä välittömiä vaatimuksia ja asettaa ne sen jälkeen radikaaliin kontekstiin sitomalla ne päämäärään yhteiskunnan perustavanlaatuisesta muuttamisesta. Sen takia, että kommunalistinen liike on vallankumouksellinen liike, eikä reformistinen liike, eikä se pyri muuttamaan olemassaolevaa järjestelmää, vaan korvaamaan sen vapauttavalla yhteiskuntajärjestelmällä.

Ohjelmallisellisessa käsitteistössä näitä välittömiä ja pitkän tähtäimen päämääriä voidaan kutsua minimi- ja maksimivaatimuksiksi. Minimivaatimukset ovat niitä, jotka ovat välittömästi saavutettavissa olemassa olevassa yhteiskunnassa; ne ovat selkeitä ja konkreettisia. Maksimivaatimukset sen sijaan ovat yleisempiä; ne sisältävät sen järkevän yhteiskunnan, jonka ryhmä toivoo lopulta saavuttavansa. Minimivaatimukset tulee muotoilla sillä tavalla, että ne johtavat maksimivaatimukseen tai muodostavat vaiheen niistä. Kytkemällä ne tällä tapaa ohjelman tulisi myös sisältää siirtymäkauden vaatimuksia yhteiskunnallisten vaihtoehtojen luomiseksi ja laajentamiseksi. Tietyn minimivaatimuksen täytyminen, ja sen jälkeen sen laajennetun siirtymäkauden muodon täyttymisen tulisi johtaa tällä tapaa yleisemmän maksimivaatimuksen täyttymiseen.

Esimerkiksi vaatimusta “kunnan perustuskirjaa tulee muuttaa siten, että perustettaisiin kansankokouksia” voi seurata ilmaus aikomuksesta laajentaa noita kokouksia, että saavutettaisiin “suoran demokratian” pitkän tähtäimen päämäärä tai maksimivaatimus. Toinen minimivaatimus, jonka ohjelma saattaisi sisältää voisi olla “supermarkettien ja ostoskeskusten invaasion lopettaminen” sillä alueella. Maksimivaatimus voisi olla markkinatalouden korvaaminen moraalaisella taloudella, joka huolehtisi tarpeista eikä voiton-

saannista. Välivaiheena ohjelma saattaisi vaatia, että kunta perustaisi yrityksiä, jotka se itse omistaisi ja jotka kykenisivät niiden laajentuessa korvaamaan markkinatalouden. Kolmas minimivaatimus saattaisi olla “rämeikön säilyttäminen”; siihen liittyvä maksimi-vaatimus saattaisi olla “ekologisen yhteiskunnan luominen”. Näiden lisäksi yksi välitön vaatimus saattaisi olla perustaa päiväkoteja lapsille ja turvakoteja pahoinpidellyille naisille; tämä vaatimus saattaisi olla osa pitkäaikaisempaa päämäärää saavuttaa kaikille “yhteiskunnallinen tasa-arvo” yhteiskunnassa.

Vaaliohjelman tulisi aina sisältää ryhmän nimi ja yhteystiedot niin, että kiinnostuneet ihmiset voivat ottaa yhteyden siihen. Ohjelmaa saatetaan käyttää valistustyöhön kaikkina aikoina niin vaalien välisenä aikana kuin myös itse vaalien aikana, ei ainoastaan silloin kun ryhmän ehdokkaat pyrkivät virkaan kunnassa.

Ryhmän jäsenille tulisi olla selvää, että kommunalismi ei pyri muodostamaan edistyksestä tai ympäristöstävällisempää kunnallista hallintoa saamalla “valistuneita” ehdokkaita kunnan valtuustoon. Tämän kaltainen reformistinen suuntautuminen voisi neutralisoida liikkeen pyrkimyksen luoda ja laajentaa kansankokouksia — ja sen suuremman pyrkimyksen muuttaa yhteiskunta. Pikemminkin ehdokkaiden tulisi painottaa niin usein kuin mahdollista, että heidän liikkeensä lopullinen päämäärä on luoda suora demokratia kyseenomaisessa kunnassa ja muualla.

Kampanja kansansivistystyönä

Niiden jäsenten, jotka ryhmä valitsee ehdokkaiksi pyrkimään valtuustoon tulisi ihanteellisessa tapauksessa olla heitä, jotka ovat kykenevimpiä kommunalististen ajatusten ilmaisussa ja siihen kaikkein tottuneimpia. Tämä sen takia, että lyhyellä tähtämellä katsoen kommunalistiset kampanjat tulevat olemaan osa jatkuvaa pyrkimystä kansansivistystyöhön, ja tilaisuuksia julkistaa ajatuksia ja herättää julkista keskustelua. Jokaisessa tilanteessa — haastatteluissa, väittelyissä ja puheissa — ehdokkaat vaatisivat kansankokousten perustamista ja edistäisivät suoran demokratian asiaa. Ehdokkaiden väliset väittelyt ovat erityisen suotuisia, samalla kun lentolehtisten levitys ovelta ovelle on korvaamaton tapa saada julkista huomiota ohjelmalle ja sen sisältämille ajatuksille.

Kommunistisen ryhmän tulisi ymmärtää, että sen ehdokkaat eivät pyri virkaan yksittäisinä ihmisinä vaan puhemiehinä|naisina niille ajatuksille, jotka esitetään ryhmän ohjelmassa. Nämä ajatukset ovat se asia ehdokkaiden yksittäisten persoonien sijaan, jota kampanja esittää yleisölle saadakseen niille yleisen hyväksynnän tai paheksunnan. Mitä taas tulee itse ehdokkaihin, he ovat aina vastuullisia ryhmälle poliittisesta käytöksestään, eivätkä omille henkilökohtaisille eduilleen.

Parhaat tilaisuudet kampanjalle ovat väittelyt, joissa asukkaat käyvät, ja joissa he nostavat esille huolenaiheitaan ja esittävät kysymyksiä. Tämän kaltaiset tilaisuudet ovat mahdollisuuksia luoda suoralle demokratialle välttämätön kasvokkainen poliittinen kenttä. Mediajulkisuus saattaa vaikuttaa tehokkaammalta kuin kasvokkaiset keskustelut, koska se saavuttaa useampia ihmisiä, mutta ryhmän tulisi suhtautua mediaan varoen. Ensimmäkin, se asettaa yhteisön poliittisen osanoton etäisyyden päähän — se ei ole enää suoraa — edistäen tavallisten ihmisten eristymistä julkisista asioista ja näin köyhdyttää

sitä yleistä osanottoa, johon kommunalismi pyrkii. Se myös eristää ehdokkaat ja ajatukset siltä perinpohjaiselta kyselyltä ja haastamiselta minkä kasvottainen kontakti tekee mahdolliseksi.

Tämän lisäksi on myös hyvin tärkeää käsittää, että tavallinen kaupallinen televisioutisten reportointi on jo määritelmän mukaisesti kallistunut suosimaan status quota ja on siten periaatteellisella tasolla kommunalistista liikettä vastaan. Vaikka jotkin reporterit saattavat olla sympaattisia liikettä kohtaan, paikalliset kaupalliset televisioasemat suosivat todennäköisesti mainostajiensa etuja. Heidän uutisointinsa, silloinkin kun se ei ole avoimen vihamielistä, saattaa muuttaa kommunalistiset ehdokkaat mediaesiintyjiksi ja alentaa poliittisen keskustelun viihteen tasolle tarjoten vain katkelmia lauseista ja tilaisuuksia valokuville perinpohjaisen reportaasin sijaan. Ryhmän paras tilaisuus median käyttöön todennäköisesti on paikallinen alutelevisio, jossa on usein mahdollista lähettää täysimittaista, editoimatonta ja keskeytymätöntä lähetystä kokouksista tai väittelyistä.

Vaalitappio

Tämän hetkinen, suuressa osassa maailmaa vallitseva, poliittisen taantumuksen ilmapiiri tulee todennäköisesti estämään välittömät vaalivoitot kampanjalta jopa pienissä ja edistyksellisissä yhteisöissä. Lähitulevaisuudessa kommunalistiset ehdokkaat tulevat todennäköisesti häviämään kaikki vaalikamppailut mihin he osallistuvat. Kaikkein epätodennäköisintä on, että 1990-luvulla, vallankumouksellinen vähemmistö kykenisi saavuttamaan nopeaa ja laajalle levinnyttä yleistä tukea. Huomattavan kauan saattaa kulua, ennen kuin liike saavuttaa edes kohtuullisia vaalivoittoja.

Kuitenkaan nykyisen kaltaisissa taantumuksellisissa oloissa, niinkin paradoksaaliselta kuin se voikin vaikuttaa, vaalivoitot eivät ole jotain johon kommunalistisen liikkeen tulisi keskittyä. Vaikka liikkeen tulisi ehdottomasti ottaa osaa vaalikampanjoihin, vaalivoiton ei tulisi olla ratkaiseva asia. Liian usein radikaalit vaihtoehtoliikkeet ovat saavuttaneet suosiota vaaleissa ennen kuin niiden ajatukset ovat tulleet yleisesti käsitetyiksi mikä on koitunut tappioksi niiden peruseriaatteille. Ne ovat saavuttaneet ääniä vaikka kansalaiset eivät ole olleet samaa mieltä heidän maksimivaatimustensa kanssa, vaan pelkästään heidän minimi, usein reformististen vaatimusten kanssa; Järkevää yhteiskuntaa vaativien pitkän tähtäimen päämääriin liittyvä valistustyö on jäänyt näin tekemättä. Tästä on seurannut, suuri epätasapaino liikkeen ja kansalaisten poliittisen tason välille. Kuitenkin ehdokkaat, kun heidät oli valittu virkaan, olivat vastuullisia heitä äänestäneille kansalaisille, eivätkä liikkeen ohjelmalle, mikä väistämättä laimensi heidän ajatustensa radikaaliutta, kun tavoitteena oli ensisijaisesti "vaalivoitto".

Esimerkki tästä radikaaliuden vesittymisestä ovat useissa eurooppalaisissa maissa, varsinkin Saksassa, 1970- ja 80-luvun vaihteessa ilmaantuneet vihreät liikkeet. Vihreät, jotka olivat alunperin vastakulttuurinen liike, olivat näennäisesti suuntautuneet yhteiskunnan uudelleenrakentamiseen ekologisten periaatteiden mukaisesti. 1980-luvun alkupuolella Vihreät ottivat osaa Saksan liittopäivien vaaleihin ja keräsivät riittävästi ääniä saadakseen reilut kaksikymmentä ehdokasta läpi.

Puolue järkeili, että nämä uudet Vihreät parlamentaarikot yllättäen julkisuuden valo-

keilassa käyttäisivät virkojaan valtiossa vain alustana valistustyölle. Pian kuitenkin nousi odotuksia, että parlamentaarikot kykenisivät ajamaan läpi progressiivisia, ekologisesti valistuneita lakeja — ja että heidän tulisi pyrkiä aktiivisesti tekemään niin. Kuitenkin tuolaisten lakien läpivienti oli mahdollista ainoastaan koska se ei häirinnyt olemassa olevaa yhteiskuntarakennetta; kun lait tulivat päämääräksi, puolue ei ollut enää radikaali. Yksi kerrallaan puolue hylkäsi radikaalit vaatimuksensa lisätäkseen äänimääräänsä, ja seurauksena puolue sulautettiin nopeasti valtion instituutioihin. 1990-luvun alussa, kun Vihreät antoivat julkilausuman kapitalismista, joka sisälsi kantoja jotka olivat huomattavasti Vatiikaanista oikealle, puolueen periaatteellinen vasemmistosiipi viimein jätti puolueen kuvotuksen vallassa. Tällä hetkellä jäljellä olevat vihreät työskentelevät täysin olemassa olevan järjestelmän sisällä — itseasiassa, he vaikuttavat olevan innokkaita työskentelemään tavanomaisten puolueiden kanssa, muun muassa Kristillisdemokraattien, riippumatta siitä mitä se aiheuttaa heidän periaatteilleen. Samankaltainen kehitys tapahtui Isossa-Britanniassa, Ranskassa ja Italiassa, sekä Yhdysvalloissa, vaikkakin pienemmissä mittasuhteissa.

Tämän kaltaisen “käänteisen kasvatuksen” välttämiseksi kommunalistisen liikkeen täytyy olettaa kasvavansa hitaasti ja orgaanisesti, ja sen täytyy kärsivällisesti selittää liikkeen ajatuksia tavallisille ihmisille, valistaen heitä aina tilaisuuden tullen, ilman että he taipuvat väistämättömien taantumien edessä. Sen tulee aina muistaa, että sen päämäärä ei ole saada lisää jäseniä paikalliseen hallintoeliittiin. Pikemminkin sen järkkymättömänä päämääränä tulee olla sellaisen poliittisen kentän uudelleenluonti, joka mahdollistaa laajimman mahdollisen suoran demokratian. Jotta se voi luoda tämän kentän, liikkeen täytyy opettaa kansaa ja kieltäytyä kesyyntymästä valtion edessä.

Vihreiden tarina saattaa johtaa jotkin kommunalistit kieltäytymään ottamasta osaa mihinkään vaaleihin, edes paikallisiin. Kuitenkin paikalliset kampanjat ovat ensiluokkainen tilaisuus valistustyölle. Huolimatta vaalien vaihteluista ja kampanjan häviämisen mahdollisesta lannistavasta vaikutuksesta, vaaleihin osanoton tulisi olla johdonmukainen ja jatkuva osa kommunalistista käytäntöä. Niin kauan kuin liike pitää päämäärissään ja periaatteissaan, se jatkaa työtä rakentaakseen vaihtoehtoa nykyiselle yhteiskunnalle: kunnallista suoraa demokratiaa.

Se mitä kommunalistien ei tulisi tehdä, niinkin vaikeaa kuin se saattaa olla, on ohjata toimintaansa tietyissä vaaleissa saamansa äänimäärän mukaan, tai käyttää pitkiä iltoja miettien ja analysoiden eri kilpailijoiden saamia äänimääriä. Tämän kaltaiset huolet johtavat väistämättä yhteen kahdesta lopputuloksesta: joko epätoivoon tai haluun saavuttaa vaalivoitto hinnalla millä hyvänsä, kuten Vihreät tekivät. Sen sijaan että vain pyrittäisiin saamaan aina vain enemmän ääniä yhteisön jäseniltä, ryhmän tulisi painottaa laatua määrän sijaan; sen tulisi olla tyytyväinen pienen ja hitaasti kasvavan hyvin tietoisien jäsen ja tukijajoukon kanssa sen sijaan, että se pyrkisi saamaan suuren äänestämäärän, joka on vain heikosti perehtynyt kommunalistisiin ajatuksiin, toisin sanoen “äänestäjäkunnan”.

Vain yhteisössä, jossa liike on saanut nostettua poliittista ja demokraattista tietoisuutta, olisi toivottavaa että kommunalistiset ehdokkaat todella voittaisivat vaaleissa. Kuitenkin, jos ja kun, kansalaiset valitsevat kommunalistisen ehdokkaan koska he ovat samaa mieltä ryhmän ohjelman kanssa, ehdokkaan tulisi säilyä vastuullisena sekä ohjelmalle et-

tä asukkaille, ja aloittaa heti työ kansankokousten perustamiseksi ja kunnallishallinnon demokratisoimiseksi. Hänen tulisi aggressiivisesti luoda muutoksia kunnan lakeihin kansankokousten luomiseksi tai missä niitä jo on, antaakseen niille laajemmat valtuudet, mukaanlukien laillisen vallan tehdä koko kuntaa koskevia päätöksiä.

Libertaarinen vaalien vastustaminen

Useat individualistiset anarkistit esittävät vastalauseen, että vihreiden kaltaiset kokemukset ovat tyyppillisiä kaikille liikkeille, jotka ottavat osaa vaaleihin. He hylkäävät kommunalistisen lähestymistavan nimenomaan sen takia että siihen kuuluu osanotto vaaleihin, jopa kunnallisiin vaaleihin jotka rakentuvat suoran demokratian ympärille. Kunnalliset vaalit, heidän väitteensä kuuluu, ovat osa valtiota ja alueellisia ja kansallisia vaaleja eivätkä kunnalliset viranhaltijat ole laadullisesti yhtään erilaisia kuin ne, joilla on virka kansallisvaltiossa. Oletettavasti kaikkien, jotka vastustavat johdonmukaisesti valtiota täytyy hylätä paikalliset vaalit ja kunnallinen politiikka.

Valtion vastustus on hyvin tarpeellista, mutta valtiojohtoisuus ei ole sama asia kuin vaalitoiminta. Osanotto kunnallisiin vaaleihin ja kunnanvaltuustoihin ei suinkaan ole sama asia kuin valtiotaito, varsinkaan kun libertaarinen liike tietoisesti ohjaa tätä osanottoa valtiota vastaan (kts. Kappale 12). Kaupungit ja valtiot pohjautuvat kahteen täysin erilliseen perinteeseen, jotka ovat käyneet toistuvaa sotaa vallasta keskenään — jopa Ranskassa, jossa on pahamaineisen keskitetty valtiojärjestelmä. Kunnallisiin vaaleihin mukaan meneminen — aikomuksena kunnan demokratisointi ja sen asettaminen Valtiota vastaan — tarkoittaa Valtion vastustajien puolelle astumista tässä jatkuvassa kamppailussa.

Tulee huomata, että nämä anarkistit eivät jaa yhteiskuntaa kolmeen osaan, sosiaaliseen ja poliittiseen kenttään sekä valtioon. Tarkemmin sanoen, he jättävät huomiotta poliittisen kentän sekoittamalla sen valtioon, eli hyväksymällä politiikan ja valtiotaidon vaihdettavuuden tavanomaisessa kielenkäytössä — tämä sekaannus pelaa suoraan vastapuolen pussiin. Valtiota vastaan kamppailemisen tulee heidän mielestään tapahtua sosiaalisella kentällä — toisin sanoen, vaihtoehtoisissa sosiaalisissa ryhmissä kuten osuuskunnissa — eikä poliittisella kentällä, jonka olemassaolon he kieltävät.

Kuitenkin anarkismissa itsessään on aina ollut kommunalistinen suuntaus, sen individualististen ja kulttuuristen haarojen vierellä. Kommunalismin uskoo hajautettujen, valtiottomien, ja yhteisesti hallinnoitujen “kommuunien” tai yhteisöjen ihanteeseen — eli liittoutuneisiin kuntiin. Tämän kommunalistisen suuntauksen painotus on pitkään aikaa ollut kunnallinen, kuten voidaan nähdä sekä Bakuninin että Kropotkinin kirjoituksista. Bakunin uskoi esimerkiksi, että kunnalliset valtuustot ovat perustavia ihmisten poliittiselle elämälle. Ihmisillä, hän kirjoitti, “on terveellinen, käytännöllinen perusjärki kun on kyse kunnallisista asioista. He ovat kohtuullisen hyvin perillä asioista, ja tietävät kuinka voivat valita keskuudestaan kykenivimmät viranhaltijat. Tämän takia kunnalliset vaalit kuvastavat aina parhaiten kansan todellisia asenteita ja haluja.”¹

Tämän kommunalistisen suuntauksen poliittista ydintä ei ole kuitenkaan ilmaistu

¹Sam Dolgoff, ed. *Bakunin on Anarchy* (New York: Alfred A. Knopf, 1972; Montreal: Black Rose Books, 1980 uudelleen julkaisu, nimellä *Bakunin on Anarchism*), s. 223.

tarpeeksi selvästi yhteiskunta–anarkistisissa kirjoituksissa. Kommunalismi pyrkii täyttämään juuri tämän aukon.

Lain ulkopuoliset kansankokoukset

Monissa paikoin kommunalistinen ryhmä tulee huomaamaan, että kunnalla ei ole perustuskirjaa, tai että kunnan valtuusto tai joku toinen kunnallinen elin estää johdonmukaisesti sen pyrkimykset muuttaa perustuskirjaa, että se voisi valtuuttaa kansankokoukset. Kommunalistinen kunnanvaltuutettu saattaa hyvinkin huomata, että on mahdotonta suostutella loppua valtuustosta laillistamaan kansankokouksia, tai ehkä yhteisö ei ole vielä edes saavuttanut vaihetta, jossa kommunalistisia kunnanvaltuutettuja voidaan edes valita.

Tällaisissa tilanteissa ryhmä voi aloittaa omasta aloitteestaan kansankokouksia joilla ei ole virallista laillista asemaa ja kutsua niitä koolle vedoten yhteisön kaikkiin asukkaisiin, jotta he tulisivat ja ottaisivat osaa niihin. Nämä kansankokoukset voisivat tavata vakituisesti ja keskustella paikallisista, alueellisista, kansallisista ja jopa kansainvälisistä asioista, mikäli he sitä haluaisivat, julkaisten julkilausumia ja päätöksiä omien näkemystensä ilmaisuna. Antaakseen näille kokouksille rakenteen, osanottajien tulisi omaksua muodollinen säännöstö, joiden mukaan he hoitaisivat asiansa ja sitten virallistaa ne ohjessääntönä. Tämän lisäksi he saattaisivat määritellä ne poliittiset vallat, jotka he lopulta vaatisivat itselleen.

Jopa kokoukset, joilla ei ole laillista valtaa, voivat käyttää suunnatonta moraalista voimaa. Yhä useampien kansalaisten nähdessä niiden merkityksen ja käydessä niiden kokoon-tumisissa, olemassaolevat kunnalliset rakenteet voisivat hyvinkin olla lopulta pakotettuja antamaan niille jonkinasteista laillista, rakenteellista valtaa.

Kun tämä vähimmäisaskel on otettu, voitaisiin ryhtyä toteuttamaan siirtymäkauden ohjelmaa, jossa laajennettaisiin kansankokousten valtaa. Kansandemokratian varttuessa — kokousten osanottajien lisääntyessä, ja kun kansalaiset omaksuisivat nämä instituu-tiot omikseen — kokoukset tulisivat saamaan aina vain enemmän valtaa käytännössä. Lopulta kunnan perustuskirjaa täytyisi muuttaa tunnustamaan tämä uusi kansanvalta, ja vahvistamaan kansankokousten ylin valta yhteisössä. Tämän jälkeen kokoukset tulisivat työskentelemään saavuttaakseen kommunalistisen politiikan maksimivaatimukset: kunnallisten kansankokousten konfederaation ja järkevän yhteiskunnan luomisen.

Kuinka nopeasti itsehallinnollinen julkinen kenttä institutionalisoidaan näihin kansan-kokouksiin tulee tietenkin riippumaan ihmisten tietoisuuden asteesta. Täytyy korostaa, että kommunalistiselta ryhmältä tullaan tarvitsemaan paljon kärsivällisyyttä, mutta (sii-tä huolimatta) sen poliittisella projektilla on potentiaalisesti kauaskantoiset mahdollisuu-det poliittisen elämän laajalle muuttamiselle.

10 Kansalaisuuden muodostuminen

Liberalismi, poliittinen teoria joka on välttämätön edustukselliselle Valtiotaidolle, asettaa pienimmäksi yksikökseen itsemääräytyvän yksilön joka, itsevaltiutensa suurimpana hetkenä, käyttää omaa autonomista tahtoaan valitsemalla joukosta eri vaihtoehtoja äänestyskopissa. Yhteiskuntamme ottaa tämän individualistisen näkemyksen varsin vakavasti, asettaen arvoa riippumattomalle henkilölle joka sääliittä maksimoi oman etunsa joka tilaisuudessa. Tämän kaltaisten yksilöiden sanotaan nauttivan vapauksista, mukaan lukien vapaudesta useimmista rajoituksista voitontavoittelulle. Itseasiassa Amerikkalaisessa ideologiassa, itse vapaus usein sekoitetaan sankarilliseen individualismiin, itsenäisyyteen ja autonomiaan, yhtä paljon kuin vapaaseen yrittäjyyteenkin.

Kuitenkin tämä paljon ylistetty autonominen yksilö on todellisuudessa kuvitteellinen. Kukaan ei voi olla autonominen tai riippumaton yhteisöllisistä yhdyssiteistä, olkoon se sitten yksityiselämä joka tukee heitä henkilökohtaisesti, tai sitten yhteisö joka tukee heitä yhteisöllisesti. Eikä vapautta kata täysin myöskään autonomian ja itsenäisyyden käsitteet, koska nämä ovat pitkälti negatiivisia käsitteitä, jotka määrittyvät “vapaudeksi jostakin” — tai itseasiassa henkilökohtaiseksi vapaudeksi yhteiskunnallisen vapauden sijaan. Autonomia tuhoaa yksilön yhteiskunnallista ja poliittista vapautta, sen sijaan että se lisäisi sitä. Loppujen lopuksi autonomia kumoaa vapauden tuhoamalla molemminpuoliset riippuvuussuhteet, keskinäisten suhteiden kudoksen, sosiaalisen ja yhteisöllisen alustan jolle vapaus perustuu.

Paradoksaalisesti, yksilöyden, toisin kuin individualismin, henki ja veri on sosiaalisissa keskinäissuhteissa, ei itsenäisyydessä, koska yhteisöllinen tuki ja solidaarisuus muodostavat sen taustan jota vasten yksilö toimii. “Kaikkein arvostetuimmat yksilölliset ominaisuudet,” Max Horkheimer kirjoitti kerran, “kuten riippumattomuus, halu vapauteen, sympatia ja oikeudentaju ovat yhteisöllisiä yhtä pitkälti kuin yksilöllisiä hyveitä. Täysin kehittynyt yksilö on täysin kehittyneen yhteiskunnan huipentuma. Yksilön vapautuminen ei ole vapautuminen yhteiskunnasta, vaan yhteiskunnan vapautuminen atomisoitumisesta, atomisoitumisesta joka voi saavuttaa huippunsa kollektivisoinnin ja massakulttuurin aikana.”¹

Atomisoitunut yhteiskunta tekee kaikkea muuta paitsi tukee sitä aktiivista, aikuista kansalaisuutta jota tarvitaan suoraan demokratiaan. Nykypäivän massayhteiskunnissa, kuten olemme jo todenneet, kansalaiset supistetaan pelkiksi “äänestäjiksi” ja “veronmaksajiksi”. Sen sijaan että Valtio ja kapitalismi parantaisivat kansalaisten kyvykkyyttä, ne itse asiassa lapsellistavat heitä. Käsittäen itsensä perheen pääksi, Valtio hallinnoi julkista elämää heidän puolestaan, oletettavasti heidän parhaakseen, mutta samalla jatkaen heidän riippuvuuttaan ja alistumistaan. Saman aikaisesti, kapitalismi ei jätä yhtään keinoa

¹Max Horkheimer, *The Eclipse of Reason* (New York: Oxford University Press, 1947), p.135

käyttämättä tehdessään heidät onnettomiksi, kyltymättömiksi kuluttajiksi, jotka eivät hiemotse valtaa vaan tarjouksia. Nimenomaan kansalaisten passiivisuus, heidän riippuvuutensa Valtion prosesseista, jättää heidät haavoittuviksi, joko voimakkaiden henkilöiden tai voimakkaiden instituutioiden, manipuloinnille.

Massaäänestäminen kopin intiimiydessä on vain kalpea korvike aktiiviselle poliittiselle elämälle. Niissä henkilökohtaiset mieltymykset ehdokkaista rekisteröidään, taulukoidaan ja muutetaan numeroiksi, kuten kuluttajien mieltymykset markkinatutkimuksessa, jonka jälkeen ne käsitellään, jotta keksittäisiin tehokkaampia markkinointistrategioita seuraavalle ehdokasjoukolle.

Laajentaakseen kansalaisten osanottoa ja itse demokratiaa, jotkut ovat ehdottaneet “demokratisoivien” työkalujen kuten kansanäänestysten, joissa ihmiset äänestävät tietyistä asioista, käytön laajentamista. Kansanäänestys tarjoaa kuitenkin vain ennaltamuotoiltuja vaihtoehtoja; se ei mahdollista linjauksen kollektiivista muotoilua tai laajan vaihtoehtokaalan ilmaisuja. Kuten massaäänestyksissä, joissa äänestetään edustajia, massojen kansanäänestys jatkaa poliittisen osanoton alentamista pelkäksi mieltymien rekisteröinniksi. Se alentaa kansalaiset kuluttajiksi, laajat ihanteet henkilökohtaisiksi mieltymyksiksi ja poliittiset ajatukset prosenteiksi.

Mikään ei voisi olla kauempana itseään määräävästä riippumattoman yksilön liberaalista ihanteesta, yksilöstä joka hallitsisi itseään ja ympäristöään, kuin holhoavien Valtiollisten vaihtoehtojen passiiviset kuluttajat. Kuitenkin ihanne autonomiasta on nykypäivän massayhteiskuntien vallitseva ideologia, huolimatta siitä kuinka pahaan kompromissiin ne joutuvat Valtion, urbanisaation, hierarkian ja kapitalismin takia. Sellaisenaan, tämä ideologia ei ole vain huijaus; se on julma vitsi.

Kansalaisuus

Kommunalismi ehdottaa että passiivinen riippuvuus eliittien Valtiosta ei ole, sittenkään, ihmiskunnan poliittisen elämän lopullinen tila. Aktiivisempi olemassaolo on mahdollista, se säilyy yhä, nimenomaan joidenkin niiden ominaisuuksien takia jotka määrittelevät ihmiset yhteisöllisiksi, varsinkin kykyimme järkeen, molemminpuoliset riippuvuussuhteemme ja tarpeemme solidaarisuudelle. Varsinkin itsenäisyyskuntiemme ja solidaarisuutemme, voivat tulla kansalaisuuden psykologiseksi, itseasiassa moraaliseksi, perustaksi — ja näin myös poliittisen kentän uudelleenluonnille sekä kunnalliselle suoralle demokratialle.

Kommunistisen yhteiskunnan luominen riippuu loppujen lopuksi yhteiskuntasuhteiden muuttamisesta: Valtion, urbanisaation, hierarkian ja kapitalismin korvaamista suoraan demokraattisilla, yhteistyöhön perustuvilla instituutioilla, jotka perustuvat kunnalliseen poliittiseen kenttään. Kuitenkin sen menestys riippuu myös tuon yhteiskunnan muodostavien yksittäisten kansalaisten luonteen ominaisuuksista.

Tuon kaltainen yhteiskunta tulisi vaatimaan erilaisen luonteen kuin passiivisella veronmaksajalla ja äänestäjällä on. Ne kansalaiset, jotka ovat aktiivisia ja innovatiivisia poliittisen kentän jäseniä, tulevat kehittämään joukon luonteen lujuuksia, kansalaishyveitä ja omistaumista yhteiselle hyvälle, jotka joko eivät ole kovin laajalle levinneitä tänään tai sitten eivät erityisemmin kehuttuja siellä missä niitä on. Tämän kaltaiset luonteen

piirteet tulisivat muodostamaan luonteenrakenteen kypsille kansalaisille, jotka ovat kykeneviä demokraattiseen poliittiseen päätöksentekoon.

Näistä hyveistä kaikkein tärkeimmät ovat solidaarisuus ja järki. Itseasiassa yhteisön olemassaolo riippuu yhteisön kyvystä luottaa sen tulevaisuus jokaisen asukkaan solidaarisuudelle ja kyvyllä käyttää järkeään.

Minkä tahansa määritelmän mukaan, kansalaisuus olettaa omistautumista julkiselle hyvälle — toisin sanoen, solidaarisuudelle. Nykyisin vallitseva kyynisyys sijaan, kypsät aktiiviset kansalaiset tulisivat ymmärtämään, että heidän poliittisen yhteisönsä jatkuminen riippuu siitä tukevatko he yhteisöään ja ottavatko he siihen aktiivisesti osaa. He tulisivat ymmärtämään, että he ovat yhteisölle velkaa velvollisuuksia ja palveluksia ja he tulisivat tekemään ne tietäen että jokainen muukin yhteisössä on samojen velvollisuuksien sitoma. He tulisivat ymmärtämään, että nimenomaan heidän yhteinen panostuksensa ja jaetut velvollisuutensa tekevät yhteisön mahdolliseksi.

Järki, jälleen yksi ominaisuus joka ei ole suosiossa nykypäivänä, tulisi myös olemaan ratkaisevan tärkeä suoralle demokratialle. Kansalaisten kyky järjen käyttöön tulisi olemaan elintärkeä kun heidän tarvitsee arvioida paras toimintatapa, jota yhteisön tulisi noudattaa tietyn ongelman edessä. Järki tulisi olemaan tarpeellista rakentavalle keskustelulle, harkinnalle aiheesta, tunnelatautuneen vaistotason ryhmähengen sijaan. Järki tulisi olemaan korvaamatonta asukkailla olevien henkilökohtaisten ennakkoluulojen ylittämiseksi, niin että he saattaisivat kohdella kaikkia kanssaveljiään ja siskojaan reilusti ja anteliaasti. Mikäli tulisi yritys elvyttää yksityisomaisuus ja yrittäjyyden voittoa tavoitteleva henki, kansalaiset tulisivat tarvitsemaan järkeä tunnistamaan miksi noita pyrkimyksiä tulee kiihkaasti vastustaa, varsinkin koska tultaisiin epäilemättä vetoamaan tunnetasolla heidän omaneduntavoitteluunsa. He tulisivat tarvitsemaan järkeä — sekä huomattavia määriä henkilökohtaista vahvuutta ja onnetta — ollakseen riittävän vahvoja ylläpitääkseen koko yhteisön hyvää.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita että kommunalistisessa yhteiskunnassa yksittäisten miesten ja naisten tulisi olla täysin itsensä uhraavia ja alistaa itsensä yhteiselle. Päinvastoin, jokainen yksilö tulisi varmasti myös elämään henkilökohtaista elämäänsä, intiimien perheenjäseniensä sekä ystävien ja valitsemiensa kumppanien kanssa, sekä myös tuottavassa toiminnassa tapaamiensa työtoverien kanssa. Valtuutetussa yhteisössä henkilökohtaiset suhteet tulisivat itseasiassa olemaan mitä luultavimmin paljon rikastuttavampia kuin mitä ne ovat nykyään, kun naapurit tietävät usein toisensa vain pinnallisesti ja kun ydinperheen, eristyneenä, täytyy tehdä kaikki henkilökohtainen työ yksilön tukemiseksi, tämän työn oltua ennen laajemman yhteisön ja laajennetun perheen jakamaa. Keskinäisen riippuvuuden tila olettaa tietyn asteen kanssakäymistä yksilöiden välillä. Kanssakumppaneina rohkeassa kokeessa, asukkaat tukeutuisivat toisiinsa jakaakseen velvollisuuksiaan — ja kun he tulisivat enemmän luottamuksen arvoisiksi, he tulisivat myös luottamaan toisiinsa enemmän.

Itseasiassa yksilöys ja yhteisö tulisivat keskinäisesti luomaan toisensa. Ne yhteisölliset päätökset, joita yksittäiset kansalaiset tulisivat tekemään, tulisivat, vuorostaan, muotoilemaan sen sosiaalisen kehyksen, jossa he itse tulisivat elämään. Poliittinen kenttä tulisi vahvistamaan henkilökohtaista valtuuttamalla sen, samalla kun henkilökohtainen tukisi poliittista rikastuttamalla sitä. Tässä kanssakäymisen prosessissa yksilö ja yhteisö ravit-

sisivät toisiaan sen sijaan että toinen alistettaisiin toiselle.

Huolimatta niistä monista erilaisuuksista joita heidän välillä oli, antiikin Ateenan demokratian kansalaiset, yleisesti ottaen, näkivät kansalaisuuden olevan kaikkein autenttisin itsensä ilmaisun muoto, sen sijaan että se olisi pakollisen itsensäkieltämisen taakka. He uskoivat että ihmiset ovat luonteeltaan poliittisia olentoja ja että poliittinen osanotto on osa ihmisluontoa. He selkeästi paheksuivat politiikkaa joka asetti henkilökohtaiset edut julkisen hyvän tielle. Kollektiivinen tehtävien ja velvollisuuden tunnustaminen, jonka kaikki jakoivat, sai tukea yhteisesti tunnetuilta huomattavalta solidaarisuudelta ja omistautumiselta järjelle. Yli kaksituhatta vuotta myöhemmin versio tästä käsityksestä sai ilmauksen Ensimmäisen Sosialistisen Internationaalin maksimista — “Ei oikeuksia ilman velvollisuuksia, ei velvollisuuksia ilman oikeuksia” — jonka sekä yhteiskunta-anarkistit, että marxilaiset omaksuivat osaksi vallankumouksellisen sosialismin etiikkaa.

Paideia

Mikäli Valtion auktoriteetti perustuu siihen oletukseen, että “kansalainen” on luonnostaan epäpätevä ja kohtuuton keskenkasvuinen, jonka asioita ammattilaisten täytyy hoitaa, kommunalismi olettaa täysin päinvastaista. Se pitää jokaista kansalaista potentiaalisesti tarpeeksi kykenevänä ja järkevänä, jotta he kykenisivät ottamaan suoraan osaa demokraattiseen päätöksentekoon. Se olettaa että harjoittelun ja kokemuksen kautta kansalaiset voivat harkita, tehdä päätöksiä rauhallisesti sekä toteuttaa päätöksensä vastuullisesti. Se pitää politiikkaa liian tärkeänä, jotta se voitaisiin jättää ammattilaisille; sen sijaan siitä täytyy tulla amatöörien — tavallisten ihmisten — hallitsemaa.

Tämän kaltainen suuntaus amatööriutta kohtaan, kuten olemme jo lukeneet, läpäisi Ateenalaisen poliiksen. Vain muutamalla poikkeuksella, viranhaltijoita ei valittu äänestämällä vaan arpomalla. Suurin osa viranomaisista valittiin periaatteessa sattumalta, sillä periaatteella että jokainen kansalainen oli poliittisesti pätevä hoitamaan useimpien virkojen vaatimukset.

Amatööripoliittika täten edellyttää että kansalaiset ovat saavuttaneet korkean poliittisen kypsyyden asteen, niin ettei “spesialistien” eliitti ole vastuussa hallinnoinnista. Kansalaisuudelle tarpeelliset käytännöt ja hyveet eivät kuitenkaan ilmaannu ihmisluonnosta ab novo, tyhjästä; pikemminkin, kuten mikä tahansa sivistyneen käytöksen muoto, ne seuraavat huolellisesta opastuksesta. Jossain määrin lapset oppivat nämä käytännöt perheissään: hyvin nuorille opetetaan usein antamaan ja jakamaan, samalla kun vanhemmat lapset saattavat oppia itseensä luottamista ja kriittistä ajattelua. Kuitenkin suurimmaksi osaksi kansalaisuudelle erityisiä hyveitä ja taitoja täytyy tietoisesti kasvattaa erityisen poliittisen kasvatuksen kautta, johon kuuluu myös luonteen muodostuminen.

Ateenalaiset kutsuivat tätä koulutusta, kansalaisuudelle tarpeellisten julkisten ja eettisten ominaisuuksien tietoista kasvattamista, *paideiaksi*. Nämä ominaisuudet eivät sisällä vain eettisiä hyveitä vaan myös kypsän samaistumisen yhteisöön ja sen arvoihin ja velvollisuudentunteen sitä kohtaan. Paideia aiheuttaa sen järkevän hillinnän ja säädyllisyyden, jota tarvitaan kansankokousten säilyttämiseksi hyvässä järjestyksessä, suvaitsevaisina, toimivina ja luovina. Tämän kaltainen “sivistäminen” on se asia joka muuttaa

joukon omaa etuaan tavoittelevia yksilöitä harkitsevaksi, järkeväksi ja eettiseksi poliittiseksi ryhmäksi.

Kuinka ja miten paideia toteutetaan? Akateeminen opiskelu luokassa ei riitä, massamedian ollessa paideian edistämisen sijaan, kykeneväinen vain heikentämään sitä. Kansalaisuuden ja sitä tukevan luonteen rakenteen koulu on itseasiassa poliittinen kenttä. Kansalaisuus luodaan demokraattisen poliittisen osanoton myötä, ylenpalttisen keskustelun ja kassakäymisen kautta jotka synnyttävät tietoa, opetusta, kokemusta ja järkeä. Päätöksenteon prosessin myötä kansalainen kehittyy sekä yksilönä että poliittisena olentona, sillä kansalaiset ovat oman poliittisen toimintansa tulos. Poliitiikan koulu on siis käytännössä politiikka itse.

Lopulta kuitenkin kansalaisuuden kehittyminen tulee muodostumaan taiteeksi, ei pelkästään opetuksiksi. Jokainen esteettinen ja institutionaalinen keino tulotisiin käyttämään jotta kansalaisten piilevät kyvyt muutettaisiin todellisuudeksi. Sosiaalinen ja poliittinen elämä tulisi olemaan tietoisesti ohjattua edistämään suunnatonta herkkyyttä tuomion langettamiselle erimielisyyksissä, ilman että kiellettäisiin tarvetta kiivaalle väitelylle silloin kun se olisi tarpeen. Yhteistyö ja julkinen vastuuntunto tulisivat olemaan sosiaalisuuden ja keskinäisen riippuvuuden ilmauksia.

Kansalaisuus tänään

Kenties suurin tehtävä, joka on ilmaantuvan kommunalistisen liikkeen edessä tulee olemaan tietoisesti elvyttää ja laajentaa kansalaisuuden eettiset perinteet sekä luoda julkinen kenttä, joka voi juurruttaa ne. Koska elämme eristyneisyyden ja egoismin aikaa, tämä tehtävä voi vaikuttaa peloittavalta. Aktiivisen kansalaisuuden hyveet ja käytännöt ovat vieraita monille nykypäivänä. Kyynisyys ”politiikkaa” kohtaan on kuin kulkutauti ja kaikkia ehdotuksia siitä että voitaisiin laittaa ”yhteinen hyvä” omien henkilökohtaisten etujen edelle — puhumattakaan oman perheen eduista — tullaan todennäköisesti pilkkaamaan. Epäluottamus ja jopa vihamielisyys ”politiikkaa” kohtaan on syvään juurtunutta.

Kuitenkin tarkemmin tarkasteltaessa paljastuu että julkisen kaunan kohteena ei ole politiikka vaan Valtio. Tämän lisäksi Valtion karsastaminen on tervettä ja toivottavaa, koska Valtio edustaa joukkoa herroja, ei yhteistä hyvää. Valitettavasti politiikka on nykyään niin pitkälti samaistettua Valtiotaitoon, että monilla vihamielisyys Valtiota kohtaan myrkyttää heidän asenteensa politiikkaa kohtaan. He tulevat vihamielisiksi juuri niitä periaatteita kohtaan, jotka saattaisivat valtuuttaa heidät, jotka voisivat korvata heidän eristyneisyytensä yhteisöllä ja heidän yhteiskunnallisen voimattomuutensa vallalla.

Kuitenkin kansalaisetiikan uudelleenluonnin tehtävän ei välttämättä tarvitse olla niin peloittavan suuri kuin miltä se vaikuttaa ensisilmäyksellä. Kansanvallan takaisin saaminen ja kommunalistisen yhteiskunnan luomisen prosessi voi tulla suosituksi tarjoamalla ravintoa nykypäivän laajalle levinneelle merkityksen nälälle. Se saattaisi antaa sisäänpäin kääntyneille, päämäärättömiltä vaikuttaville elämille merkityksen, niin että ihmisillä on muukin syy elää kuin pelkkä itsensä tyydyttäminen. Se saattaisi mobilisoida kaikki heidän voimansa ja taitonsa ja kasvaa siinä prosessissa tavoilla, joita he eivät olisi koskaan voineet ennustaa. Liikkeen päämäärien täyttyminen tulisi tuottamaan yhteiskunnan, jossa

heidän lapsensa saattaisivat elää luovasti ja solidaarisuuden tunteen kanssa, ahdistuksen, passiivisuuden ja luopumisen tunteen sijaan.

Liikkeen tulee tämän takia tarjota enemmän kuin vaaliohjelman urbanisaatiota ja Kansallisvaltiota vastaan; sen täytyy tarjota eettinen ihanne, joka ei vain aseta moraalista tuomiota nykypäivän yhteiskunnan vääryyksille vaan myös kuvastaa kansalaisuuden hyveitä. Sen täytyy tarjota korvike nykypäivän elämän tyhjyydelle ja samantekevyydelle, radikaalien solidaarisuuden ja vapauden ihanteiden muodossa. Kuten menneen vuosisadan sosialististen liikkeiden edistämät suuret manifestit, sen täytyy vaatia sekä henkistä että materiaalista muutosta, sekä etiikkaa joka ravitsee molempia.

Kansansivistystyö ja paideia ovat olennaisia kommunalistiselle liikkeelle joka vaiheessa, opintopiireista kunnallisiin kansankokouksiin ja konfederaatioon. Liikkeen tulisi aloittaa tämä prosessi sen ensimmäisissä keskusteluryhmissä ja luentotilaisuuksissa; avoimissa keskusteluissa kahviloissa ja ravintoloissa, kodeissa, missä ikinä ihmiset kokoontuvat; sekä varsinkin itse liikkeen sisällä, sen omissa kokouksissa. Siellä ihmiset, jotka ovat tottumatomia poliittisiin käytäntöihin, saattavat tulla tottuneiksi ilmaisemaan poliittiset kantansa julkisesti, naapuriensa ollessa läsnä, sekä väittelemään niistä järkevästi. Kun kansankokouksia on perustettu, paideia tulisi jatkamaan siellä, muodollisemmin, vastuuntunnon ja solidaarisuuden tullessa välttämättömiksi julkisia päätöksiä tehdessä.

Nimenomaan koska se tapahtuu kasvotain, tämän kaltainen kansansivistys tulee luomaan henkilökohtaista kanssakäymistä ja luottamusta — sekä kansalaisuudelle tarpeellista solidaarisuutta. Vakava ja jatkuva poliittinen osanotto tulee auttamaan ennakkoluulojen ja nurkkakuntaisten asenteiden poistamisessa sekä niiden korvaamisessa yhteistyöllä sekä keskinäisen riippuvuuden tiedostamisella. Ihmisten tullessa aktiivisiksi kansalaisiksi he tulevat oppimaan tai uudelleen oppimaan kanssaveljilleen ja siskoilleen uskollisuuden merkityksen, samalla kun heidän omistautuminen menestyksen saannille aatteelle tulee syventämään heidän rohkeuttaan ja luonteen anteliaisuutta.

Jatkuvan poliittisen osanoton vahvistamana, paideia tulee kiihtymään kun kansankokoukset tulevat keräämään aina vain useampia kansalaisia, niiden saadessa aina vain enemmän valtaa, ja niiden levitessä yhä laajemmin toisiin kuntiin. Kuitenkin nämä kehitykset tulisivat olemaan vain alku. Vakava osanotto mihin tahansa kamppailuun yhteiskunnallisen uudelleenrakentamisen puolesta on itseään muodostavaa ja itseään tukevaa. Käytyään läpi kansanvalistuksen prosessin, ihmiset jotka aloittavat liikkeen luonnin prosessin tulevat muuttumaan poliittisesti kypsemmiksi kun he ovat valmiita työssään.

11 Paikallisuus ja keskinäinen riippuvuus

Monien ajattelevien ihmisten mieliin nousee kysymyksiä, kun ajattelee mahdollisuutta suunnattomista määristä kunnallisia kansankokouksia täyttämässä kartan. He myöntäisivät, että suora demokratia ja osanottava kansalaisuus kuulostavat oikein hyvältä paperilla, mutta seuraus tuollaisesta sirpaloitumisesta ei tulisi todennäköisesti olemaan valta kaikille vaan kaaos. Jokainen kansankokous tulisi todennäköisesti yrittämään edistää omia etujaan kaikkien muiden kustannuksella.

Tämän lisäksi, väite kuuluu, nykyaikaiset teolliset yhteiskunnat ovat liian laajoja ja liian monimutkaisia että niin pienet yksiköt kuin kunnat ja naapurustot voisivat ohjata sitä. Varsinkin talouselämä on ristiin kytkeytynyttä ja globalisoitunutta; paikallisten yhteisöjen ei voi odottaa kykenevän tekemään valistuneita päätöksiä sillä tehokkuudella mitä tuotanto ja kauppa vaativat. Niiden luonnosta johtuu se että yhteiskuntamme tarvitsevat laajamittaista hallinnointia, tai muuten ne romahtavat kokonaan. Meille vakuutetaan että valtio on täydellinen työväline tähän — se mahdollistaa päätösten tekemisen ja toteuttamisen laajoilla alueilla.

Jopa sosialistiset tai utopistisesti suuntautuneilla ajattelijoidella, jotka haluaisivat korvata nykyisen yhteiskunnan kilpailevan markkinatalouden yhteistyölle perustuvalla, voi olla epäilyksiä kunnallista demokratiaa kohtaan. Yksikään yksinäinen kunta, he vastustelevat, riippumatta siitä kuinka demokraattinen se on, ei tule ikinä kykenemään vastustamaan laajoja taloudellisia ja luokkaetuja yksinään. Valtio tulisi olemaan korvaamaton, jotta kyettäisiin pääsemään yhteistyötä tekevään yhteiskuntaan — itseasiassa, valtio jolla olisi paljon valtaa — että rajoitettaisiin kapitalististen yritysten kyltymätöntä voitonsaannin tarvetta.

Vielä toiset kriitikot esittävät vastalauseen, että pienet yhteisöt, eristyneisyydestään johtuen, taipuvat nurkkakuntaisuuteen. Jopa nykyajan ristiin kytkeytyneessä yhteiskunnassa, paikallisalueista tulee omahyväisiä omista erottuvista ja arvostetuista perinteistään; kuitenkin jos niiden poliittisen näkemyksen mittakaavan laskee kansalliselta tasolta, missä se on nykyään, suhteellisen mitättömän kokoiseen kaupungin tai naapuruston tasoon, ne saattaisivat hyvinkin vetäytyä itseensä laajemman yhteiskunnan kustannuksella. Niistä saataisi tulla taantumuksellisia tosiasiasa epäreilujen tai syrjivien paikallisten perinteiden vartijoita. Mikäli tämä haastettaisiin, ne saattaisivat tulla puolustaviksi niistä, tai jopa kansalliskiihkoilevia. Eräänlainen kunnallinen tribalismi voisi ilmaantua, joka suojaisi sisällään olevia epäoikeudenmukaisuuksia tai jopa tyrannioita.

Syrjivän kunnan asukkaat voisivat jopa päättää—demokraattisesti kansankokouksessa, enemmistö päätöksellä— että vain valkoiset ihmiset voivat asua heidän yhteisössään. He voisivat päättää syrjiä avoimesti värillisiä. He saattaisivat päättää sulkea naiset yhteisistä asioista, tai homot ja lesbot, tai minkätähansa muun ryhmän. Nämä kriitikot väittävät että, ilman kansallisvaltion valtaa joka pakottaa ne noudattamaan syrjimistä

estäviä lakeja, kansalaisoikeuksilla ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia selvitä. Perinteisessä Amerikkalaisessa politiikassa "hajauttavat" suuntauksset — jotka ovat vaatineet osavaltioiden oikeuksia — ovat usein olleet valkoisen ylivallan ja mustien politiikan ulkopuolelle jättämisen kannalla.

Tämän lisäksi, ne jotka vastustavat kuntien paikallisuutta väittävät, että ympäristöongelmat eivät tunnista mitään ihmisten tekemiä poliittisia rajoja. Oletetaan, että kaupunki kaataa käsittelemättömät jätteensä jokeen josta alajuoksussa oleva kaupunki ottaa juomavetensä. Tämän kaltainen ongelma tarvitsee kuntaa laajempaa lainsäädöllistä tasoa jotta se voitaisiin hoitaa. Vain kaiken kattava valtio kykenee, tai näin meille kerrotaan, niillä pakottamiseen tarvittavilla työvälineillä jotka sillä on käytössään, estämään yläjuoksussa sijaitsevaa kaupunkia tuhoamasta yhteistä vesilähdettä.

Näiden eri argumenttien johtopäätöksenä on että sen sijaan, että juostaisiin toivotoman utopististen suoran demokratian suunnitelmien perässä, parempaa yhteiskuntaa haluavien ihmisten tulisi työskennellä parantaakseen olemassa olevaa järjestelmää — heidän tulisi pyrkiä parantamaan kansan edustusta valtiossa. Eihän kansallisvaltio tietenkään anna päätäntävaltaa suoraan tavallisille ihmisille, mutta ainakin se antaa sen heidän edustajilleen. Yleisesti ottaen, jopa silloin jos valtio on syyllistynyt joihin väärinkäyttöihin, se on tarpeellinen että voitaisiin estää vielä laajempia väärinkäyttöjä.

Pintapuolisesti tarkastellen, nämä valtion kannattajien perustelut voivat vaikuttaa puoleensa vetävilä. Ensinnäkin on aivan totta että nykypäivän maailma on monimutkainen. Kuitenkaan yhteiskunnan monimutkaisuus ei sellainen että se vaatisi valtion kontrollia. Suuri osa siitä on valtion itsensä luomaa, sekä myös kapitalististen yritysten. Kansallisvaltion ja kapitalismin poistaminen yksinkertaistaisi yhteiskuntaa suunnattomasti poistamalla niiden suunnattomat byrokraattiset "monimutkaisuudet".

Tämän lisäksi, vaikka syrjimistä ja muita ihmisoikeuksien rikkomisia saattaa todellakin nousta valtiottomissa yhteiskunnissa, niitä voi myös ilmaantua valtiojohtoisissa yhteiskunnissakin — ja näin on jo käynyt melko usein. Kansallisvaltiot ovat pitäneet voimakkein voimassa eri vääryyksiä rotuerottelusta apartheidiin, orjuudesta kansanmurhaan, lapsityövoimasta partiarkaalisuuteen ja seksuaalisten vähemmistöjen sortoon asti. Itseasiassa ihmisoikeuksien rikkomuksien tekijänä on useimmiten ollut joku valtio.

Myöskin on aivan totta että useat sosiaaliset ja ympäristöongelmat ylittävät kuntien rajat ja että yksikään kunta ei voi hoitaa niitä onnistuneesti aivan yksin. On myös totta että jotkin kunnat voivat tulla nurkkakuntaisiksi ja astua muiden vapauksien päälle. Pieni ei välttämättä ole kaunista, eikä kuntien autonomia itsessään takaa sitä että kunnat olisivat valistuneita tai vapaita. Totta on sekin että kunnat ovat suhteellisen voimattomia haastamaan laajempia sosiaalisia voimia — jos ne kamppailevat eristyksissä, ne tuskin muodostavat minkäänlaista uhkaa.

Valtiouskoiset kriitikot ovat siis oikeassa paikallisuuden kritiikissään. Kuitenkin vaikka kommunalismi korostaa paikallisen poliittisen vallan kehittämistä, se ei ole pelkästään lokalistinen filosofia. Se myöntää että tarvitaan jonkinlainen kuntien välinen organisaatio jos niiden asukkaat aikovat luoda ja hallinnoida vapaata, demokraattista yhteiskuntaa. Läpikotaisella paikallisuudella ja hajauttamisella on seurauksia, jotka ovat vähintäänkin niin vastenmielisiä kuin mitä valtiota kannattavat kriitikot esittävät.

Paikallisuus ja hajauttaminen

Silloin kun suurin osa nykypäivän radikaaleista ympäristöpoliittisista ajatteliijoista käsittelevät vaihtoehtoisen yhteiskunnan luomisen ongelmaa, he ajattelevat elämäntapojen yksinkertaistamista ja yksinkertaisempien elinympäristöjen muodostamista paikalliselle tasolle, jotka sopisivat noille yksinkertaisemmille elämäntavoille. Meidän tulisi luopua kyltymättömästä kulutuksesta, jonka yhteiskunta juurruttaa nykyaikana meihin ja muodostaa itsestämme uusi käsitys jäsenyydestä bioalueella — toisin sanoen, luonnonalueella jota luontainen raja, kuten vesialue tai vuoristo rajaa. Meidän tulisi vähentää tarvitsemamme omaisuuden määrää ja yhteiskunnan tulisi luopua teknologiasta joka (oletettavasti) tuhoaa luontoa. Varsinkin rikkaampien valtioiden ihmisten tulisi vähentää kulutuksensa määrää ja sekä purkaa taloudellisen tuotannon teknologinen pohja.

Ostoskeskus-yhteiskunnan sijaan meidän tulisi suunnitella hajautettu yhteiskunta, jossa oma ”kotimme”, oma paikallisalueemme on niin itsერიittoiainen kuin vain kykenemme tekemään sen. Meidän tulisi rakentaa paikallisia valmistuspajoja, nöyriä työkaluja käyttäen; meidän tulisi luoda paikallisia osuuskuntia, kuten ruokapiirejä; meidän tulisi kasvattaa niin paljon ruokaa kuin vain on mahdollista; meidän tulisi luopua rahasta jos voimme ja alkaa käyttämään vaihtokauppaa tai vaihtoehtoista rahaa. Paikalliset yhteisöt jotka ovat omavaraisia voisivat sitten kyetä selviytymään itseksensä, yhteiskunnan valtavirran ulkopuolella. Vähitellen tuon kaltaiset yhteisöt voisivat lisääntyä, luoden inhimillisemmän kokoisena ja ekologisemman yhteiskunnan.

Tällaiset bioregionalistiset ajatukset muistuttivat monilta kohdiltaan kommunalismia, varsinkin niiden vastalauseissa kilpailevalle taloudelle, tuotteistamiselle ja keinotekoisien tarpeiden luonnille ja niiden halulle luoda yhteiskunta uudelleen ekologisesti kestävien periaatteiden mukaan. Niin bioregionalismi kuin kommunalismikin painottavat paikallisaluiden tärkeyttä, niiden molempien vaatiessa yhteiskunnan hajauttamista.

Kuitenkin monet näistä yhtäläisyyksistä ovat vain pinnallisia. Kun kommunalismi pyrkii elvyttämään paikallisen tason, se pitää paikallista omavaraisuutta surkeasti riittämättömänä periaatteena yhteiskunnan ja luontosuhteemme uudelleen luomiseksi. Mikään paikallinen alue—ei edes suoraa demokratiaa harjoittava kunta— voi olla täysin itsერიittoiainen. Vaikka voimme pyrkiä hajauttamaan tuotannon, täydellinen omavaraisuus ei ole pelkästään mahdotonta, vaan myös epämieluisia. Kaikenlaiset kunnat ovat riippuvaisia toisistaan, sekä niiden myös tulisi olla, ja ne jakavat keskenään monenlaisia yhteisiä asioita. Kaikkein vähiten tulisi yksittäisten kuntien olla autonomisia niiden talouselämässään. Jokainen kunta tarvitsee enemmän paljon enemmän resursseja, raakamateriaaleja, kuin se kykenee saamaan omalta alueeltaan. Keskinäinen riippuvuus taloudessa on yksinkertaisesti fakta; se ei ole seuraus kilpailevasta markkinataloudesta, kapitalismista, vaan sosiaalisesta elämästä sellaisenaan, tai ainakin Neoliittisesta kaudesta eteenpäin. Jopa maanviljelijät ja käsityöläiset ovat riippuvaisia muista: maanviljelijät tarvitsevat kaivoksia, tehtaita ja sepänpajoja aurojen, kuokkien, lapioiden ynnä muiden valmistamiseen, käsityöläisten tarvitessa työkaluja ja raaka-aineita koko joukosta eri lähteitä.

Kommunalismi ei myöskään tuhoaisi monia nykyisistä tuotantotekniikoista. Se itseasiassa väittää vastaan yleiselle eko-mystiselle ajatukselle siitä että teknologia on syynä ekologiselle kriisille. Useimmat teknologiat ovat moraalisesti neutraaleja (kaikenlainen

ydinvoima on itsestään selvä poikkeus); ne eivät aiheuta ekologista tuhoa, vaan yhteiskunnalliset suhteet, varsinkin kapitalismi, jotka käyttävät niitä tuhoaviin päämääriin. Suurinta osaa teknologioista voi käyttää päämääriin jotka ovat joko arvokkaita tai alhaisia; ne ainoastaan moninkertaistavat niiden yhteiskunnallisten suhteiden seuraukset jotka ovat niiden takana.

Yksi arvokas asia johon monia teknologioita käytetään nykypäivänä on raatamisen vähentäminen tai poistaminen. Ne jotka kannattavat yksinkertaista elämää, käyttäen ainoastaan kaikkein yksinkertaisempia teknologioita, vaikuttavat olevan tietämättömiä siitä että jos ”yksinkertaistettu” yhteisö yrittäisi tehdä kaiken sen mitä sen asukkaat tarvitsevat, käyttäen ainoastaan käsityöläisten työkaluja ja yksinkertaisia maanviljelyskeinoja, tuon yhteisön jäsenten päivät täytyisivät selkää raastavasti raadannasta, sellaisesta joka oli yleistä ennen teollista vallankumousta. Tuollainen raadanta ei ainoastaan vanhentanut esiteollisia ihmisiä, varsinkin naisia, ennen aikojaan: se ei myöskään antanut heille aikaa ottaa osaa poliittiseen elämään.

Itseasiassa, jos aiotaan tehdä mahdolliseksi ihmisille täysi osanotto poliittiseen elämään, niinkuin on ehdotettu, heillä täytyy olla taloudellinen ja teknologinen pohja joka mahdollistaa heille tarpeellisen määrän vapaata aikaa siihen; muuten yksityiselämän selviytymisen ja henkilökohtaisen turvallisuuden vaatimukset ohittavat poliittisen osanoton.

Onneksi ekologisesti kestävä ja hajautetun yhteiskunnan luonti ei vaadi paluuta armottomaan raadantaan. Yhteiskuntaekologia (kommunalismin takana oleva laajempi ajatusrakennelma) myöntää että tuotantovoimien suunnaton kasvu nykyaikana on tehnyt taloudellisen niukkuuden iki-aikaisen ongelman vanhentuneeksi. Nykyisin teknologia on tarpeeksi kehittyntä, että vapaa-ajan suunnaton laajentaminen on mahdollista, automatisoimalla töitä mitkä täytyi tehdä ennen ihmisvoimin. Mitä tulee tuotantoon, perustyökäluet raadannan ja ankeuden poistamiseksi, turvalliselle ja mukavalle elämälle, järkevästi ja ekologisesti, yhteisille päämäärille pelkästään yksityisten sijaan, ovat potentiaalisti saatavilla kaikille maailman ihmisille.

Tämä aineellisen niukkuuden ylittämisen—tarpeellisen elämäntarpeiden määrän saanti ja vapaa-ajan lisääminen— lupaus on jäänyt toteuttamatta, ei koska teknologia on mätää vaan koska sitä käyttävät yhteiskuntasuhteet ovat mätiä. Nykyisessä yhteiskunnassa automaatio on useammin luonut kurjuutta kuin vapaa-aikaa: se usein johtaa joko työttömyyteen, jossa ihmiset eivät kykene täyttämään elämäntarpeitaan lainkaan, tai sitten pitkiin työpäiviin matalapalkkaisissa palvelutöissä. Ekologinen yhteiskunta, poistamalla ne yhteiskunnalliset suhteet jotka aiheuttavat molemmat näistä ongelmista, täyttäisi teknologian potentiaalin luoda yltäkylläisyydestä nauttivan yhteiskunnan. Se jättäisi jäljelle suuren osan nykypäivän teknologisesta infrastruktuurista—myös automatisoidut teollisuuslaitokset—ja käyttäisi sitä tuottamaan tuottamaan elämälle tarvittavat perustarvikkeet. (Nuo tehtaot tultaisiin, vähintään, muuttamaan käyttämään puhdasta, uusiutuvaa energiaa fossiilipolttoaineiden sijaan.) Koneet tuottaisivat tarpeeksi tarvikkeita jotta yksilökohtaiset tarpeet voitaisiin täyttää ja kaikkein ankein raadanta voitaisiin poistaa, niin että miehillä ja naisilla olisi tarpeeksi vapaata aikaa ottaa osaa poliittiseen elämään sekä sisältörikkaasta yksityiselämästä nauttimiseen.

Jos aineellisen puutteen lupaus on osittain jo täytetty tuotantovoimien kehityksen ansiosta, tuo potentiaali voitaisiin tuoda täyttymykseensä tekemällä tarpeelliset muutokset

jakeluun. Toisin sanoen, tuotantovoimien hedelmät eivät tulisi yhden ryhmän haltuunotamiksi, joka sitten tekee ne muulle maailmalle saataville myymällä ne, niinkuin tapahtuu nykypäivänä. Pikemminkin tuotannon tulokset jaettaisiin—ne jaettaisiin ihmisten tarpeiden mukaisesti, julkisen vastuuntunnon ja järjen etiikan ohjatessa tätä.

Tämänlainen jakaminen olettaa viestinnän, suvaitsevuuden, piristävien ajatusten, laajemman sosiaalisen horisontin ja molemminpuolisen kulttuurisen hedelmöittämisen olemassaoloa—näiden auttaessa estämään syrjinnän ja kiihkoisanmaallisuuden syntymistä. Kuitenkin ekologisessa yhteiskunnassa jakaminen—oikeuden—mukainen jakelu—ei olisi pelkästään moraalinen periaate. Että niukkuuden jälkeisen ajan lupaus täytettäisiin, se täytyisi institutionalisoida; se tulisi saamaan konkreettisen yhteiskunnallisen muodon laajemman organisoidun yhteistyön periaatteen kautta.

Tämä järjestäytynyt yhteistyö tulisi saamaan alkunsa demokratisoitujen kuntien keskinäisestä riippuvuudesta, varsinkin taloudellisissa, ekologisissa kysymyksissä ja ihmisoi-keuskysymyksissä. Toisin sanoen, demokratisoidut kunnat eivät tulisi ainoastaan olemaan toisistaan riippuvaisia, ne tulisivat institutionalisoimaan keskinäisen riippuvuutensa suo-raan demokraattisella tavalla.

12 Konfederalismi

Se poliittisen ja yhteiskunnallisen järjestäytymisen yleinen periaate, joka kykenee institutionalisoimaan keskinäisen riippuvuuden ja samanaikaisesti säilyttämään kunnallisten yleiskokousten vallan, ilman että turvaudutaan valtioon, on konfederalismi.

Konfедераatio on verkosto, jossa erilliset poliittiset yksiköt yhdistyvät muodostaakseen laajemman kokonaisuuden. Vaikkakin suurempi yksikkö muodostetaan liittoutumalla, pienemmät yksiköt eivät sulauta itseään siihen ja katoa. Pikemminkin ne säilyttävät vapautensa ja identiteettinsä ja itsehallintonsa samalla kun ne liittoutuvat.

Ekologisessa yhteiskunnassa, ne kunnat jotka ovat käyneet demokratisoitumisprosessin—toisin sanoen, niiden rakennetta on muutettu niin että kansankokouksilla on korkein poliittinen valta kunnassa—tulisivat muodostamaan alueellisia konfедераatioita käsittelemään kuntien välisiä tai alueellisia asioita. Nämä konfедераatiot institutionalisoisivat kuntien välisen keskinäisen riippuvuuden, ilman että niiltä riistettäisiin niiden vapautta tai itsehallintoa.

Keskushallinnon, jossa äänestetään lakien hyväksynnästä tai hylkäämisestä, sijaan konfедераatio tyypillisesti muodostuu valtuutettujen kongressista joka koordinoi jäsenkuntien politiikkaa ja käytäntöjä. Kommunalistisessa politiikassa kunnat muodostaisivat tämän kaltaisia konfедераatioita lähettämällä valtuutettujaan niihin. Nämä valtuutetut eivät olisi edustajia; toisin sanoen, heidän tarkoituksensa ei olisi tehdä poliittisia päätöksiä tai lakeja heidän oletettavasti kyvyttömien valitsijakuntansa puolesta, tavoilla joiden he kuvittelisivat olevan heidän parhaakseen. Sen sijaan, valtuutetut olisivat mandaatilla sidottuja noudattamaan heidän yleiskokoustensa toiveita.

Valtuutettujen tehtävä olisi välittää kunnan toiveet konfедераation tasolle. Yhdessä muiden konfедераation valtuutettujen kanssa, he koordinoisivat hallinnollisia päätöksiä, että saavutettaisiin ne yhteiset päämäärät joista nuo eri jäsenkunnat ovat sopineet keskenään sekä toimisivat välittäjänä kaikissa erimielisyyksissä mitä eri kuntien kesken saatetaan nousta. Kaikki valtuutetut olisivat tilivelvollisia niille kunnallisille kokouksille jotka antoivat niille valtakirjan toimia niiden puolesta.

Konfедераatiot kautta historian

Haluan korostaa, että konfедераatorakenteet eivät ole historiallisesti uusia. Päinvastoin, varhaiset kaupungit kirjatun historian alussa muodostivat liittoumia, saman tapahtuessa antiikin ajan Välimerellä sekä keskiaikaisessa Euroopassa. Modernin ajan varhaisina vuosina, konfедераatiot saivat huomattavaa merkitystä keskeisenä elinvoimaisena vaihtoehtona Kansallisvaltioille, ennen kuin Kansallisvaltiot saavuttivat sen valta-aseman mikä niillä on nykypäivänä.

Kaupunkien vastustaessa valtion laajentumispyrkimyksiä, ne ovat usein tehneet niin liittoutumalla yhteen konfederaatioiksi. Kappaleessa 5 oli useita esimerkkejä kaupungeista jotka muodostivat liigoja ja konfederaatioita, näiden lisäksi on kuitenkin vielä kaksi tärkeää tapausta joita ei ole mainittu, Sveitsi ja Kastilia, Espanjassa.

Nykypäivän Sveitsi, koska se on vieläkin konfederaatio, vaikuttaa poikkeavalta muiden näennäisesti yhtenäisempien Eurooppalaisten kansallisvaltioiden joukossa. Kuitenkin aikaisempina aikoina, varsinkin Keski-Euroopassa, konfederaatiot olivat sääntö ja valtiot poikkeus. 1200 ja 1300-luvut olivat täynnä konfederaatioita, kuten Reininmaan ja Svabimaan liigat. Sveitsi on vain säilyttänyt paljon tästä vanhemmasta konfederaalisesta suuntauksesta, samalla kun sen naapurit on keskitetty kun niistä on tehty moderneja valtioita. Sen hallinnollinen rakenne on edelleen suhteellisen hajautettu, sen koostuessa kahdestakymmenestä kahdesta kantonista, joilla on edelleen varsin suuri määrä autonomiaa suhteessa federaaliseen tasoon; tämän lisäksi kolmessa tuhannessa kommuunissa on edelleen jonkin verran autonomiaa niistä kantoneista joissa ne sijaitsevat.

Kuitenkin nykypäivän Sveitsillä on useita Valtion piirteitä (samoin kuin asenteita, instituutioita ja sosiaalisia piirteitä jotka eivät ole kaikki kovin valistuneita). Sveitsiläinen konfederalismi on paljon mielenkiintoisempi historiallisesti. Vaikuttavin näistä oli maan itärajan alueella—jota Roomalaiset kutsuivat aikanaan Raetiaksi ja jota nyt kutsutaan Graubündenin kantoniksi—jossa Sveitsiläiset kommuunit muodostivat konfederaatioita omaksi tuekseen ja turvakseen.

1500-luvun alussa Raetiassa, kolme konfederaalista liigaa (Gotteshausbund, Oberbund tai Grauer Bund ja Zehngerichtenbund) elivät rinnakkain. 1524 nämä kolme liigaa liittoutuivat muodostaakseen Kolmen Liigan Vapaavaltion, joka sen “valtiouskoisesta” nimestään huolimatta oli konfederaatio. Vapaavaltion konfederaatio säilyi lähes kolme vuosisataa kunnes Napoleon pakotti sen Sveitsiläiseen konfederaatioon vuonna 1803.

Kaikki kolme sen muodostaneista liigoista koostuivat vuorostaan hämmästyttävän demokraattisista ja vapaista kommuuneista. Itseasiassa päätäntävalta Vapaavaltiossa oli loppujen lopuksi kommuuneissa, jotka pitivät yleiskokouksia ja jotka ilmaisivat hyväksyntänsä tai vastustuksensa ehdotettuun esitykseen yleisäänestyksellä. Ne hallitsivat omia oikeudellisia ja taloudellisia asioitaan, samoin kuin paikallista poliisiaan ja asevoimiaan. Ne myös toimivat hämmästyttävän kommunististen periaatteiden mukaan, käyttäen paikallisia resursseja tavoilla, jotka olivat lähellä kollektiivista omistusta. He esimerkiksi asettivat karjan yhteisöllisen laiduntamisen etusijalle. Karjataloudessa yhteinen laiduntaminen, sillä tavalla harjoitettuna kuin he tekivät sen, vastasi yksityisomaisuuden ohittamista ja yksityisen maanomistuksen kumoamista.

Ainoa “keskushallinto” Vapaavaltion konfederaatiossa oli komissio, joka koostui kunkin kolmen liigan päämiehestä ja äänestetyistä neuvostosta, jotka yhdessä ehdottivat yleisäänestyksiä ja toteuttivat kommuunien tahdon. Komission jäsenillä oli oikeus käsitellä suhteita ulkomaihin sekä estää yksittäisiä jäsenliigoja muodostamasta liittoja ulkopuolelle ominpäin. Kuitenkin kommuunit itse päättivät sotaan ja rauhaan liittyvistä asioista, sekä myös sisäisistä asioista.

“Keskushallinnolla” ei siis ollut käytännössä lainkaan valtaa, samalla kun kommuuneilla—toisin sanoen niiden asukkailla, yleiskokouksissaan— itsellään oli paljonkin. Lopulta se menetti kommuuneille jopa vallan hoitaa diplomatia ja tehdä sopimuksia.

Yleisesti ottaen Raetian historia näiden kolmen vuosisadan aikana on hämmästyttävä todiste suoran demokratian kommuunien kyvystä hallinnoida itseään konfедераaatiassa.

1500-luvun Kastiliassa konfederalismi oli osa vallankumouksellista kamppailua. 1520 Toledon kaupunginvaltuusto kutsui kaikkia Cortesissa edustettuina olevia kaupunkeja liittymään yhteiseen rintamaan kuninkaan hallintoa vastaan, sen tehtyä epämieluisan muutoksen verotuspolitiikkaansa. Kaupunki kaupungin jälkeen Kastilian alueella ryhtyi täysimittaiseen kapinaan. Ne organisoivat kansanmiliisejä ja demokratisoivat kunnalliset hallintonsa.

Perustettiin kansallinen junta—konfederalisen neuvoston vastine—, jossa oli valtuutettuja kaikista Cortesin kaupungeista, muodostaen kaksoisvallan kuninkaallista hallintoa vastaan. Värväten asukkaista armeijan ja lisäten siihen ammattilaisotilaita, tämä *comunero* junta voitti sotilasvoittoja, jotka uhkasivat korvata monarkisen valtion kunnallisella konfедераaatiolla.

Comunero liikkeen konkreettiset päämäärät olivat kunnallinen demokratia ja Cortes, joka koostuisi kaupunkien valtuutetuista, jotka rajoittaisivat kuninkaallista valtaa huomattavasti. Liikkeen niin sanotut Vallidolidin artikkelit vaativat että Cortesin valtuutetut olisivat seurakuntien —toisin sanoen, kansankokousten—hyväksymiä kunnanvaltuustojen sijaan. Näiden valtuutettujen tulisi olla äänestäjiensä mandaatilla ohjattuja ja heidän olisi pakko ottaa ohjeensa kotikaupungeistaan. Cortesin oletettiin tapaavan vakituisesti ja käsittelevän valitukset ennen lopettamistaan.

Mikäli nämä vaatimukset olisi toteutettu, Kastilia olisi nähnyt laajapohjaisen paikallisen demokratian muodostumisen, jolla olisi ollut syvät juuret kaupunkien naapurustoissa sekä pikkukaupungeissa. Vaativan kamppailun jälkeen, johon kuului myös Toledon piiritys, valtio sai kuitenkin yllötteen konfедераaatiosta kun kuningas voitti sotilaallisesti hyvin suositut *comuneros*.

Konfederalinen järjestäytyminen

Ekologisessa yhteiskunnassa suoraan demokraattiset kunnalliset kokoukset valitsisivat valtuutettunsa konfederaliseen neuvostoon. Tämä neuvosto olisi eri kunnallisista kokouksista tulleiden valtuutettujen kongressi. Samoin kuin komissio esimerkissä Sveitsistä, neuvostolla ei olisi valtaa itsessään, vaan se toteuttaisi vain kuntien tahdon.

Tämän lisäksi valtuutetut olisivat tiukasti sidottuja äänestämään heidän kotikuntiansa toiveiden mukaisesti, mitkä antaisivat heille tarkat kirjoitetut ohjeet. Heidän ei sallittaisi tekevän linjapäätöksiä ilman heidän kotikuntiansa ohjeita asiasta. Täysin vastuussa kansankokouksille, valtuutetut olisivat takaisin kutsuttavissa siinä tapauksessa että he toimisivat vastoin mandaattiaan.

Sen sijaan että konfederalinen neuvosto tekisi itse linjapäätöksiä, sen tehtävät olisivat pääasiallisesti hallinnollisia —toisin sanoen, kansankokousten päätösten koordinoimista ja toteuttamista.

Linjapäätökset ja hallinnolliset kysymykset

Kommunalismille on perustava käsite on linjapäätösten ja niiden päätösten toteuttamisen välinen ero, tai linjapäätösten ja hallinnollisten kysymysten.

Kunnallisella tasolla, asukkaat tekisivät linjapäätökset demokraattisissa kokouksissaan. He keskustelisivat mahdollisista eri toimintatavoista kustakin aiheesta ja sitten päättäisivät minkä toteuttaisivat. Kuvitellaan kansankokouksen väittelevän tien rakentamisesta. Punnittuaan tien rakentamiseen liittyvät hyvät ja huonot puolet, asukkaat saattaisivat äänestää tien rakentamisen puolesta. Heidän päätöksensä on esimerkki linjapäätöksestä.

Tie saatettaisiin rakentaa useiden eri reittien mukaisesti. Yhteisön insinöörit valmis-taisivat suunnitelmat eri vaihtoehdoille, ratkaisten kaikki tekniset ongelmat jotka saat-taisivat nousta kussakin ja sitten he toisivat nuo suunnitelmat kansankokoukselle. Siellä insinöörit esittelisivät vaihtoehdot asukkaille, selittäen kunkin selvästi. Harvat yhteisön asukkaista todennäköisesti tietäisivät kuinka rakentaa tie, mutta tuollainen erityistietä-mys ei olisikaan tarpeellista heille. Se että he ymmärtäisivät selkeät selitykset ja eri suunnitelmien väliset erot riittäisi.

Kaikkein tärkeintä tässä on että insinöörit eivät päättäisi siitä mikä tie tul-taisiin ra-kentamaan (paitsi asukkaina asukkaiden joukossa). He toimisivat yksinkertaisesti expert-tipaneelina. Asukkaiden väiteltäviä eri suunnitelmiin liittyvistä eduista ja haitoista, he (mukaanlukien expertit yksittäisinä asukkaina) päättäisivät siitä mitä he suosivat. Tämä valinta on toinen esimerkki linjapäätöksestä.

Lopulta itse tie täytyisi rakentaa. Toisin kuin muissa prosessin vaiheissa, tien rakenta-misessa on kyse pelkästään toteuttamisesta—se ei vaadi väittelyä tai äänestämistä. Tien-rakentajat toteuttaisivat kansankokousten tekemän päätöksen, rakentaen tien valitun suunnitelman mukaisesti. Tämä toteuttamisen pelkästään tekninen prosessi on esimerkki hallinnollisesta asiasta—johon ei liity linjapäätöksiä.

Kommunistisessa politiikassa, kuten maailmassamme nykypäivänä, useat päätökset vaativat päätöksentekijöiltä useiden monimutkaisten ja vaikeiden seikkojen harkintaa. Kuitenkin silloin sen enempiä kuin nytkään, tekninen tietämys ei useimmiten ole tar-peellista poliittisten päätösten tekoon. Harvat nykypäivän parlamentaarikoista osaavat suunnitella ydinvoimalaa tai edes selittää kuinka sellainen toimii, se ei kuitenkaan es-tä heitä tekemästä päätöksiä ydinvoiman käytöstä. Kommunistisessa yhteiskunnassa tarvittava tietämys levitettäisiin mahdollisimman laajalti asukkaiden kesken. Tekniset asiat tulisi esittää selkeästi ja helppotajuisesti, niin että kohtuullisen kyvykkäät tavalli-set asukkaat kykenisivät tekemään linjapäätöksiä niistä. Kun pidetään huolta siitä että kaikki linjapäätökset pysyvät järkevien, kyvykkäiden asukkaiden asiana se tulee autta-maan säilyttämään selvän ja institutionalisoidun erottelun linjapäätösten ja hallinnoinnin välillä, tehden näin suoran demokratian toimivaksi.

Karl Marx, joka analyysissään Pariisin Kommuunista vuonna 1871, teki radikaalille yhteiskuntateorialle huomattavan karhunpalveluksen hänen iloitessa siitä että Kommu-ni oli yhdistänyt valtuutettujen päätöksenteon sekä niiden päätösten toteuttamisen sa-moille henkilöille. Tämä kahden eri tehtävän yhdistäminen oli itseasiassa tuon rakenteen huomattavin virhe. Kun ne ihmiset jotka hoitivat hallinnolliset asiat pääsivät tekemään myös linjapäätökset, valtion perusta oli valettu: eliitti oli kaappaamassa asukkaiden pää-

töksentekovaltaa.

Kuten olemme lukeneet aiemmin, Massachusettsin lahden siirtokunnan varhaisessa vaiheessa valitut lautakunnat–joiden tarkoitus oli vain tehdä hallinnollisia tehtäviä–tekivät itseasiassa myös linjapäätöksiä, omaksuen itselleen kuntien yleiskokouksille kuuluvan valan. Kun tuon kaltaisten hallinnollisten rakenteiden annetaan toimia julkisen tarkastelun ulkopuolella ne saattavat tehdä linjapäätöksiä salassa ja naamioida ne hallinnollisiksi tai “käytännön” asioiksi. Näiden kahden eri tehtävän välisen eron ilmaisu ja säilyttäminen tulee kuitenkin varmistamaan–niin pitkälti kuin se vain on inhimillisesti mahdollista–että hallinnollisissa viroissa olevat tekevät vain hallinnollisia päätöksiä, eivätkä linjapäätöksiä.

Konfедераationlaajuinen kansanäänestys

Siinä uudessa kaupungissa jota olemme kuvailleet, linjapäätökset olisivat kunnallisten kansankokousten, vapaiden asukkaiden suorassa demokratiassa äänestämä, yksinomainen oikeus. Konfederalisen neuvoston tehtävät olisivat pelkästään hallinnollisia ja koordinoivia, kuntien omaksumien päätösten toteuttamista.

Yksi prosessi jota konfедераation neuvosto tulisi koordinoimaan olisi konfедераation laajuinen äänestäminen. Kuvitellaan että yksi konfедераation jäsenkunta aiheuttaisi ekologista tuhoa (päästään jätteensä jokeen) tai rikkoisi ihmisoikeuksia (sulkien värilliset ulkopuolelle). Yksi tai useammat jäsenkunnat ehdottaisi että kaikki jäsenkunnat äänestäisivät siitä voiko tuo yhteisö jatkaa tuhoisaa toimintaansa. Konfederalinen neuvosto koordinoisi sitten konfederalista kansanäänestystä jossa kunnat voisivat, halutessaan, päättää että tuon yhteisön tulee lopettaa väärinkäytöksensä.

Äänestäminen, enemmistöpäätöksillä, laskettaisiin yhteen yleisten äänien mukaan, ei kunnallisten rajojen mukaan; toisin sanoen, jokainen konfederalisen neuvoston valtuutettu kantaisi mukanaan yhteenlaskettuja hänen yhteisössään puolesta ja vastaan annettuja ääniä. Kaikkien konfедераation kuntien kaikkien asukkaiden yhteenlasketut äänet summattaisiin yhteen lopullista päätöstä selvitettäessä.

Tällainen prosessi ei tarkoita demokratian kieltämistä vaan konfедераation kansalaisten enemmistön jaettun mielipiteen ilmaisua siitä että alueen ekologinen tasapaino on säilytettävä tai että ihmisoikeuksista täytyy pitää kiinni. Konfederalinen neuvosto ei tekisi tätä päätöstä, vaan kaikkien kansankokouksien kaikkien asukkaiden laskettu enemmistö, yhdistettynä suurena yhteisönä joka ilmaisi tahtonsa konfедераation kautta.

Monissa asioissa kansanäänestys ei tarvitsisi kyllä tai ei päätöstä. Nykypäivän kansallisvaltion toteuttamissa kansanäänestyksissä ihmisten valinnanvara on hyvin rajoitettu: he voivat äänestää puolesta tai vastaan kansanäänestyksessä, ennalta valmistetusta esityksestä. Kuitenkin kuntien konfедераatiossa, yleiskokous voisi päättää, sen harkinta ja väittelyajan sisällä että se ei halua kumpaakaan vaihtoehtoista ja mieluummin esittää omansa. Siinä tapauksessa konfederaloituneet kunnat saattaisivat lopulta valita monien vaihtoehtojen joukosta, sen sijaan että ne äänestäisivät puolesta tai vastaan.

Kansankokousten asema

Samalla kun heillä olisi valta estää yksittäistä kuntaa aiheuttamasta henkistä tai fyysistä vahinkoa asukkailleen tai toisille kaupungeille tai kunnille, kunnilla olisi ylin valta konfедераaatiossa. Heillä, kollektiivisesti, olisi ylin päätävävalta linjapäätöksien tekijänä.

Kansankokousten ylimmän päätävävallan periaate on se asia joka erottaa kommunalismin valtiojohtoisuudesta. Radikaali, antikapitalistinen puolue, joka kaappaisi olemassa olevan kansallisvaltion rakenteen, mutta joka vain muodostaisi toisen valtion saattaisi hyvinkin lopettaa yksityisomaisuuden ja ottaa haltuunsa tuotantovälineet, mutta tuon kaltainen valtio ei muodostaisi suoraa demokratiaa. Sen herruus ihmisiin tulisi epäilemättä kasvamaan ja, mikäli viime aikaiset kokemukset todistavat mitään, vahvistamaan valtiovaltaa taloudellisella vallalla. Se tulisi epäilemättä kehittämään laajan byrokratian hallinnoimaan sen kaikenkattavaa kontrollia. Riippumatta siitä millä menestyksellä se rajoittaisi kapitalismia tuon kaltainen valtiojohtoinen suunta saattaisi hyvinkin johtaa tuhoon.

Sen sijaan kuntien konfедераatio, joka olisi tietoisesti muodostettu mahdollistamaan keskinäinen riippuvuus, perustuisi konfederalisten valtuutettujen täyteen vastuullisuuteen, oikeuteen vetää heidät takaisin ja tiukkoihin mandaatteihin. Konfедераatio yhdistäisi kunnallisen demokraattisen päätöksenteon kuntien väliseen hallinnointiin. Merkittävintä olisi että kuntien konfедераatio toteuttaisi menneisyyden vallankumouksellisten liikkeiden pitkäaikaisen unelman “kommuunien kommuunista.”

13 Kunnallistettu talous

Liike kommunalistisen yhteiskunnan luomiseksi tulee kohtaamaan monia vastustajia sen kasvaessa ja levitessä yhä laajemmille alueille. Yksi näistä vastustajista on, luonnollisesti, kansallisvaltio, sortava valtarakenne, joka suoran demokratian sijaan perustuu eliittien ja massojen järjestelmään, mutta kehtaa silti kutsua itseään demokraattiseksi. Toinen vastustaja on urbanisaatio, kaupungin vääristyminen, joka aiheuttaa lisää tuhoa poliittiselle kentälle korvaamalla kaupungin ja yhteisön megalopoliksella. Kolmantena voimana ovat hierarkiat, erilaiset institutionalisoidut ihmiskunnan jaottelut sukupuolen, etnisyyden, rodun, iän ja statuksen mukaan joissa yhdelle ryhmälle annetaan oikeus hallita toista, usein vedoten myyttiseen biologiseen ylivertauuteen.

Kuitenkin kenties turmiollisin ja vaikeiten muokattavissa oleva vastustaja, jonka perustavaan muutokseen pyrkivä liike tulee kohtaamaan on täysin toisen kaltainen. Tuo vihollinen on itse kapitalismi ja se sosiaalinen tuho, jonka se on aiheuttanut ihmisyyhteisöille ympäri maailman.

Monille nykypäivän ihmisistä vaikuttaa epäloogiselta puhua kapitalismista haitallisena hyvälle elämälle, puhumattakaan siitä että se aiheuttaisi tuhoa. Todistihan Neuvostoliiton tuhoutuminen kylmän sodan loputtua, että mikä tahansa pyrkimys sosialistiseen tai kommunistiseen vaihtoehtoon kapitalismille on vaarallisesti virheellinen ja se tulee väistämättä johtamaan totalitäarisyyteen ja ympäristön tuhoon. Tämän näkökulman mukaan historiallisessa kamppailussa “vapaiden” markkinoiden ja sen vihollisten välillä on kapitalismi selviytynyt voitokkaana; tämän takia kapitalismi myös on moraalisesti oikein.

Tämä asenne on itsessään osoitus kommunalistisen liikkeen edessä olevan ongelman mittakaavasta. Nykypäivänä kapitalismi käsitetään yhä useammin, kuten Marx aikanaan pelkäsi, tarkoittavan samaa kuin “talous”. Toisin sanoen kapitalismia pidetään taloudellisena järjestyksenä, ja joka sopii parhaiten ihmisluonnolle, joka on yhtä luontainen ihmisten toimille kuin syöminen ja hengittäminen, koska se ilmaisee oletettavasti “luontaisen” ihmellisen halun kasvaa, kilpailla ja voittaa. Monille kapitalismin voitto kaikista vaihtoehtoista oli niin ratkaiseva, etteivät markkinoiden puolustelijat tunne enää tarvetta kehittää sille apologioita, kuten esimerkiksi sosiaalidarwinistit tekivät sukupolvi aiemmin. Kapitalismi on itsestään selvästi “luonnollinen” taloudellinen järjestys, ja tämän logiikan mukaan sen moraalinen oikeutus on myös itsestään selvä.

Kuitenkaan järjestelmä ei varmaankaan ole eettinen, mikäli se sallii muutaman harvan elää yltäkylläisissä etuoikeuksissa ja mukavuudessa riistämällä muiden työtä. Se on tuskin moraalinen, mikäli se vaatii noiden muiden puolisoineen, työskentelevän aina vain pitempiä aikoja aina vain pienempää korvausta vastaan. Se on tuskin moraalinen, mikäli se vaatii että he työskentelevät elääkseen eikä sitten tee tuota työtä saataville — tai tekee sitä saatavaksi pääosin heille jotka ovat valmiita tekemään sitä riittämätöntä palkkaa vastaan. (Yhteiskuntaekologit väittäisivät, että itse palkkajärjestelmä, puhumatta-

kaan ihmisten pelkistämisestä pelkiksi työläisiksi, on moraalitonta.) Lisäksi yhteiskunta on tuskin moraalinen mikäli se tekee ravinnosta, asunnosta ja terveydenhuollosta rikkaiden etuoikeuksia sen sijaan että ne kuuluisivat yhteisön jäsenyyteen. Se ei varmaankaan ole moraalinen, mikäli se pelkistää elämän päämäärän pelkäksi selviytymiseksi, sen sijaan että se rohkaisisi yksilöllistä tietoisuutta ja herkkyyttä sekä positiivisen sosiaalisen vapauden saavuttamista. Kuitenkin nämä moraalittomuudet seuraavat kapitalismin vavedessä, jopa useissa kaikkein rikkaimmista valtioista, köyhimmistä puhumattakaan.

Markkinat olivat toki olemassa aikaisempina länsimaisen historian kausina. Silloin kuitenkin ne olivat hajaantuneita ja marginaalisia ja koostuivat pienistä kaupankäynnin kuplista yhteiskunnan saumojen välissä. Tuon yhteiskunnan arvot ja perinteet olivat muuten pitkälti epätaloudellisia käsitteen nykyaikaisessa mielessä ajateltuna. Työtä toki riistettiin esikapitalistisissa yhteiskunnissakin; kuten yllä luimme, ennen kehittyneiden tuotantoteknologioiden kehittämistä raatamista esiintyi ja se oli usein uuvuttavaa. Feodaaliset ja kirkolliset tyranniat kykenivät myös murskaamaan ihmisten hengen.

Kyläperinteet ja kunnalliset tavat olivat kuitenkin, jopa antiikin ja feodaalikauden elämäntapojen keskeinen perusta. Ne olivat elämää edistäviä ja kykenivät tarjoamaan ihmisille jonkin verran niin tunnetason kuin fyysistäkin ravintoa. Vaikka ihmiset joutuivatkin raskaaseen työhön, heidän työtään ei pelkistetty kauppatavaraksi tai kyvyksi jolla oli pelkkä vaihtoarvo, eivätkä heidän ympäristönsä olleet muodostuneet ostamisen ja myymisen käsitteille. Pikemminkin markkinat ja sen arvot olivat erotettuja rajatuille sosiaalisen elämän alueille. Esikapitalistiset keskinäisen avun ja moraalisen vastuuntunnon arvot tarjosivat turvan kaupittelulta ja tinkimiseltä, ja myös, kun sitä tarvittiin, vastustusta niille. Jopa niin läheisessä menneisyydessä kuin 1900-luvun puolivälissä, kapitalismi oli vieläkin vain yksi — vaikkakin hyvin perustava — osatekijä useissa yhteiskunnallisissa suhteissa Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Tuolloin oli vielä mahdollista löytää turva kapitalismilta esikapitalistisista sosiaalisista ja poliittisista rakenteista ja myös yhteisöjen elämästä, joka oli elintärkeä epäkaupallisten pyrkimysten ja arvojen ravitsemiselle.

Nykypäivänä kapitalismi on kuitenkin tunkeutumassa ja kolonisoimassa jopa nuo ennen kaupankäynnistä vapaat yhteiskunnan osa-alueet. Nykypäivänä ihmisiä arvostetaan pääosin heidän osallisuudestaan kapitalistiseen järjestelmään. Toisin sanoen ihmisiä arvostetaan heidän taloudellisen tuottavuutensa ja ostovoimansa mukaan sen sijaan että heitä arvostettaisiin heidän panoksestaan sivilisaatiolle, heidän julkisista tai yhteisölle tekemistä teoista tai edes heidän moraalisesta hyvydestään. Tavarasuhteet, kilpailu ja voitonsaannin arvot tunkeutuvat yhteiskunnan jokaiseen huokoseen: perheeseen, kasvatukseen, henkilökohtaisiin ja jopa henkisiin suhteisiin aiheuttaen kapitalistisen talouden sijaan kokonaisen kapitalistisen yhteiskunnan. Kun kauppatavarasuhteet ovat läsnä kaikkialla kapitalismi saattaa hyvinkin vaikuttaa ”luonnolliselta”.

On tarpeen ymmärtää, että kauppatavaraksi muuttumisen juurtuminen niin syväälle ja laajalti ei tapahdu sattumalta. Kapitalistinen järjestelmä on laajentunut, koska se on rakentunut ”kasva tai kuole” -periaatteen ympärille, kilpailun ja laajentumisen pakon ympärille joka pakottaa yritykset kilpailemaan saavuttaakseen aina vain suurempia voitoja. Yhä useampien elämänalueiden muuttuminen kauppatavaroiksi, mikä on nykypäivänä saavuttanut uskomattomat mittasuhteet, on pelkästään yksi tulos tästä kilpailusta. Markkinatalous kytkee taloudellisen elämän yhteen yhä tiukemmin globaalilla tasolla

etsien halpaa työvoimaa ja ystävällisiä autoritäärisiä hallituksia, jotka ovat halukkaita pitämään työprosessin kurinalaisena, pyrkimyksensä tuottaa aina vain enemmän voittoja pääoman haltijoille. Kansallisvaltiot, sen sijaan että ne rajoittaisivat pääoman laajentumista, mahdollistavat sen toiminnan, toimivat sen halujen mukaan ja palvelevat sen lainalaisuuksia. Tämän “kasva tai kuole” dynamiikan ajamana kapitalismi repii hajalle sekä ihmisyyhteisöt ja luonnon ja muuttaa ihmiset kurjiksi orjiksi, maaperän hiekaksi ja planeetan yhä vähemmän sopivaksi monimutkaisille elämänmuodoille.

Osuuskunnat

Kapitalistisen kehityksen ahneuden järkyttäminä monet vapaudenhenkiset vasemmistolaiset ja ekologisesti suuntautuneet ihmiset ajavat suuryritysten rikkomista pienempiin osiin sekä niiden korvaamista pienemmillä vaihtoehtoisilla talousyksiköillä. Heidän täysin ymmärrettävänä pyrkimyksensä on pienentää talouselämän mittakaavaa ja saalistavien suuryritysten ihmisille ja luonnolle aiheuttamaa vahinkoa.

Heidän kannattamansa taloudellisen yksikön tyyppi vaihtelee, mutta se on useimmiten jonkinkaltainen kollektiivisesti omistettu ja hallinnoitu yritys. Se voi olla tuottajien osuuskunta tai joku toinen työläisten hallinnoima yritys, kuten anarkosyndikalistien kannattamat kollektivisoidut ja itsehallinnolliset yritykset. Se voi olla ostajien osuuskunta, kuten esimerkiksi ruokapiirit joita useat ympäristönsuojelijat kannattavat. Riippumatta sen tyypistä, sen kannattajat pyrkivät luomaan yhteistyöhön perustuvan vaihtoehdoisen yhteiskunnan, palauttamaan taloudellisen elämän ihmisen kokoiseksi sekä asettamaan sen suoraan niiden miesten ja naisten haltuun, jotka ovat sen kanssa suoraan tekemisissä.

Valitettavasti, kilpailevat markkinat vaikeuttavat kaikkien tämän kaltaisten vaihtoehtoisten taloudellisten yksiköjen pysymistä vaihtoehtona kovinkaan kauaa. Noin sadanseitsemänkymmenen vuoden ajan, aina siitä lähtien kun ensimmäiset sosialistiset osuuskunnat perustettiin Euroopassa, osuuskuntamuotoiset yritykset ovat olleet loppujen lopuksi pakotettuja sopeutumaan markkinoiden vaatimuksiin riippumatta niiden kannattajien tai perustajien toivomuksista.

Sopeutumisprosessi on seurannut suhteellisen standardia kaavaa. Ensin osuuskunta sotkeutuu kaikille yrityksille tyypilliseen kauppojen ja sopimusten verkkoon. Sitten se huomaa että sen puhtaasti kaupalliset kilpailijat tarjoavat samoja tuotteita kuin sekin, mutta halvemmalla. Kuten mikä tahansa muukin yritys, osuuskunta huomaa, että sen täytyy laskea hintoja saadakseen asiakkaita, mikäli se aikoo jatkaa liiketoimintaa. Yksi tapa laskea hintoja on kasvaa koossa, jotta voitaisiin hyötyä suuremman mittakaavan eduista. Näin kasvu tulee välttämättömäksi osuuskunnalle — toisin sanoen, sen täytyy “kasvaa tai kuolla.”

Näin jopa kaikkein idealistisimmin motivoitunut osuuskunta huomaa olevansa pakotettu joko ostamaan kilpailijansa, kilpailemaan hinnoissa sen kanssa tai lopettamaan toimintansa. Lopulta, mikäli osuuskunta aikoo selviytyä, sen täytyy pyrkiä voitonsaantiin humanien arvojen kustannuksella (vaikkakin vetoaminen humaaneihin arvoihin voikin olla tehokas markkinointistrategia). Vähä vähältä kilpailun vaatimukset uudelleenmuotoilevat osuuskunnan kapitalistiseksi, vaikkakin kollektiivisesti omistetuksi ja hallinnoiduksi

yritykseksi. Tämä kehitys tapahtui jopa vallankumouksellisissa olosuhteissa Espanjassa vuonna 1936, kun syndikalististen työläisten idealistisin päämäärin valtaamat yritykset päätyivät kilpailemaan toinen toisensa kanssa raakamateriaaleista ja resursseista, mikä johti ammattiliittobyrokratioiden tai valtion suorittamiin valtauksiin.

Tällä tapaa jopa hyväntahtoisimmat osuuskuntakokeilut ovat valitettavasti ajautuneet kapitalismin tuottoa himoavaan syleilyyn. Niistä jotka ovat selviytyneet yli kaksi tai kolme vuotta, on suuri enemmistö yksinkertaisesti muuttanut muotoaan kilpailun paineen takia tavallisiksi yrityksiksi tai sitten ne ovat tuhoutuneet jäätyään markkinoiden kilpailevien voimien jalkoihin. Ne eivät sen sijaan ole muuttuneet demokraattisemmaksi, vielä vähemmän ne ovat uhanneet kapitalistisesta järjestelmästä. Jopa juhlittu Mondragon osuuskuntakokeilu Espanjan Baskimaassa on sopeutumassa markkinoiden vaatimuksiin.

Huolimatta huonosta menestyksestään yhteiskunnallisen muutoksen moottorina, vetoavat osuuskunnat vieläkin moniin hyvää tarkoittaviin ihmisiin, jotka edelleen pitävät niitä toimivana vaihtoehtona kapitalismille. Vaikkakin yhteistyö on ehdottomasti välttämätön osa ratkaisua, ovat osuuskunnat sellaisenaan riittämättömiä haastamaan kapitalismia.

Julkinen omistus

Mikä tahansa yksityisesti omistettu taloudellinen yksikkö, riippumatta siitä hallinnoidaanko sitä yhteisesti vai ylhäältä käsin, riippumatta siitä onko se työntekijöiden vai osakkeenomistajien omistama, ei ole ainoastaan altis kapitalistiseen järjestelmään sulautumiselle, vaan se tullaan varmasti lopulta siihen sulauttamaan riippumatta haluavatko sen jäsenet sitä vai eivät. Niin kauan kuin kapitalismi on olemassa kilpailu tulee aina vaatimaan, että sen sisällä toimivat yritykset pyrkivät laskemaan kustannuksia (mukaanlukien työvoimakustannuksia), löytämään suuremmat markkinat sekä etuaseman kilpailijoihinsa nähden, jotta ne voisivat saavuttaa mahdollisimman suuren voiton. Ne tulevat arvostamaan ihmisiä aina vain enemmän heidän tuotanto- ja kulutustasonsa mukaan, kaikkien muiden kriteerien kustannuksella.

Mikäli me aiomme pyrkiä vaihtoehtoiseen, yhteistyölle perustuvaan yhteiskuntaan, voitontavoittelua täytyy rajoittaa tai vielä mieluummin se täytyy lopettaa. Koska taloudelliset yksiköt ovat kykenemättömiä rajoittamaan itse omaa voitontavoitteluaan, niitä täytyy rajoittaa ulkopuolelta. Näin vaihtoehtoisen taloudellisen yksikön, joka aikoo välttää kapitalismin sulautumisen, täytyy sijaita sellaisessa sosiaalisessa ympäristössä, joka rajoittaa sen voitontavoittelua ulkopuolelta. Sen täytyy olla osa suurempaa yhteisöä, jolla on voima hillitä ei ainoastaan yksittäisen yrityksen voitontavoittelua vaan myös hallita taloutta kokonaisuudessaan.

Mikään sosiaalinen ympäristö, jossa kapitalismin olemassaolo sallitaan ei tule koskaan onnistuneesti rajoittamaan voitontavoittelua. Kapitalismin laajentumispakot tulevat aina yrittämään kumota ulkoisen ohjauksen, se tulee aina kilpailemaan ja pyrkii laajentumaan. Yksinkertainen fakta on, että loppujen lopuksi itse kapitalismi täytyy lopettaa. Nykyinen järjestelmä täytyy korvata järjestelmällä, jolla on sekä halu että kyky rajoittaa tai lopettaa voitontavoittelu humanististen arvojen, tapojen ja instituutioiden hyväksi.

Tuonkaltaisen yhteiskunnan täytyy olla sellainen joka "omistaa" itse taloudelliset yksi-

könsä. Toisin sanoen sen täytyy olla sellainen jossa yhteiskunnallisesti merkittävä omaisuus – tuotantovälineet – asetetaan julkiseen hallintaan tai mikäli omistusoikeus on vielä olemassa, julkiseen omistukseen.

Julkisen omistuksen käsite ei ole nykypäivänä suosittu. Sen viimeaikainen historia on ollut ennenkaikkea ankea, varsinkin entisen Neuvostoliiton kohdalla. Kuitenkin tuossa ja muissa vastaavissa tapauksissa, joissa omaisuus on kansallistettu, ”julkinen omistajuus” on virheellinen käsite. ”Julkinen omaisuus” kansallistamisen kautta tarkoittaa kansallisvaltion olevan todellinen omistaja. Vaikkakin lause ”julkinen omistajuus” tarkoittaa kansan toimimista omistajana, valtion omistus ei ole julkista omistajuutta, koska kuten olemme nähneet Valtio on elitistinen rakenne joka on asettunut kansan yläpuolelle; se ei ole kansa itse. ”Julkinen omistajuus” käsitettynä omaisuuden kansallistamisena ei aseta kansaa talouselämän hallintaan; se vain vahvistaa valtiovaltaa taloudellisella vallalla.

Esimerkiksi Neuvostoliiton valtio otti haltuunsa tuotantovälineet ja käytti niitä vahvistaakseen valtaansa, mutta jätti auktoriteetin hierarkiset rakenteet jäljelle. Kansan enemmistöllä ei ollut mitään tai vain hyvin vähän valtaa taloudesta tehtäviin päätöksiin. Tämän kaltaisen kansallistamisen kutsuminen ”julkiseksi omistajuudeksi” sumentaa, tai itseasiassa on yhtä valheellista, kuin valtiotaidon kutsuminen ”politiikaksi” tai porvarillisen tasavallan kutsuminen ”demokratiaksi.” Todellinen julkinen omistajuus tulisi olemaan kansan omistusta yhteisössään, eikä valtion omistusta.

Talouden kunnallistaminen

Kommunalismi edistää todellisen julkisen omaisuuden käsitettä. Se ehdottaa poliittista taloutta, jota ei ole yksityisesti omistettu, eikä jaettu pieniin kollektiiveihin eikä kansallistettu. Sen sijaan talous olisi kunnallistettu — asetettu yhteisön ”omistukseen” sekä hallintaan.

Talouden kunnallistaminen tarkoittaa siis yhteisön jäsenten suorittamaa talouden ”omistusta” sekä hallintaa. Omaisuus — sisältäen sekä maan että tehtaat — ei olisi enää yksityisesti omistettua vaan se tulitisiin asettamaan kansalaisten yleiskokousten päätösvallan alle. Kansalaiset tulisivat olemaan yhteisön talousresurssien kollektiivisia ”omistajia” ja he tulisivat muodostamaan ja hyväksymään yhteisön taloudellisen suunnan. He, eivät byrokraatit tai kapitalistit, tulisivat tekemään talouselämää koskevat päätökset.

Asukkaat tulisivat tekemään nuo päätökset riippumatta siitä mikä heidän ammatinsa tai työpaikansa olisi. Itseasiassa he tulisivat loppujen lopuksi tekemään päätökset yhteisönsä koko taloudesta. Tietyissä tehtaassa työskentelevät olisivat mukana päättämässä tuon tehtaan toiminnan lisäksi myös kaikista muista tehtaista sekä maataloista. He eivät ottaisi osaa tähän päätöksentekoon työläisinä, viljelijöinä, teknikkoina, insinööreinä tai lääkäreinä, vaan yhteisön jäseninä. Heidän tekemiään päätöksiä ohjaisivat koko yhteisön tarpeet, eivätkä yksittäisen yrityksen, ammattiryhmän tai alan tarpeet; he toimisivat yhteisön parhaaksi.

Poliittisen ajattelun historiassa on jo kauan ymmärretty, että demokratia tai poliittinen vapaus eivät voi olla olemassa yhteiskunnassa, jossa on suuria omaisuus tai tuleroja. Aristoteles tiesi, kuten Thomas Jeffersonkin, että kansanvaltaa ei voitu ylläpitää

siellä, missä resurssit olivat hyvin epätasaisesti jakautuneet. Ilman karkeaa taloudellista tasa-arvoa minkäläinen demokratia tahansa tulisi todennäköisesti olemaan hetkellistä, väistyen nopeasti harvainvallan tai despotismin tieltä.

Jefferson katsoi, että yleinen ja kestävä elinolosuhteiden samankaltaisuus tulisi olemaan tarpeellinen mikäli edes Amerikan tasavalta aikoi selvitä. Kuitenkin piakkoin hänen kuolemansa jälkeen, hänen aikansa suhteellinen taloudellinen tasa-arvoisuus alkoi väistyä yksityisen taloudellisen vallan keskittymisen tieltä. Nykypäivänä omaisuus ja tuloerot Yhdysvalloissa ovat niin suuria, että edes “demokraattisen” naamion tulevaisuus kansallisella tasolla on epävarma, puhumattakaan kunnallisella tasolla olevan demokratian mahdollisuudesta. Taloudelliset erot uhkaavat muuttaa pilakuvaksi ateenalaisen ihanteen poliittisesti riippumattomasta kansalaisesta, joka kykenee tekemään järkeviä päätöksiä julkisista asioista, koska hän on aineellisesti vapaa tarpeesta tai käskysuhteista.

Järkevässä kommunalistisessa yhteiskunnassa taloudellinen epätasa-arvo poistettaisiin siirtämällä rikkaus, yksityisomaisuus ja tuotantovälineet kunnalle. Talouden kunnallistamisen kautta omistavien luokkien rikkaus pakkoluovutettaisiin tavallisille ihmisille ja asetettaisiin yhteisön haltuun, kaikkien käytettäväksi.

Talouselämä itsessään sulautettaisiin yhteisöön ja poliittisen kentän hallintaan, joka omaksuisi taloudellisen päätöksenteon osaksi julkisia yleiskokousten asioita. Tehtaat ja maaseutu eivät enää koskaan olisi erillisiä kilpailevia yksiköitä, joilla olisi omat erityisensä.

Voidaan toivoa, että yleiskokouksen päätöksiä ohjaisivat järkevät ja ekologiset periaatteet. Itseasiassa taloudesta tulisi silloin moraalista taloutta. Rajoitusten ja tasapainon klassiset käsitteet korvaisivat kapitalistisen voitontavoittelun laajentumis ja kilpailupakon. Yhteisö arvostaisi ihmisiä heidän yhteisöelämälle tekemiensä positiivisten tekojen, eikä heidän tuotanto- tai kulutustasonsa mukaan. Yleiskokousten kautta toimivat asukkaat tulisivat tietoisesti ja tarkoituksella estämään taloudellisia yksiköitä noudattamasta kapitalistisia voitontavoittelun velvoitteita suosien yhteistyön ja jakamisen eettisiä rajoituksia.

Yleiskokous ei tekisi päätöksiä vain tuotannosta vaan myös materiaalien elintarpeiden jakamisesta täyttäen lupauksen yltäkylläisyyden ajasta. “Jokaiselta kykyjen mukaan ja jokaiselle tarpeiden mukaan” — kaikkien 1800-luvun kommunististen liikkeiden vaatimus— tulisi olemaan elävä käytäntö, julkiselle kentälle institutionalisoitu vastuu. Jokaisella yhteisössä tulisi olemaan pääsy elintarvikkeisiin riippumatta siitä mitä työtä hän kykenee tekemään; yhteisö pitäisi huolen että sen asukkaiden välillä olisi karkea taloudellinen tasa-arvo, joka perustuisi yleiskokouksen moraalisesti ja järkevästi muodostetuille tarpeiden määritelmille.

Laajemmassa maantieteellisessä mittakaavassa, talouselämää ohjaisi kuntien konfederatio. Omistavilta luokilta pakkolunastettu omaisuus tultaisiin jakamaan, ei ainoastaan yhden kunnan sisällä, vaan kaikkien alueella sijaitsevien kuntien kesken. Konfederaalisella tasolla yksittäiset kunnat jakaisivat resursseja toistensa kanssa ja tekisivät päätöksiä tuotannosta ja jakamisesta. Mikäli yksi kunta pyrki rikastuttamaan itseään muiden kustannuksella, sen liittolaisilla olisi oikeus estää sitä. Talouden läpikotainen politisointi tulisi tapahtumaan mikä laajentaisi moraalisen talouden laajalle alueelle.

14 Vastavalta

Tunne “oman elämän hallinnasta” on aistimus, jota haetaan monissa uskonnollisissa, psykoterapeuttisissa, ja joskus jopa poliittisissa ryhmissä. Toimintaan osallistuttuaan tuollaisen ryhmän jäsenet saattavat todeta innoissaan että se sai heidät “tuntemaan oman valtansa”. Uskonnollisen ryhmän jäsenet voivat esimerkiksi sanoa että he tunsivat itsensä “valtuutetuiksi” otettuaan osaa uskonnolliseen rituaaliin. Ihmiset kahdentoista askeleen vieroitusryhmissä saattavat niiden jälkeen puhua riippuvuuksistaan “valtuutettuna”. Pienryhmän jäsenet saattavat tuntea itsensä “valtuutetuiksi” ilmaistuaan raivonsa jonkinlaisessa protestissa. Jopa yksittäiset ihmiset, jotka käyttävät hengellisiä puoskarilääkkeitä, tuntevat itsensä “valtuutetuiksi” hoettuaan itselleen “vahvistuksia” tai uneksittuaan tiensä “ohjatun mielikuvamatkan” läpi.

Valtaa ei kuitenkaan voi saavuttaa uneksimalla, rituaaleilla tai edes suoralla toiminnalla, jonka päämäärät ovat rajattuja pelkkään protestiin. Tuollaisista toimista voi saada miellyttävän tunteen, tai jopa kuvitellun tunteen vallasta, mutta minkäänlaista todellista sosiaalista tai poliittista valtaa niistä ei saa.

Valta ei ole pelkästään henkinen tai psykologinen tunne. Se on käsinkosketeltava ja konkreettinen yhteiskunnallinen fakta ja se täytyy myös sellaisena ymmärtää. Kansallisvaltioiden ja suuryritysten käyttämässä voimassa ja väkivallassa on nimenomaan kyse institutionaalista vallasta, jota poliisi, oikeuslaitos ja armeijat tukevat. Mikäli vallan konkreettisuudelta ummistetaan silmät, hyvästellään samalla todellisuus ja ajaudutaan eeteriseen tai psykologiseen nirvanaan.

Michel Foucault on tehnyt karhunpalveluksen aikamme jäljelle jääneelle vasemmistolle kuvaamalla vallan kaiken kattavana ilmiönä, joka jo määritelmästäan johtuen on lähtökohtaisesti paha ja sen takia yhteensopimaton minkäänlaisen vapauden kanssa. Tämän kaltaisen päättelyn mukaan vapaudellisen vasemmiston tulee pyrkiä lopettamaan ei ainoastaan valtio, kapitalismi ja hierarkiat vaan myös valta sellaisenaan.

Valtaa ei kuitenkaan voida koskaan lakkauttaa. Jotkut ihmiset joissain instituutioissa tulevat aina olemaan vallassa, olkoon se diktaattori fasistisessa valtiossa tai vapaat kansalaiset demokraattisissa yleiskokouksissa. Vallan, kansanvallan, saaminen on edellytys vapaudelle, eikä vapauten sopimatonta. Poliitikko on vallan saannin ja käyttämisen taito: jotta voitaisiin luoda konfederalistien kunnallisten kansankokousten muodostamassa suorassa demokratiassa vapaus.

Jotta tavalliset ihmiset saisivat kollektiivisen sosiaalisen vallan takaisin, on heidän yhteenliittymisensä elintärkeää. Muutoin tavallisten ihmisten valta luovutetaan valtiolle. Minkäänlainen institutionaalinen tyhjiö ei ole mahdollinen: valta on jommallakummalla. Nykyään ihmisten suurelta enemmistöltä puuttuu nimenomaan se mitä he tarvitsevat eniten hoitaakseen asioitaan tyydyttävästi, eli valtaa.

Tärkeintä vallassa ei olekaan, onko sitä olemassa, vaan kenellä se on. Kommunalisti-

nessa politiikassa tämä tarkoittaa, että samalla tapaa kuten kansallisvaltio historiallisesti sai valtaa kunnallisen itsenäisyyden ja vapauden kustannuksella, saavat uudet konfederalituneet kunnat itselleen valtaa kansallisvaltion kustannuksella. Toisin sanoen joko konfederalituneet kunnat lisäävät omaa valtaansa ottamalla sitä kansallisvaltioilta, tai kansallisvaltiot säilyttävät ja kasvattavat omaa valtaansa vähentämällä sen konfederalituneilta kunnilta.

Kaksoisvalta

Pitkällä tähtäimellä muutosta vaativan liikkeen kasvaessa yhä useammat ja useammat kunnat tulevat demokratisoimaan itsensä ja muodostamaan liittoumia. Lopulta tietyssä pisteessä, kun huomattava määrä kuntia on demokratisoitu ja liittoutunut, tulee heidän jaettu valtansa muodostamaan uhan valtiolle.

Olemassaoleva valtarakenne ei tule suvaitsemaan demokratisoituneiden kuntien liittoumaa, joka on luonut demokraattisen politiikan, valtuutetut asukkaat sekä kunnallistetun talouden. Valtio tulee väistämättä käymään tämän uuden demokratian kimppuun puolustukseen kapitalismia ja omaa valtaansa. Liike tulee olemaan valtion armoilla mikäli se ei onnistu luomaan kansalaiskaartia suojaamaan ja puolustamaan sitä konkreettista kansanvaltaa, jonka se on muodostanut. Itseasiassa, mikäli liike aikoo olla vakavissaan valtion vastustamisessa, sen täytyy työskennellä riistääkseen valtiolta sen kaikkein tärkeimmän ominaisuuden: väkivaltamonopolin.

Huolimatta siitä suosiosta mikä äärioikeiston miliisiryhmillä on Yhdysvalloissa, ei oikeistolla ole minkäänlaista erityisoikeutta miliisiperinteeseen. Puolentoistavuosisadan ajan kansainvälinen sosialistiliike tunnusti aseistetun kansan tai kansalaismiliisin tarpeen. Jokainen sosialistinen internationaali ensimmäisen jälkeen vaati, että armeija ja poliisi korvattaisiin miliisillä. Anarkistiset ja syndikalistiset liikkeet pitivät myös aikanaan aseistettua kansaa vapaan yhteiskunnan edellytyksenä.

Mikään johdonmukaisen radikaali poliittinen kanta ei voi luopua vaatimuksesta aseistetusta kansasta ilman että se tekee valtion jatkumisen mahdolliseksi. Kommunalismi, osana sosialistista ja anarkistista perinnettä, vaatii tämän takia, että lopulta poliisi ja asevoimat korvattaisiin kansalaismiliisillä tai kaartilla. Tämä kansalaismiliisi tulisi olemaan kansankokousten tiukan valvonnan alla, se tulisi olemaan demokraattinen instituutio itsessään, jonka viranhaltijat olisi valittu äänestyksillä.

Mitä suuremmaksi ja lukuisammaksi kunnallinen konfederalaatio kasvaa, sitä suurempi piilevä valta sillä on ja sitä suurempi potentiaali muodostaa kaksoisvalta kansallisvaltiolle. Ihmisten ymmärtäessä tämän potentiaalin, paine heidän ja valtion välillä tulee kasvamaan. Konfederalaatioiden kansalaisten täytyy ymmärtää selkeästi että tämä paine on toivottavaa—että itseasiassa heidän liittoutuneet kuntansa muodostavat potentiaalisen vastavallan valtiolle. Heidän täytyy tunnistaa että he ovat perimmiltään elvyttämässä pitkää historiallista konfliktia kuntien ja valtion välillä ja että heidän liittoumansa ei voi elää rauhassa sen kanssa.

Itseasiassa kuntien konfederalaatio saattaa lopulta saavuttaa riittävästi valtaa niin, että se muodostaa *kaksoisvallan*, joka voisi lopulta vallata vallan takaisin kansalle. Jos ja kun

tämä tilanne saavutetaan, sosiaaliset ja poliittiset olosuhteet tulevat todennäköisesti olemaan epävakaat. Pikemmin nopeasti kuin hitaasti, todennäköisesti yhteenotossa täytyy ratkaista kysymys siitä kenellä tulee olemaan valtaa—kunnallisilla konfederaatioilla vai valtiolla. Toisin sanoen valta täytyy siirtää ihmisille ja heidän yhteisöilleen tai sitten se tulee jäämään valtiolle ja valtiotaidon ammattimaisille harjoittajille.

Lopulta konfederaatiot tulevat todennäköisesti yrittämään korvata militantisti valtion omilla rakenteillaan. Siinä tilanteessa kommunalistinen liike on toivottavasti institutio-naalisesti “kovertanut” itse valtiovallan, ja voittanut enemmistön kansasta sen uusiin julkisiin ja liittoutuneisiin rakenteisiin. Mikäli valtion auktoriteetti voidaan delegitimoida useimpien silmissä, niin se toivottavasti voidaan lopettaa pienimmällä mahdollisella vastarinnalla.

Pariisissa vuonna 1789 ja Pietarissa vuonna 1917, romahti valtiovalta vallankumouksellisessa yhteenotossa. Näennäisen kaikkivaltaiset Ranskan ja Venäjän monarkiat olivat heikentyneet niin, että ne yksinkertaisesti romahtivat kun vallankumouksellinen kansa haastoi ne. Keskeistä molemmissa tapauksissa oli että asevoimat—tavalliset rivisotilaat—liittyivät vallankumoukselliseen liikkeeseen. Se mikä tapahtui menneisyudessa voi tapahtua uudestaan, varsinkin jos tehokas, tiedostava ja innostunut vallankumouksellinen liike ohjaa prosessia siihen suuntaan.

Paineen kasvattaminen

Sinä aikana kun kaksoisvaltaa muodostetaan, painetta konfederaatioiden ja kansallisvaltion välillä ei tule sumentaa tai hellittää. Päinvastoin, kommunalistisen liikkeen tulee ylläpitää ja kehittää tuota painetta ja tehdä sen valtion vastustus selväksi. Sen täytyy kasvattaa ja kärjistää painetta siellä missä se voi (vaikka seikkailuihin tai liialliseen jyrkkyyteen ei tietenkään tule antautua). Vain tällä tavoin kunnalliset konfederaatiot saattavat muodostaa kaksoisvallan sen sijaan että niistä tulisi parlamentaarinen puolue tai muu valtion käyttöön suuntautunut ryhmä.

Huolimatta pakottavasta tarpeesta säilyttää paine konfederaation ja valtion välillä, saattavat jotkut liikkeen jäsenet kuitenkin lakata näkemästä tarpeelliseksi säilyttää asemansa oppositiossa. On aina oletettava, että yksilöt tai ryhmät olemassaolevassa yhteiskuntajärjestelmässä koettavat tehdä kompromisseja liikkeen kanssa tai kaappaavat liikkeen tarjoamalla sen keskeisille jäsenille lyhytaikaisia palkintoja, kuten hyväpalkkaisen viran olemassaolevan valtarakenteen sisällä että liike ohjataan valtiolle myönteiseksi. Alttiit liikkeen jäsenet saattavat havaita houkutus liian suureksi ja voivat pettää liikkeen.

Jotkut saattavat pettää liikkeen oman edun tavoittelun takia, mutta toiset saattavat tehdä sen tiedostamatta hyvää tarkoittaen, mutta harhaanjohdetusti uskoen, että heidän toimensa tulevat laajentamaan liikkeen kannatusta. On helppo ennakoida, miten tuon kaltainen ajattelu tulee toimimaan; esimerkiksi useissa nykyisissä kansallisvaltioissa on keskitason valtiollisia yksiköitä, kuten provinssit Kanadassa, osavaltiot Yhdysvalloissa tai länder Saksassa. Koska näillä välitason yksiköillä on tiettyä valtaa itsellään kansallisvaltiota vastaan jotkut kommunalistit saattavat erehtyä ajattelemaan, että ne edustavat

hajautettua tai paikallista valtaa itsessään ja että niissä on jo kansalaisilla tietyn asteen paikallista hallintaa.

He saattavat kuvitella että vaikkakaan ne eivät ole kansanvaltaisesti johdettuja, nämä välitason yksiköt edustavat tietyn asteista hajautettua ja potentiaalisesti demokraattista hallintomuotoa. He saattavat väittää toveriensa keskuudessa, viattomasti, että liikkeen ei tulisi ainoastaan asettaa ehdokkaita kunnallisiin virkoihin vaan myös näille välitasoille. Tämän kaltaiset ehdotukset saattavat olla vetoavia – sillä kandidaatit jotka hakevat “korkeampiin” virkoihin voivat saavuttaa useampia ihmisiä, varsinkin joukkomedian kautta.

Mikäli kommunalistinen liike aikoo säilyttää identiteettinsä sekä rehellisyytensä, sen tulisi välttää tämän kaltaisiin virkoihin pyrkimistä. Provinssit, osavaltiot tai Länderit eivät ole ruohonjuuritason instituutioita; ne ovat pieniä kansallisvaltioita itsessään, niiden ollessa järjestäytyneitä sortavien valtion instituutioiden ympärille ja ne toimivat pääosin kanavina keskitetyn valtion vallalle ja sen päätösten toteuttamiseksi. Kun kuntien konföderaatio kasvaa kaksoisvallaksi, nämä yksiköt tulevat vastustamaan sitä ja liittoutumaan valtion kanssa.

Kaikki virat kunnallisen tason yläpuolella ovat tämän takia valtion käsikassaroihin ja kampanjat niiden saavuttamiseksi hellittäisivät ja sumentaisivat sitä jännitettä valtion kanssa, jota tämä liike pyrkii kasvattamaan. Sekoittamalla eron kunnan ja valtion välillä tämän kaltaiset kampanjat tekisivät liikkeen sivistystyön käsittämättömäksi ja tylsyyttäisivät sen radikaaleja päämääriä.

Kampanjat valtionviroista

Mikäli historiasta, aina antiikin ajoista viime aikoihin, voi oppia jotain, niin sen arमतoman faktan että valtiovalta korruptoi: että yksilön, joka ottaa valtionviran, tulee tuo virka väistämättömästi muovaamaan valtion jäseneksi, riippumatta hänen idealistisista aikomuksistaan.

1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa ympäri maailmaa ilmaantuneet Vihreät liikkeet olivat poliittisesti suuntautuneet vallan hajautukseen. Niiden syntymän jälkeisessä kukoistavassa idealismissa, ne innoissaan julistivat periaatteikseen paikallisen demokration ja hallinnan. Useat Eurooppalaiset Vihreät puolueet saivat riittävästi alkuperäistä kannatusta, että ne saivat nopeasti jäseniään äänestetyiksi virkoihin — ei ainoastaan provinssissa tai lääneissä vaan jopa liittovaltion tai kansallisen tason virkoihin. Piakkoin monet näistä viranhaltijoista kätevästi “unohtivat” entisen desentralisminsa jähdatakseen houkuttelevia “poliittisia” uria ja etuoikeuksia, samalla kun itse puolueet luopuivat omista ruohonjuuritason periaatteistaan ja koittivat tehdä vaaliliittoja perinteisten porvarillisten puolueiden kanssa.

Aluksi kaikkein useimmin mainittu oikeutus näille vaalikampanjoille oli, että ne olivat pelkästään sivistäviä ja että ne saivat nostettua yleistä tietoisuutta. Se kuva, jos ei varsinaista lupausta, joka annettiin, oli että mikäli Vihreät valittiin virkaan he käyttäisivät sitä pelkästään alustana laajemman yleisön valistamiseksi Vihreistä ajatuksista, eivätkä sallisi itsensä asettamista valtion palvelukseen. Toiset jäsenet, jotka olivat vähemmän tiedostavia entisestä ihanteistaan, väittivät että kun Vihreät ehdokkaat saisivat viran, he

saattaisivat auttaa hajauttamisen toteuttamisessa ylhäältä alaspäin, valtuuttaen pienempiä paikallisia hallinnollisia yksiköitä siirtämällä valtaa ylhäältä.

Nämä oikeutukset, kuten myöhemmin havaittiin, saivat pelkästään yksittäisille Vihreille kandidaateille ne äänet jotka antoivat heille viran suoman kunnian ja tulot. Viranhaltijoina he toimivat vihreiden tyyllisen lainsäädännön puolesta, joka teki uudistuksia valtioon ja hillitsi kapitalismin vaikutusta ihmisiin ja ympäristöön, mutta ei kuitenkaan edistänyt radikaaleja päämääriä tippaakaan tai levittänyt radikaalia suhtautumista valtiota kohtaan. Päinvastoin, yhä useampien jäsenten saadessa viran valtiossa, puolueet ja niiden ohjelmat muuttuivat aina vain vähemmän radikaaleiksi ja Vihreät kansanedustajat pyrkivät reformeihin, joiden vaikutus oli saada valtio vaikuttamaan inhimillisemmältä ja ymmärtäväiseltä julkisia tarpeita kohtaan.

Eivätkä Vihreät puolueet ole olleet ainoa tapaus katoavasta radikalismista. Historiallisesti harvat edes kaikkein periaatteellisimmista vallankumouksellisista johtajista kykenivät vastustamaan valtiovallan korruptoivaa vaikutusta. Useimmiten omistautuneet sosialistit, kommunistit ja jopa anarkistit menettivät moraalisen ja poliittisen rehellisyytensä kun he saivat valtaa valtion viroissa. Tämänkaltaisen “käänteinen valistus” on tapahtunut niin toistuvasti ja ennustettavasti, että se vaikuttaa väistämättömältä. Voimme vetää sen johtopäätöksen että valtionviran hyväksyminen johtaa valtiotaidon tapoihin “oppimiseen”, eikä radikaalin valtionvastaisen politiikan ajattelutavan levittämiseen; että se auttaa jatkamaan valtiovaltaa, ei laajentamaan kansanvaltaista demokratiaa, ja että se voi jopa johtaa osanottoon valtion auktoriteetin ja vallan käyttöön nousevaa kansanvaltaa vastaan, jota alunperin väitettiin tuettavan.

Vihreiden liikkeiden 1980-luvun huippuhetken jälkeen toiset “riippumattomat” poliittiset liikkeet ovat vaatineet “ruohonjuuritason politiikkaa” lukuisissa vastaluoduissa pienpuolueissa. Yhdysvalloissa tähän joukkoon kuuluu muun muassa Labour party ja New Party. Rakennettaessa kommunalistista liikettä, jotkut jäsenet saattavat ajatella että olisi suotavaa liittoutua näiden puolueiden kanssa ja saada niin liittolaisia ja laajentaa liikkeen vaikutusta.

Kuitenkin heidän liittyessä yhteen näiden näennäisen itsenäisten, mutta pohjimmiltaan reformististen puolueiden kanssa, kommunalistit tulevat todennäköisesti kuulemaan kerta toisensa jälkeen saman argumentin: mikäli on hyväksyttävää pyrkiä paikalliseen kunnalliseen virkaan, on hyväksyttävää pyrkiä myös “korkeampaan” virkaan; koska olisihan ihmisen tehokkuus “korkeammassa” virassa suhteellisesti korkeampi kuin virassa jossa olisi vähemmän valtaa. Heille tullaan kertomaan, että liittymällä reformistisen puolueen kanssa yhteiseen vaalikampanjaan kuvernöörin, kongressinjäsenen tai johonkin muuhun virkaan liike saavuttaisi laajempaa huomiota kommunalistisille ajatuksille.

Liikkeen jäsenten tulee muistuttaa toisilleen kerta toisensa jälkeen että heidän liikkeensä ei ole keino valtionvirkojen saavuttamiseen, tai vielä vähemmän valtion kosmeettiseen “parannukseen” tai antaakseen sille “inhimilliset kasvot.” Kommunalismin on pikemminkin jatkuvaa kamppailua, jonka päämääränä on luoda radikaaleja ja vapauttavia julkisia instituutioita, eikä kaapata olemassaolevia sortavia instituutioita. Sen täytyy kamppailla valtiota vastaan sen syntymästä lähtien ja jokaisena olemassaolonsa hetkenä. Itse kamppailu kunnallisten liittoumien puolesta, omaisuuden kunnallistamiseksi ja suoraan demokraattisen politiikan puolesta on suuntautunut koko yhteiskunnan täydelliseen uudelleen-

rakentamiseen, eikä reformististen voittojen saavuttamiseen. Mikäli liike aikoo luoda val-lankumouksellisen kommuunien kommuunin, sen täytyy tehdä se työskentelemällä joka päivä luodakseen suoraan demokraattisen kaksoisvallan valtiolle.

Kampanjointi kaupunginjohtajaksi

Tulisiko kommunalistien asettaa ehdokkaita kaupunginjohtajiksi? Jotkut asialle myötä-mieliset ihmiset ovat väittäneet, että pormestariehdokkaat eivät sopisi yhteen pyrkimyksen kansankokousten luomiseen. He väittävät että se on toimeenpanevana virkana raken-teellisesti ja moraalisesti samanlainen kuin kuvernöörin, pääministerin tai presidentin virka, vaikkakin se on pienemmällä skaalalla. Kommunalistit, tämän logiikan mukaisesti, saattaisivat asettaa ehdokkaita paikallisiin "lakiasäätäviin" elimiin, kunnanvaltuustoon, mutta eivät kaupunginjohtajaksi.

Kuitenkin kunta kokonaisuudessaan, eikä vain kunnanvaltuusto, on potentiaalisesti ris-tiriidassa valtion kanssa. Kunnilla on laadullisesti erilainen historia kuin valtiolla. Keskei-nen seikka kunnallisissa viroissa — kaupunginjohtajissa tai valtuustonjäsenissä — on sen kunnallinen asema, samalla tapaa kuin keskeinen seikka presidenttiydessä, pääministeriy-dessä, kongressissa tai eduskunnassa on niiden asema valtiossa. Kaupunginjohtajat ovat useimmiten tarkemmassa julkisessa valvonnassa kuin valtion tai provinssien viranomaiset ja heidän valtansa ovat paljon kontrolloidumpia.

Kaupunginjohtaja ehdokkaan asettaminen kommunalistisella ohjelmalla on tämän ta-kia laadullisesti eri asia kuin ehdokkaan asettaminen provinssin tai osavaltion kuvernöö-riksi, presidenttiydestä puhumattakaan. Liike voi hyvinkin asettaa ehdokkaita kaupun-ginjohtajaksi. Sen tulisi kuitenkin sitoutua muuttamaan kaupunginjohtajuus puhemiehen viraksi, samoin kuin muuttamaan kunnanvaltuusto konfederaloituneeksi kunnan naapurus-tokokousten lähettämien delegaattien neuvostoksi.

Kommunализmi saa olemuksensa nimenomaan kunnallisen konfедераation ja kansallis-valtion välisen jännitteen luomisesta ja ylläpitämisestä. Sen "elinehto" on sen kamppailus-sa valtiota vastaan ja sen yrityksestä riistää siltä sen valta ja tuhota se. Mikäli jännitystä liittoutuneiden kuntien ja valtion välillä ei pidetä selkeänä ja ehdottomana jokapäiväises-sä käytännössä, liike tulee menettämään radikaalin identiteettinsä ja merkityksensä. Sen sijaan että vääristetäisiin kommunализmia tällä tapaa, ihmisten jotka haluavat laimentaa sen olemuksen tulisi mieluummin liittyä perinteiseen puolueeseen.

15 Järkevä yhteiskunta

On selvää, että kun kaksoisvallan tilanne on ratkaistu ja konfederalituneet kunnat ovat voittaneet niitä vastaan asettuneet voimat, valta yhteiskunnassa tulee olemaan niillä. Kansalaiset voivat sitten toteuttaa tämän itsenäisen poliittisen kentän potentiaalin muuttamalla yhteiskunnan järkevien ja eettisten periaatteiden mukaisesti.

Siinä määrin missä ihmiset voivat kollektiivisesti muokata sitä yhteiskuntaa missä he elävät, keino tähän on poliittisessa kentässä, eikä sosiaalisessa kentässä tai valtiossa. Sosiaalinen kenttä, kuten olemme jo lukeneet, keskittyy perhe- ja yksityisasioihin sekä elämän taloudelliseen puoleen, tuotantoon ja jakeluun. Perhe ja yksityisasiat ovat liian kapeita mittakaavaltaan vaikuttamaan muuhun yhteiskuntaan; ja vaikka tuotantoon ja jakeluun liittyvät asioilla on suuri vaikutus, ne ovat silti rajattuja; tehtaat ja työpaikat eivät yksinkertaisesti ole paikkoja joissa voidaan tehdä koko yhteiskuntaa koskevia päätöksiä, taloudellinen elämä hajoaa myös helposti erillisiin ala ja yrityskohtaisiin etuihin. Valtio vuorostaan ei ole asia, jolla ihmiset kollektiivisesti päättävät yhteiskunnasta; se on asia jolla harvat ja valitut päättävät suuren enemmistön elämästä.

Yhteiskunnan uudelleenmuotoiluun tarvittavat välineet ovat siis poliittisessa kentässä, missä yhteisö tekee avoimesti ja tietoisesti päätökset siitä kuinka yhteiskunnan tulisi toimia. Mikäli päätöksenteko tulee oikeasti olemaan kollektiivista, sen täytyy olla suoraan demokraattista—toisin sanoen sen poliittisten instituutioiden tulee olla kommunalismiin ehdottamia, jotka perustuvat siihen oletukseen että jokainen normaali aikuinen on kykenevä ottamaan osaa yhteisön itsehallintoon.

Kun ihmiset ovat kollektiivisesti ottaneet käsiinsä päätöksentekovallan, he voivat suunnitella ja päättää minkälaisen yhteiskunnan jäseniä he haluavat olla ja mitä he haluavat jättää tuleville sukupolville nautittavaksi ja paranneltavaksi. Se minkälaisen yhteiskunnan he päättävät luoda tulee olemaan vain heidän demokraattisesti päätettävissä. Sitä eivät voi kommunalismiin teoretikot määrätä ennalta. Kuitenkin suoraan demokraattisen poliittisen kentän säilyminen riippuu hyvin pitkälti siitä rakentavatko he sosiaalisen kentän samojen eettisten arvojen ja käytäntöjen mukaan, jotka muodostavat poliittisen kentän perustan. Se ei tule todennäköisesti säilymään mikäli heidän päätöksensä, jotka koskevat loppua yhteiskunnasta ovat ristiriidassa niiden käytäntöjen ja arvojen kanssa.

Noiden arvojen joukossa tulee olemaan vastavuoroisuus—keskinäisen tunnustuksen tunne asukkaiden kesken—ja täydentävyys, vastuuntunne kanssaveljille ja siskoille ja heidän perheilleen sekä velvollisuudentunne kaikkien hyvinvoinnille. Mikäli solidaarisuus ja järki täyttävät julkisen elämän, niiden pitää perustua vastavuoroisuuteen, humanismiin ja yhteistyöhön, jotka läpäisevät myös koko muun yhteiskunnan.

Yhteistyön ja solidaarisuuden hengellä on monia sosiaalisia seuraamuksia, joista kaikkien pienin ei ole hierarkioiden ja herruuden lopettaminen—ei ainoastaan valtion, vaan institutionalisoitujen sosiaalisten kerrostumien, jotka perustuvat sukupuoleen, rotuun, et-

nisyyteen tai ikään tai muihin status erotteluihin, nämä ovat kerrostumia, jotka estävät vastavuoroisuuden niiden sisältämän epätasa-arvon ja herruuden takia.

Moraalinen talous

Tämän hengen täytyy myös läpäistä taloudellinen elämä mikäli poliittinen kenttä aikoo selviytyä. Yhteiskunnalle, joka on järjestäytynyt vastavuoroisten, epähierarkisten ja yhteisöllisten periaatteiden mukaan, järkevin vaihtoehto on päättää korvata kapitalistinen markkinatalous moraalisella taloudella, jonka jäsenillä on korkea keskinäinen velvoitteen tunne. Se korvaisi luokat ja yksityisomaisuuden yhteistyöllä ja solidaarisuudella. Se korvaisi voiton yhteisen hyvinvoinnin tunnustamisella. Se korvaisi myymisen jakamisella. Se korvaisi kilpailun ja kuvitteellisen itsenäisyyden kanssakäymisellä ja keskinäisellä riippuvuudella. Korvaamalla voittoihin keskittyneen taloudellisen kudoksen eettisellä taloudella, se muuttaisi talouden kulttuuriksi.

Miltä taloudellinen tuotanto näyttäisi sitten tämän kaltaisessa yhteiskunnassa? Puuduttavat tuotantomuodot, jotka vaativat raatamista ja ovat järjettömän tylsiä tehtäisiin tehtaissa koneilla, sen sijaan että ihmiset joutuisivat tekemään ne. Niukkuuden jälkeiselle yhteiskunnalle tarpeelliset tuotteet ja teknologiat tehtäisiin teollisuuslaitoksissa: kestäviä tuotteita ja lääketarpeita, tekstiilejä, kommunikaatio ja kuljetusvälineitä, voimatyökaluja, elektroniikkaa ja niin edespäin. Näiden tehtaiden tuotantoteknologioita parannettaisiin kauas siitä mitä ne nyt ovat, automatisoinnin ja roboteilla korvaamisen prosesseilla, jotka mahdollistaisivat koneiden itsensä tekevän mahdollisimman paljon työtä mahdollisimman pienellä inhimillisellä työllä. Koneet tulisivat tekemään koneita, kuten ne jo hyvin pitkälti tekevät, ja ne tulisivat vaatimaan ihmisten osallistumista pääosin korjaukseen ja suunnitteluun. Specialistit tulisivat tekemään suhteellisen vähän häiritseviä tehtaita, joiden koneiden hajotessa korjausmiehet korjaisivat ne. Kuitenkin tuotanto vaatisi hyvin vähän, jos ollenkaan, puurtamista tai tylsyyttä, puhumattakaan huomattavasta raatamisesta.

Voi vaikuttaa järkyttävältä puhua tuonkaltaisesta teollistumisesta samalla kun puhutaan vastavuoroisuudesta ja keskinäisestä riippuvuudesta. Kuitenkin teollistuminen on riidassa yhteistyön kanssa vain jos pitää teollistumista synonyymina kapitalismille ja työvoiman riistolle. Teollisuuslaitos kommunalistisessa yhteiskunnassa olisi ihmisten kollektiivisesti omistama ja yhteistyöllä hallinnoima moraalisen talouden osa; kenties vielä tärkeämpää on että ihmistyön minimointi loisi materiaaliset edellytykset vastavuoroisuuden ja yhteistyön läpäisemälle yhteiskunnalle. Itseasiassa tuon kaltaisten tehtaiden tuottavuus itsessään tekisi mahdolliseksi järkevän yhteiskunnan vastavuoroisen hengen kattavuuden.

Tämä asia on keskeinen. Menneet vallankumoukset ovat kaatuneet siihen faktaan, että niiden ajalta puuttui tarpeeksi tuotantovälineitä, että oltaisiin voitu vapauttaa ihmiset raatamiselta ja tarjota heille ei ainoastaan kohtuullista mukavuustasoa vaan myös vapaa-aikaa, jota he tarvitsevat että he voivat ottaa osaa yhteisön itsehallintoon. Satojen vuosien vallankumouksellisen toiminnan aikana niiden ihmisten enemmistö, jotka pyrkivät muuttamaan yhteiskuntaa järkevien periaatteiden mukaisesti, ajettiin takaisin, osaltaan, koska heidän teknologinen tasonsa ei kyennyt tukemaan niitä uusia yhteiskun-

nallisia suhteita, jotka olisivat voineet vapauttaa heidät nälästä, pitkistä työpäivistä sekä luokkavallasta. Nykypäivänä tuo teknologinen mahdollisuus on kuitenkin olemassa; järkevä ekologinen yhteiskunta ottaisi tätä seuraavan askeleen ja käyttäisi tuota teknologista valmiutta varmistamaan että ihmisillä on vapaus, sen sijaan että heidät alistettaisiin herruudelle ja riistolle. (Jonkin verran työtä on tietenkin välttämätöntä yhteiskunnan ylläpidolle; vallitsevan vastavuoroisen hengen mukaisesti, tuon kaltainen yhteiskunnallisesti tarpeellinen työ jaettaisiin tasan sen tekemiseen kykenevien kesken. Kuitenkin koska koneet voivat tehdä suurimman osan työstä, tällainen työ ei vaatisi kovin paljoa aikaa.)

Tehdastuotannon ei tietenkään tarvitse sulkea pois esineiden käsinvalmistamista niiltä, jotka saavat nautintoa tuonkaltaisesta toiminnasta. Itseasiassa käsityön peruskomponenttien tehdastuotanto jättäisi käsityöläiset vapaiksi keskittymään sen taiteellisempiin ja luovempiin puoliin. Esimerkiksi ne jotka nauttivat kankaiden kutomisesta voisivat jättää koneiden huoleksi pitkästyttävä kudoksen langaksi tekemisen työ; kuitenkin he saattaisivat kutoa rukeilla omaksi ilokseen, luodakseen kankaita niin ystäville kuin yhteisöllekin.

Samalla tapaa ihmiset, jotka nauttivat puutarhanhoidon aistillisuudesta saattaisivat kasvattaa oman ruokansa, mikäli haluaisivat, pienimuotoisesta maanviljelystä saatava esteettinen nautinto onkin huomattava. Kuitenkin useat voisivat päättää olla käyttämättä aikaansa oman ruokansa kasvattamiseen, koska he suosivat muita toimia; he saisivat ruokansa maanviljelystä, joka olisi osittain tai ehkä jopa täysin teollistettu. Maanviljely olisi itseasiassa enimmäkseen mekanisoitua, tämän salliessa pitkästyttävän raatamisen kovassa maanviljelystyössä viimein kadota menneisyyteen.

Teollistettu maatalous ei myöskään olisi ainoastaan suotavaa, se olisi välttämätöntä mikäli yhteiskunta aikoi tukea kasvavia ihmispopulaatioita. Suoraan sanoen on naivi kuvitelma, johon monet radikaalit ympäristönsuojelijat uskovat, että yhteiskunta saattaisi palata kaivamiskeppeihin, keräilyyn ja hevosvetoisiin auroihin, muutoin kuin täysin henkilökohtaisella tasolla täyttääkseen tyystin yksilöllisiä tarpeita. Teollinen maatalous ei myöskään ole ristiriidassa orgaanisten toimintatapojen kanssa. Teollisesti kasvatettu ruoka voisi hyvinkin olla orgaanista ja siihen käytetyt koneet voitaisiin hyvin suunnitella aiheuttamaan mahdollisimman pieniä vaikutuksia maaperään ja sen ekologiaan.

Samaa valinnan periaatetta—ja täytyy muistaa että ilman mahdollisuutta valintaan ei ole vapautta—voitaisiin käyttää kaikenlaisten esineiden valmistukseen. Yksilön ammatti tulisi käytännössä olemaan kutsumus tai henkilökohtainen mieltymys, ei ammatti johon heidät pakotettaisiin tai muuten suostuteltaisiin tekemään. Ilman fyysisesti rasittavaa ja puuduttavaa työtä syömässä suurinta osaa heidän ajastaan, ihmiset olisivat vapaita elämään luovempaa elämää ja se toiminta minkä he valitsisivat kuvastaisi heidän toiveitaan välttämättömyyden tiukkojen vaatimusten sijaan.

Mikäli tuotanto, joka perustuu ihmistyön vähentämiseen on edellytys moraaliseen taoudelle, oikeudenmukainen jakelu saattaisi tuon talouden täyttymykseensä. Osanottava jakelu toimisi johdonmukaisen kommunalistisen politiikan humanististen ja yhteistyön arvojen mukaan, antaen jokaiselle yhteisössä selviytymiselle tarvittavat elintarpeet. Kaikille yhteisön jäsenille tarjottaisiin ne aineelliset tavarat mitä he tarvitsevat täyttääkseen inhimillisen potentiaalinsa ja elääkseen esteettisesti miellyttävän ja eettisen elämän.

On tarpeetonta sanoa että taloudellista eriarvoisuutta ei olisi olemassa; ainoat eriarvoisuudet seuraisivat voimasta, iästä, terveydestä ja yksilöllisistä ominaisuuksista. Kui-

tenkin nämä eriarvoisuudet, sen sijaan että ne olisivat tekosyitä herruudelle, tultaisiin tasapainoittamaan yhteisöllisesti, niin että ne jotka tarvitsisivat enemmän tukea saisivat sitä. Toimien “jokaiselta kykyjen mukaan, jokaiselle tarpeen mukaan” periaatteen mukaisesti, jakelu lakkaisi olemasta taloudellinen kysymys.

Ilman kapitalistista taloutta, jonka kasva-tai-kuole periaate on pääasiallinen voima ekologisen kriisin takana, kansalaiset voisivat vapaasti muotoilla yhteiskuntansa ekologisten periaatteiden mukaisesti. Kaupungit hajautettaisiin sekä fyysisesti että institutio-naalisesti; kaupunki ja maaseutu muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden ja niiden välinen historiallinen konflikti loppuisi. Fossiilipolttoaineiden käyttö varmastikin lopetettaisiin ja korvattaisiin puhtailla uusiutuvilla energianlähteillä—jopa teollisuustuotannossa. Eläin ja kasvikunnan muodostamaa luontoa lakattaisiin käsittämästä köyhänä, kuten kapitalismi sen käsittää nykyään—paikkana, jossa on liian vähän resursseja ja joista täytyy sen takia kamppailla verisesti—vaan se käsitettäisiin kenttänä hedelmällisyydelle ja evoluution kehityskululle kohti monimuotoisuutta ja monimutkaisuutta.

Emme voi ennustaa varmasti haluavatko uuden politiikan kansalaiset uudelleenmuotoilla yhteiskunnan näiden periaatteiden mukaan. Demokratian olemus on loppujen lopuksi sellainen että heillä tulee olemaan valinnanvapaus. Kuitenkin mikäli he haluavat säilyttää suoran demokratiansa, järjen tulee ohjata heidän valintojaan. Olisi heiltä järjetöntä päättää esimerkiksi palauttaa pakkoon perustuva tehdastyöjärjestelmä, aikakaudella jolloin sitä ei enää tarvita. Kapitalismin palauttaminen ja voitonhaun vapauttaminen aiheuttamaan tuhoa yhteiskuntaan ja biosfääriin olisi myöskin järjetöntä. Samoin olisi kunnallisten konfederaatioiden valtioiksi muuttaminen. Samoin olisi etnisten tai sukupuoliryhmien poliittisen osanoton ulkopuolelle sulkeminen. Vapauttava ja ekologinen anarkistinen yhteiskunta on mahdoton ilman vastavuoroisuuden ja täydentävyyden henkeä; kuitenkin tuo henki on vuorostaan mahdoton ilman järjen käyttöä sen arvojen ja käytäntöjen tukemiseksi kaikkia epämiellyttäviä vaihtoehtoja vastaan.

16 Ohjelma nykypäivälle

Kapitalismi uhkaa tuotteistaa yhä useammat sosiaalisen elämän osaset, läpäistä yhä syvemmälle elämämme yksityisiin soppiin sekä tuhota persoonallisuuden, yksilöllisyydestä puhumattakaan. Urbanisaatio uhkaa syödä niin kaupungin kuin maaseudunkin, muuttaen yhteisön menneiden aikojen asiaksi. Valtio uhkaa sulauttaa itse vapauden käsitteen ja tämä pyrkimys tuhoaa biosfäärin perustaa kuvottavaa vauhtia, seuraamuksilla jotka ovat potentiaalisesti katastrofaaliset kaikille monimutkaisille elämänmuodoille.

Samanaikaisesti monet näistä instituutioista aiheuttavat voimakkaan inertian poliittiseen ja sosiaaliseen elämään, joka toimii radikaalia muutosta vastaan ja joka sitoo ihmiset olemassa oleviin instituutioihin. Joukkoviestimet rauhoittavat tai lumoavat ihmiset hyväksymään oman alamaisuutensa ja hyväksikäyttönsä, purkaen heidän halunsa olla enemmän kuin vain säyseitä kuluttajia sekä passiivisia ja sopeutuvaisia eliittien vallan kohteita.

Ihmiset tarvitsevat pakottavan tarpeen ryhtyä siihen, näillä sivuilla kuvailtuun, yhteiskunnalliseen ja kunnalliseen vallankumoukseen, tämän laajan radikaalia muutosta vastustavien sosiaalisten voimien joukon edessä, luodakseen yhteiskuntaekologian ehdottaman yhteiskunnan. Mikä voisi suostuttaa heidät työskentelemään poliittisen kentän uudelleen luomiseksi puolesta, demokratisoimaan kuntansa, ja liittämään ne yhteen kaksoisvallaksi valtiota vastaan?

Epäilemättä tärkein heidän monista mahdollisista motiiveistaan on se että järkevä ekologinen yhteiskunta mahdollistaisi suurimman mahdollisen yhteiskunnallisen vapauden. Kasvava vapauden puute ja eriarvoisuus maailmassa voi hyvinkin saada ihmiset nousemaan jaloilleen raivoissaan omasta hyväksikäytöstään, alistuksestaan ja jopa orjuuttamisestaan (vaikkakin sitä yksittäistä tapahtumaa joka saisi heidät tekemään niin on mahdotonta ennustaa). Ajatuksella vallasta hoitaa omat asiansa, yhteisössä kanssaveljiensä ja siskojensa kanssa, on kestävä veto jopa, ja varsinkin, kasvavan voimattomuuden ja juurettomuuden aikana.

Ei myöskään ole mahdollista että kansallisvaltiot ja kapitalistinen järjestelmä selviävät loputtomiin. Samalla kun tämä järjestelmä kasvattaa ympäri maailman eriarvoisuutta rikkaiden ja köyhien välillä ammottavaksi kuiluksi, se on myös törmäyskurssilla biosfäärin kanssa. Varsinkin kapitalismin kasva-tai-kuole periaate, joka pyrkii voittoon kaikkien muiden asioiden kustannuksella on radikaalissa ristiriidassa keskinäisen riippuvuuden ja rajallisuuden todellisuuden kanssa, niin yhteiskunnallisesti kuin myös planeetan elämän ylläpitokykynä käsitettynä.

Kapitalismi ja maailmanlaajuinen ekologia eivät yksinkertaisesti voi elää yhdessä loputtomasti. Pelkästään planeetan lämpenemisen oletetaan seuraavalla vuosisadalla aiheuttavan tuhoa ilmastossa, aiheuttaen merenpinnan tason nousua, katastrofaalisia sääntäjäriipittä, tarttuvien tautien epidemioita ja vähentyntä viljeltävää maata ja näin maata-

loustuotannon supistumista. Vähintäänkin nälkä ja sairaudet kasvavat räjähdysmäisesti, samalla kun valtiot tulevat aina vain autoritäärisemmiksi, että ne kykenevät tukahduttamaan yhteiskunnallisen levottomuuden. Valinta näyttää aina vain selvemmältä: joko ihmiset perustavat ekologisen yhteiskunnan tai yhteiskunnan perusta tulee romahtamaan. Poliitikan ja kansalaisuuden palauttaminen ei ole ainoastaan vapaan yhteiskunnan edellytys; se voi hyvinkin olla edellytys selviytymisellemme lajina. Ekologinen kysymys vaatii käytännössä yhteiskunnan perustavan uudelleenrakentamisen.

Viime vuosina tämä uhkaava kriisi on nostanut esiin ekologisen politiikan. Kuten olemme nähneet, Vihreät puolueet, joita on muodostettu monissa maissa, yrittivät saavuttaa ekologiset ja yhteiskunnalliset päämääränsä valtion instituutioiden käytön kautta, mutta vain muutaman vuoden jälkeen ne muuttuivat pelkiksi perinteisiksi porvarillisiksi puolueiksi, joiden uraputkessa olevat eliitit käyttävät valtiotaitoa ja tukevat, vaikkakin vihreällä sävytyksellä, juuri niitä voimia jotka muodostavat ekologisen kriisin.

Kuitenkin Vihreät ovat vain viimeisin liike, joka pyrki toteuttamaan radikaalivasemmistolaisia päämääriä kansallisvaltion uumenissa. Merkittävimpiä heidän edeltäjistään olivat Euroopan sosialistiset puolueet, jotka perustuivat idealistiseen ja periaatteelliseen liikkeeseen, joka muutamia sukupolvia sitten uskoi näkemykseen sosialistisesta yhteiskunnasta. Traagista kyllä, kun sosialistiset liikkeet muuttuivat kokoelmaksi perinteisiä valtioskovaisia puolueita, valtionvirkojen saaminen, pitäminen ja niiden vallan laajentamiseen liittyvät käytännön kysymykset ohittivat niiden näkemyksen. Huolimatta niiden alkuperäisistä vapauttavista ihanteista Sosiaalidemokraattinen Puolue Saksassa, Labour Britannianssa ja New Democratic Party Kanadassa ja Sosialistinen Puolue Ranskassa ovat vain pintapuolisesti erilaisia niiden kapitalistisista vastineistaan.

Vuosisadan mittaisella tämän kaltaisten tappioiden jaksolla on lannistava vaikutus. Aika kuluttaa lupaukset, tappioiden seurattessa toisiaan. Puhe "uudesta politiikasta" muuttuu epäuskottavaksi, varsinkin kun ihmiset, jotka saattaisivat olla vastaanottavia tuollaisille ajatuksille, ovat katkerien kokemusten kautta päätyneet siihen johtopäätökseen että tuonkaltaiset pyrkimykset eivät tarkoita mitään muuta kuin toisen valtavirran puolueen luontia. Epätoivoissaan he saattavat päättää työskennellä asteittain, yhdenasian liikkeissä.

Kuitenkin vasemmiston historia on osoittanut että tiukasti yhdenasian liikkeet ovat myöskin rajattuja. Niillä on varmastikin merkitystä yksittäisistä vääryyksistä protestoinnissa, mutta kuitenkin niiden saavutukset ovat minimaalisia suhteessa niihin kasvaviin yhteiskunnallisiin ja ekologisiin muutoksiin, jotka ovat tarpeellisia. Merkittävintä on, että ne eivät tarjoa ohjelmaa niiden pysyvien instituutioiden rakentamiseksi, jotka ovat tarpeellisia yhteiskunnan uudelleenrakentamiselle. Eivätkä ne ole tietoisesti pyrkineet luomaan poliittista kenttää, jossa demokraattinen toiminta saattaisi tulla jokapäiväisen elämän pysyväksi ominaisuudeksi.

Vuosisadan vasemmistolaisen toiminnan opetukset osoittaa siis, että niin parlamentarismi kuin yhden asian liikkeetkään eivät kykene muuttamaan yhteiskuntaa perustavasti; työläisten hallinta tehtaissa johtaa vuorostaan enimmäkseen kollektivisoituihin kapitalistisiin yrityksiin. Mitä vaihtoehtoja jää? Minkä tahansa poliittisen liikkeen, joka aikoo olla haaste kapitalismille ja kansallisvaltiolle, täytyy olla institutionaalisesti rakentunut palauttamaan vallan kunnille — eli demokratisoimaan ja radikalisoimaan kunnat sekä

liittämään ne konfederaatioon.

Kommunalismin kriitikot ovat väittäneet että sen edessä olevat ongelmat, varsinkin nykyisten kaupunkien suuri koko, ovat ylitsepääsemättömän suuria. Kuitenkin mikäli seuraa tätä logiikkaa, täytyy todeta, että jonkun yhteiskunnallisen asian olemassaolo tarkoittaa samalla että sitä on mahdotonta muuttaa. Monien kaupunkien laaja koko on todellakin ongelma, mutta sama teknologia joka on tehnyt nämä kaupungit, mahdollistaa niiden pienentämisen ihmisen mittaisiksi ja niiden tuomisen tasapainoon ympäröivän luonnon kanssa. Yhteiskunnallisen muutoksen edessä olevien esteiden ylittäminen on osa prosessia. Oletettaessa että nykypäivänä olevat ongelmat ovat mahdottomia ratkaista, pelkästään koska ne ovat olemassa, merkitsee niille antautumista. Valtion ja kapitalismin pelkkää olemassaoloa voitaisiin käyttää oikeuttamaan niiden hyväksyntä, jonka takia vapaudellisen vasemmiston jäsenet voivat aivan yhtä hyvin lakata koittamasta korvata niitä ja ryhtyä sosiaalidemokraateiksi tai liberaaleiksi.

Kapitalismi ei aio tarjota sen vastustajille niitä julkisia instituutioita, joita he tarvitsevat kamppailukseen sitä vastaan. Se tulee kamppailemaan loppuun asti säilyttääkseen itsensä, sosiaaliset suhteensa ja valtion instituutionsa, riippumatta siitä kuinka paljon se saattaa sallia, tai jopa toivottaa tervetulleiksi, reformien ajajien pyrkimykset “parantaa” sitä ja tehdä se siedettäväksi. Jos vallankumouksellinen kansa aikoo saavuttaa vapauttavia instituutioita, heidän täytyy luoda ne itse omasta aloitteestaan. Mikäli heillä on saatavilla alkeellisia instituutioita — kuten kyläkokouksia tai kunnanvaltuustoja— joiden päälle he voivat rakentaa, sen parempi. Mikäli sellaisia instituutioita ei ole olemassa, heidän täytyy luoda ne alusta alkaen. Työ on vaikeampi mutta silti mahdollinen. Vaikkakin vapauttavat perinteet auttavat, niiden ei tulisi olla ainoa asia, joka päättää tuleeko olemaan järkevän yhteiskunnan perustamista yrittävää liikettä. Joka tapauksessa, yhteiskunnallisen muutoksen aloitteen ottaminen on liikkeellä.

Vaikkakin kommunalismin saattaa vaikuttaa utopistiselta, sen tarjoamat askeleet ovat itse asiassa varsin konkreettisia. Samoin ovat myös ne sosiaaliset ongelmat, jotka pakottavat meidät toimimaan. Maailmanlaajuinen ekologinen luhistuminen on ongelma, joka vaikuttaa jokaiseen riippumatta luokasta, ja halu säilyttää biosfääri on universaali useimpien järkevien ihmisten keskuudessa. Tarve yhteisölle on kestävä ihmisluonnon piirre, sen noustessa esiin toistuvasti vuosisatojen mittaan, varsinkin yhteiskunnallisten kriisien aikana. Mitä taas tulee markkinatalouteen, meidän tulee muistaa että se on vain kaksi vuosisataa vanha; sitä edeltäneessä sekataloudessa, omistamispyrkimykset olivat kulttuurin rajoittamia ja modernille kapitalismille oli monia vaihtoehtoja.

Se mitä ihmiset ovat luoneet menneinä vuosisatoina voidaan varmasti saavuttaa taikaisin ja kehittää siitä eteenpäin. Mikäli esi-isämme, rajoittuneen teknologian ja viestimiensä kanssa, kykenivät saamaan aikaiseksi massiivisia yhteiskunnallisia muutoksia, niin nykypäivän ihmiset kykenevät samaan. Itseasiassa käsillämme olevat keinot antavat meille suunnattoman edun, jota heillä ei ollut.

Meillä on myös se etu että monin paikoin demokraattiset instituutiot sinnittelevät nykypäivän tasavaltojen kudosten seassa. Kommuuni on piilossa ja vääristyneenä kunnanvaltuustossa; sektiot ovat piilossa ja vääristyneinä naapuruston ja sen yhteisön keskuksissa; kunnallinen kokous on piilossa ja vääristyneenä kaupunkikunnassa; kunnalliset konfederaatiot ovat piilossa ja vääristyneinä kuntien ja kaupunkien alueellisissa liittou-

missä. Kaivamalla ne esiin, elvyttämällä ja rakentamalla näiden piilotettujen instituutioiden päälle, siellä missä niitä on, ja rakentamalla ne alusta alkaen siellä missä niitä ei ole, me voimme demokratisoida tasavallan ja laajentaa demokratiaa luomaan olosuhteet yhteiskunnalliselle vapaudelle, jolle ei ole vertailukohtaa historiassa.

Suoran demokratian radikalisointi tuottaisi poliittisen täyttymyksen liikkeen luomille instituutioille. Tämän takia kommunalistisen liikkeen iskulause on “Demokratisoikaa tasavalta! Radikalisoikaa demokratia!”

Ottaen huomioon teknologisten ja tieteellisten muutosten nopeuden, yhteiskunnallisen kuohunnan äkillisyyden ja sen varmuuden että kapitalismin sisäinen pakko kasvaa tulee törmäämään rajoihin, on mahdotonta ennustaa mitä yhteiskunnallisia olosuhteita ja mahdollisuuksia tulee olemaan sukupolven päästä. Kuitenkin on selvää että vaatimus järkevästä yhteiskunnasta vaatii meiltä järjen käyttöä—toisin sanoen meidän ainutlaatuisien inhimillisten potentiaaliemme täyttämistä—ja kommuunien kommuunin rakentamista että voimme toteuttaa oman ihmisyytemme.